

ELEKTRONSKA REGISTAR KASA SMART III

UPUTSTVO ZA KORISNIKE

**PROIZVOĐAČ: TELEFONIJA A.D., BEOGRAD, Makenzijeva 57
CALL CENTAR (0-24h): 041/912-333**

<http://www.fiskalne-kase.telefonija.co.yu>

<http://www.fiskalne-kase.com>

Ove registar kase zadovoljavaju sve zahteve za kvalitet koji su navedeni na CE pečatu uređaja.

Zahtevi bezbednosti za korisnika opreme

- Pre nego što se registar kasa priključi na izvor napajanja električnom energijom, proveriti da li je prisutno adekvatno uzemljenje prema odgovarajućim standardima.
- Priključiti registar kasu na izvor napajanja koji se nalazi blizu same kase na pristupačnoj lokaciji. Izvor napajanja mora da bude lako dostupan i u toku rada registar kase.
- Povremeno proveriti kabl za napajanje i ukoliko je isti oštećen obavestiti ovlašćenog servisera radi blagovremene zamene.
- Registar kasu postaviti na mesto koje je zaštićeno od toplote, vlage i drugih štetnih uticaja.
- Čistiti registar kasu u redovnim intervalima. Isključiti registar kasu iz izvora za napajanje pre početka čišćenja.
- Kasa se može čistiti upotrebom meke tkanine, slabog deterdženta i mekom četkom.

Zahtevi prilikom upotrebe registar kase

- Koristiti dodatne uređaje (tastature, fioke za novac, itd.) koji su odobreni od strane proizvođača. Za nabavku i puštanje u rad pomenutih uređaja, kao i za dodatne informacije, obratiti se ovlašćenom servisu.

UVOD

Poštovani korisnici, Telefonija A.D. zahvaljuje Vam na poverenju koje ste nam ukazali kupovinom našeg proizvoda. Elektronska registar kasa s fiskalnom memorijom SMART III je rezultat istraživanja i projektovanja koja su preduzeta s ciljem da se korisnicima maksimalno olakša upotreba fiskalnog uređaja uprkos obilju mogućnosti koje on poseduje.

Elektronska registar kasa SMART III je uređaj koji pruža raznovrsne mogućnosti i maksimalno olakšava rad na prodajnom mestu. Potrebno je upoznati se što bolje s radom i mogućnostima registar kase da bi se od nje izvukao maksimum.

Određena posebna dokumentacija, koja je neophodna za komunikacione protokole i izveštaje o razmeni podataka sa drugim jedinicama, može se dostaviti prema zahtevu.

KORISNIČKO UPUTSTVO

Ovo uputstvo je namenjeno korisnicima elektronske registar kase SMART III i ovlašćenim serviserima i sadrži:

- Detaljne informacije o operativnim karakteristikama registar kase;
- Detaljna objašnjenja postupaka programiranja i evidentiranja prodaje dostupna korisniku.

NAPOMENA: Korisničko uputstvo pokriva sve funkcije koje ovaj model registar kase može da izvede, pa prema tome, mogu da sadrže i informacije koje nisu primenljive za svaku konfiguraciju registar kase. Kompletna upotreba svih funkcija koje su dostupne kod ovog modela registar kase zavisi od poslovne organizacije korisnika. Ukoliko korisnik nije iskusan u podešavanju sličnih elektronskih uređaja poželjno je da se konsultuje s ovlašćenim servisom. Takođe se podrazumeva obraćanje ovlašćenom servisu u vezi s povezivanjem dodatnih uređaja ili izmenama na hardveru kase (proširivanje memorije, ugradnja opcionog RS485 komunikacionog porta itd).

INSTALACIJA I PRIPREMA ZA RAD

1.1 PRIPREMA REGISTAR KASE ZA UPOTREBU

Pre nego što se počne sa radom sa registar kasom, odnosno pre nego što je korisnik preuzme od ovlašćenog servisa mora se izvršiti određeni skup testova i podešavanja. Neke od tih radnji su sadržane u ovom uputstvu, a neke su rezervisane za ovlašćene servisere i detaljnije su opisane u servisnom uputstvu. Radnje o kojima se ovde govori preuzima ovlašćeni serviser, koji neke preliminarne radnje izvršava sam, a većinu njih u prisustvu službenika poreske uprave i korisnika kase.

Preliminarne operacije

- Raspakivanje
- Vizuelna provera komponenata i dodatnog pribora i provera mehaničke ispravnosti
- Identifikacija dodatnih uređaja i priključaka na kasi i njihovo međusobno povezivanje
- Priključak na izvor napajanja
- Instalacija papirnih rolni
- Testovi za utvrđivanje ispravnosti pojedinih delova sistema

Podešavanje registar kase

Cilj podešavanja parametara registar kase jeste zadovoljenje specifičnih potreba korisnika. Iako se kasa isporučuje sa svojim parametrima prepodešenim na odrađene podrazumevane vrednosti ("fabričko podešavanje") često je potrebno ispuniti neke specifične zahteve korisnika, ukoliko funkcije za njihovo zadovoljenje postoje u programu kase. Iako se podešavanje skoro svih parametara može vršiti ručno preko tastature kase, preporučuje se upotreba računara uz korišćenje odgovarajućeg konfiguracionog programa. Detalji o programiranju kase nalaze se u poglavljima 2 i 3.

Provera ispravnosti registar kase

Registar kasa po svakom uključenju proverava ispravnost hardverskih komponenti i sadržaja fiskalne memorije i operativne memorije. Najbitniji test je provera identičnosti podataka koji se nalaze na održanim lokacijama u fiskalnoj memoriji i operativnoj memoriji. Ako se utvrdi neslaganje kasa će sprečiti bilo kakav rad i tada je potrebna intervencija ovlašćenog serviser. Takođe su svi bitni podaci u operativnoj i fiskalnoj memoriji zaštićeni od grešaka i manipulacije. Softver kase strogo kontroliše sve podatke i ne dozvoljava nikakve intervencije

spolja koje bi zaobišle mehanizme zaštite i uticale na podatke u jednoj od pomenutih memorija. Postoje i posebne funkcije za testiranje memorija koje su opisane u servisnom uputstvu.

Provere se vrše pri svakom uključanju kase, kao i pri pristupu (čitanju ili upisu) ovim memorijama.

U servisnom uputstvu su opisane procedure za testiranje hardvera. One su rezervisane za ovlašćenog servisera i pokreću se u programskom modu. Broj grupe programiranja je 6.

Čuvanje podataka u operativnoj i fiskalnoj memoriji

Podaci u operativnoj memoriji i sat realnog vremena moraju ostati konzistentni i u periodima kada kasa nije priključena na napajanje. To se postiže napajanjem sata i operativne memorije akumulatorskom baterijom (3,6V, 250mAh). Ova baterija, ako je predhodno propisno napunjena (minimum 48 časova uključenog napajanja kase), obezbeđuje ispravnost podataka i ažurnost sata realnog vremena minimalno 60 dana. Ako kasa u određenom periodu u godini nije u funkciji, potrebno je povremeno je priključiti na napajanje da bi se sačuvali podaci.

Za razliku od operativne memorije, fiskalna memorija ostaje bez napajanja kad se kasa isključi. Čuvanje sadržaja fiskalne memorije obezbeđeno je izborom tipa memorije za njenu realizaciju (EPROM). Podaci koji se snime u ovaj tip memorije čuvaju se nezavisno od napajanja najmanje 40 godina.

Zahvaljujući gore pomenutom, kao i adekvatnoj organizaciji operacija kase i manipulaciji podacima, kasa je imuna na nestanke napajanja u toku izvršenja bilo koje aktivnosti, pa čak i štampanja. Bilo koja aktivnost prekinuta nestankom napajanja (uključujući i štampanje i upis podataka u fiskalnu memoriju) automatski se nastavlja po dolasku napajanja i provere konzistentnosti celog sistema.

Programiranje registar kasa povezanih u mrežu

Upotrebom opcionog RS485 interfejsa moguće je povezati u jednu mrežu do 15 kasa i jedan računar. Specifične opcije i instrukcije koje su od značaja za programiranje registar kasa koje su povezane s računarom nalaze se u Poglavlju 4.

1.2 FISKALIZACIJA

Fiskalizacija je **nepovratna operacija** koja omogućuje da se registar kasa koristi za evidentiranje prodaje shodno fiskalnom zakonu.

Registar kasa može izdavati fiskalne dokumente samo ako je fiskalizovana. Pošto je fiskalni dokument onaj dokument koji se završava fiskalnim logom, fiskalna kasa **ne štampa fiskalni logo ni na jednom dokumentu pre fiskalizacije**.

Fiskalni logo sastoji se od četiri ocila raspoređena oko krsta, koji se nalaze unutar kvadrata dimenzija 5x5mm.

Fiskalni logo se štampa isključivo na fiskalnim dokumentima.

Fiskalizacija se sastoji od omogućavanja nepovratnog upisivanja u fiskalnu memoriju informacija zahtevanih od strane fiskalnog zakona. Postupak fiskalizacije strogo je regulisan odgovarajućim pravnim aktima koji dozvoljavaju isključivo ovlašćenom serviseru da u prisustvu službenika poreske uprave izvede ovu operaciju.

Kao što je već napomenuto, fiskalizacija je nepovratna operacija u odnosu na fiskalnu memoriju. Kada je kasa jednom fiskalizovana ne može se ponovo fiskalizovati s istom fiskalnom memorijom. U slučaju da se neki od segmenata fiskalne memorije popuni (ako se dostigne maksimalni broj dnevnih izveštaja (1800), maksimalan broj reseta (50) ili

maksimalni broj promena poreskih stopa (30)) neophodno je zameniti fiskalnu memoriju praznom i zatim ponovo fiskalizovati kasu (odnosno novu fiskalnu memoriju). Zamenu fiskalne memorije i ponovnu fiskalizaciju vrši isključivo ovlašćeni serviser.

Kasa štampa upozorenje na dnevnom izveštaju ako je broj preostalih dnevnih izveštaja manji ili jednak 50, tako da korisnik na vreme može da obavesti ovlašćeni servis o skorij zameni fiskalne memorije.

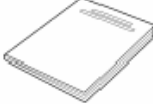

U slučaju da se fiskalna memorija ne zameni na vreme i dostigne se maksimalni broj dnevnih izveštaja (1800) ili maksimalan broj reseta (50) kasa onemogućuje svako dalje evidentiranje prodaje sve dok se fiskalna memorija ne zameni. Ako se dostigne maksimalan broj promena poreskih stopa (30) kasa će dozvoliti dalji rad, ali bez mogućnosti daljih izmena poreskih stopa do zamene fiskalne memorije.

1.3 PRELIMINARNE INSTRUKCIJE I OPERACIJE

1.3.1 RASPAKIVANJE

Nakon što se registar kasa izvadili iz njenog pakovanja, proveriti dali su prisutni svi delovi koji se u navode daljem tekstu.

Takođe proveriti spoljni izgled registar kase i delove (naročito električne kablove i priključke) i njihovu ispravnost. Uveriti se da svi kontrolisani delovi nemaju vidljiva oštećenja. U slučaju nedoumice zatražiti pomoć ovlašćenog serviser.

DEO	OPIS
	REGISTAR KASA
	KORISNIČKO UPUTSTVO
	FISKALNA KNJIGA
	PAPIRNE ROLNE

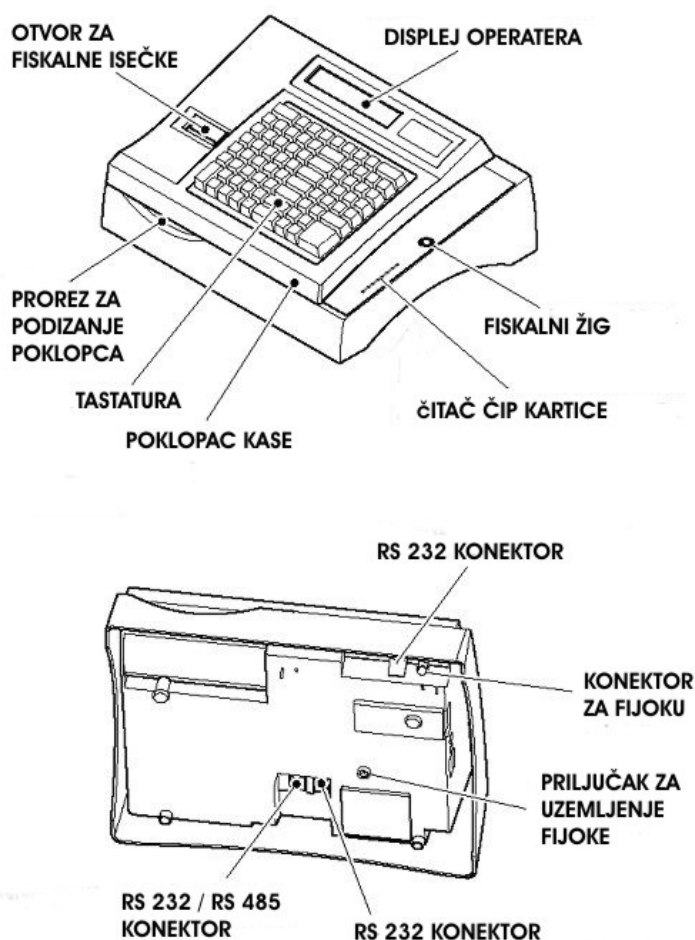
1.3.2 VIZULENI PREGLED KOMPONENATA I DODATNOG PRIBORA

Pre nego što se registar kasa priključi na izvor napajanja električnom energijom, proveriti spoljni izgled registar kase, a naročito električne kablove i sve električne priključke. Uveriti se da ne postoje vidljiva oštećenja.

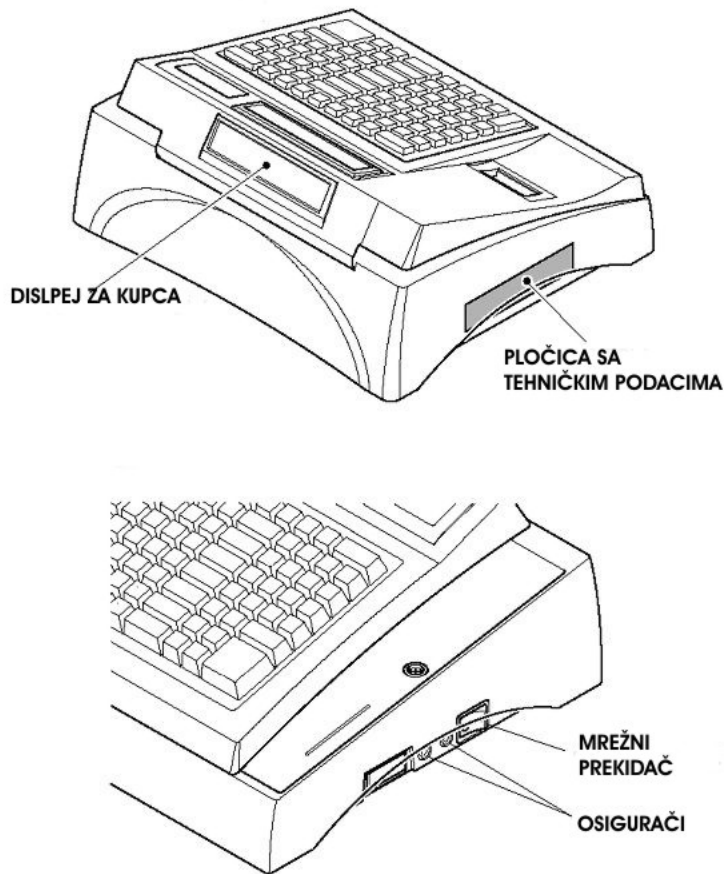
U slučaj nedoumice zatražiti da se registar kasa proveri od strane ovlašćenog servisera. Ne pokušavati popravljanje unutrašnjih komponenta. Registar kasa je zapečaćena i samo ovlašćeni serviseri je smeju otvarati i servisirati. Fiskalna memorija i glavna ploča kase se nalaze ispod fiskalnog poklopca (plastična ploča koja zatvara donji deo kućišta kase) i zaštićene su proizvođačkom plombom, a nakon fiskalizacije serviserskom plombom. Ove plombe sprečavaju neovlašćena lica da bez vidljivih tragova pristupe hardveru kase.

NAPOMENA: Preporučuje se da se registar kasa postavi što dalje od izvora toplote i vode (bazeni, kupatila, grejna tela itd.).

1.3.3 IDENTIFIKACIJA POJEDINIH DELOVA KASE

Slika 1-1. Identifikacija pojedinih delova kase

Slika 1-1. Identifikacija pojedinih delova kase (nastavak)

1.3.4 DISPLEJI

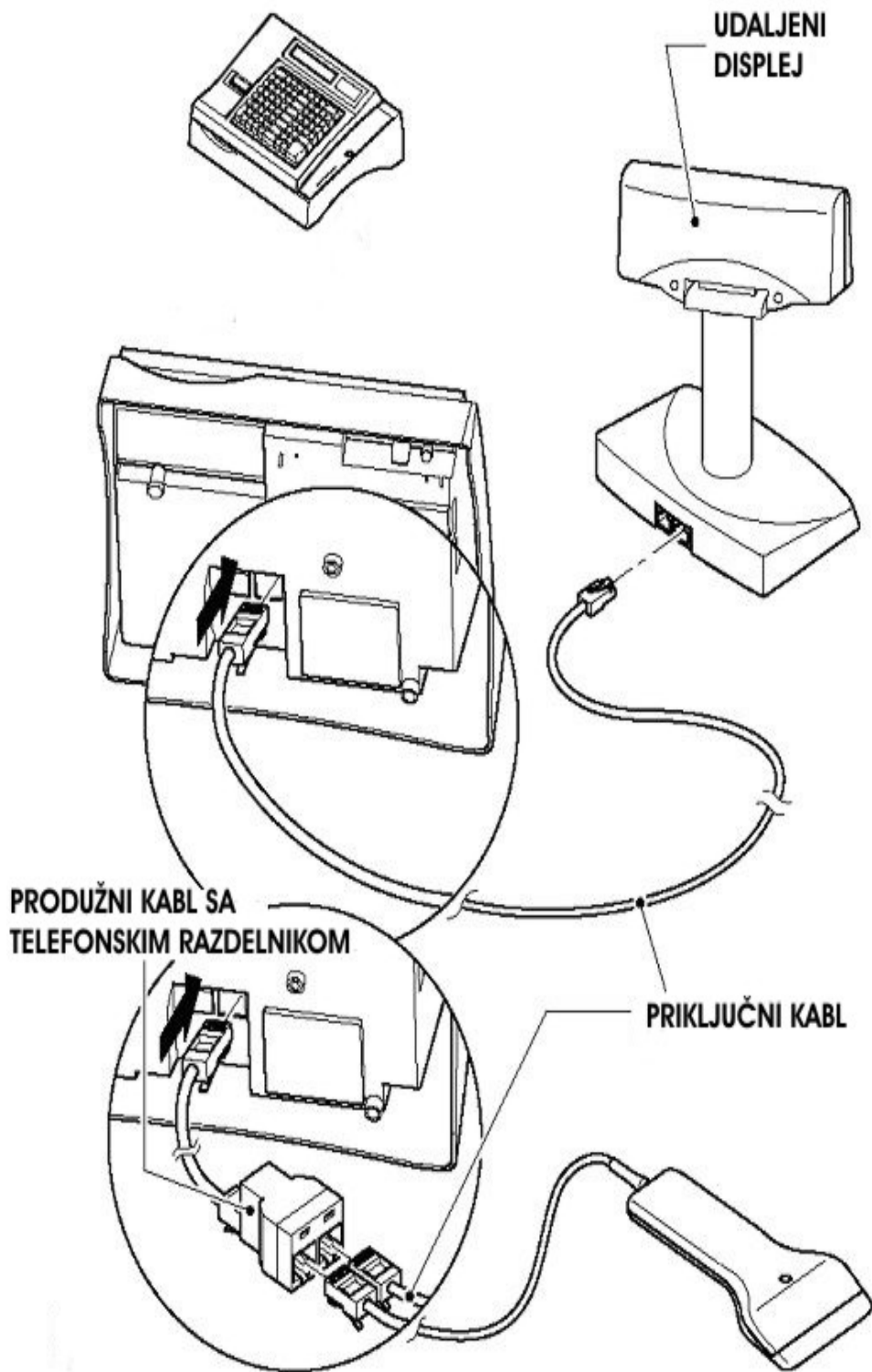
Displej operatera je alfanumerički LCD displej s dva reda od po 20 karaktera, s pozadinskim osvetljenjem. Ovaj displej prikazuje ćirilčna slova (velika) pored standardnog seta karaktera i simbola (latinična slova engleskog alfabeta itd.).

Displej kupca je LCD numerički (7-segmentni) jednoredni displej sa 12 karaktera. Na njemu se prikazuju cene ili iznosi pri unosu artikala, kao i suma za uplatu u toku transakcije i suma povraćaja. Pri ispisu tih podataka ispisuju se i slovne skraćenice koje indiciraju koji je podatak na displeju. Visina karaktera na ovom displeju je 15mm.

Ova dva displeja se nalaze na istoj štampanoj pločici i nedeljiva su celina (bez razlemljivanja). Na istu štampanu pločicu je povezana i tastatura kase koja bez ta pločice ne može da radi. Isključenjem kabla koji spaja pločicu s displejima isključuje se i tastatura, tako da se nijedna funkcija ne može pokrenuti dok je displej diskonektovan. Zbog bezbednosti hardvera, konektovanje i diskonektovanje displeja **obavezno raditi dok je kasa isključena**. Po konektovanju displeja i uključenju kase, normalan rad se nastavlja.

Pored fiksnog displeja za kupca, koji se nalazi na zadnjoj strani registar kase, može se na kasu povezati i udaljeni displej (videti Sliku 1-2). Ukoliko se upotrebi kabl sa Y telefonskom

utičnicom, moguće je povezati dodatni displej i čitač bar kodova na isti konektor na registar kasi. Ovaj displej ima identične karakteristike kao i displej operatera.

Slika 1-2. Udaljeni displej (opciono)

1.3.5. POVEZIVANJE NA IZVOR NAPAJANJA I PROVERA MEHANIČKIH OPERACIJA

Provera mehaničkih operacija se vrši radi utvrđivanja ispravnosti funkcionisanja svih mehaničkih delova i komponenata pre puštanja kase u rad. Priključiti registar kasu na izvod napajanja nazivnog napona 220V/50Hz.

NAPOMENA: Utičnica izvora za napajanje mora da sadrži i priključak za uzemljenje koji je izveden i prihvaćen po važećim standardima u našoj zemlji. Utičnica u koju je uključena registar kasa mora da ostane pristupačna i nakon instaliranja registar kase.

1. Uključiti kabl za napajanje registar kase u utičnicu gradske mreže.
2. Uključiti registar kasu pomoću prekidača koji se nalazi na desnoj strani kućišta (videti sliku 1-1).
3. Proveriti da li su papirne termalne rolne (za fiskalne isečke i za kontrolnu traku) ispravno instalirane. Ako nisu, instalirati ih prema uputstvima iz paragrafa 1.3.6.)
4. Upotrebom tastera sa oznakom i prekontrolisati kretanje papirne trake fiskalnog isečka i kontrolne trake, i time se uveriti u ispravnost mehaničkog dela štampača.

1.3.6 ŠTAMPAČ I INSTALACIJA PAPIRNIH ROLNI

U kasu SMART III ugrađen je dvostanični termalni štampač (2 nezavisne papirne trake, 2 glave i 2 valjka). Štampanje se vrši u ćirilici ili latinici (engleski alfabet).

Štampač mora biti priključen na glavnu ploču kase da bi kasa funkcionisala. Ako se štampač isključi ili se veza s njim nije u funkciji, kasa će javiti grešku i čekati na otklanjanje kvara. Štampač se nalazi izvan dela kućišta zaštićenog plombom, jer mora biti dostupan zbog zamene papira i redovnog održavanja (čišćenja). Međutim, kablovi su zaštićeni plombom, a naročito konektori na tim kablovima koji spajaju štampač s glavnom pločom. Diskonektovanje (nedestruktivno) nije moguće bez skidanja plombe – rezervisano je za ovlašćenog servisera. U svakom slučaju, ako je štampač bio diskonektovan i ponovo konektovan (strogo se preporučuje da se ove akcije rade s **isključenim napajanjem**), kasa će nastaviti s normalnim funkcionisanjem.

Dokumenti koje štampa fiskalna kasa se štampaju na obe papirne trake: traci za isečke i kontrolnoj traci, istovremeno. Ovako formirane kopije dokumenata koje ostaju na kontrolnoj traci identične su dokumentima koji se štampaju na drugoj stanici štampača (na traci za isečke).

Ako u toku štampanja nekog dokumenta na kasi dođe do nestanka napajanja, po ponovnom dolasku napajanja štampanje će se nastaviti tamo gde je prekinuto.

Broj karaktera koji se mogu odštampati u jednom redu (na jednoj papirnoj traci) je 21.

Širina karaktera je 1,5mm. Standardna visina karaktera je 3mm. Karakteri se mogu štampati i kondenzovano (ušteda prostora u raznim listama) ili prošireno po vertikali (da bi se naglasio tekst, na pr. u zaglavlju). Visine u tim slučajevima su 1,5mm i 5mm, respektivno.

Pre upotrebe registar kase, moraju se pravilno instalirati termalne papirne rolne za fiskalni isečak i za kontrolnu traku. Obe rolne su istog tipa. Termo-osetljivi sloj je sa spoljašnje strane. Ovo se može proveriti ako se noktom povuče po papiru. Na papiru mora da ostane crni ili sivi trag.

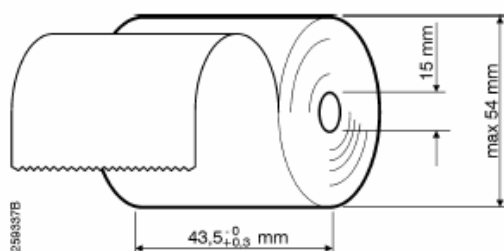
Štampač raspolaže nezavisnim sensorima za detekciju kraja obe trake. Pored toga, postoje i dodatni senzori za okretanje kotura za namotavanje kontrolne trake i za blizinu kraja trake na

rolni papira kontrolne trake. Ukoliko neka od traka ili obe trake nisu ispravno instalirane prilikom uključenja kase ili u toku njenog rada korisnik će biti o tome obavešten odgovarajućim porukama na displeju i tom prilikom kasa prekida svaku aktivnost do otklanjanja problema. Kada se nedostajuća ili nepravilno instalirana rolna (ili obe rolne) instalira ispravno, kasa nastavlja s radom. Iako prilikom zamene rolne kasa nastavlja sa štampom tačno gde je prekinuta, odštampani dokument će se nalaziti na dva fizički razdvojena komada papira, i ne može se smatrati ispravnim fiskalnim dokumentom. Radi zaštite od ovakve situacije, kraj trake (50 do 100cm) označen je trakom upadljive boje. Kontrola trake za isečke vrši se vizuelno, dok je za kontrolnu traku implementiran alarm koji obaveštava kasira da je traka pri kraju.

UPOZORENJE:

- **Voditi računa da se trake blagovremeno zamene. Ne čekati dostizanje samog kraja rolne, jer se može desiti da kraj trake spreči konzistentno štampanje fiskalnog dokumenta na jednom komadu papira.**

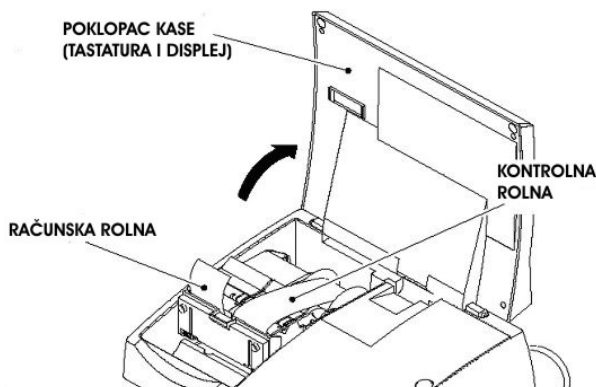
Koristiti isključivo papirne rolne dimenzija prikazanih na Sl. 1.3. Preporučuje se nabavka rolni od ovlašćenog servisa ili distributera fiskalnih kasa Telefonija – WINCOR NIXDORF jer samo kvalitetan i proveren papir može obezbediti dugovečnost termalne glave i mehaničkih delova štampača.

Slika 1.3 Dimenzije kontrolne trake

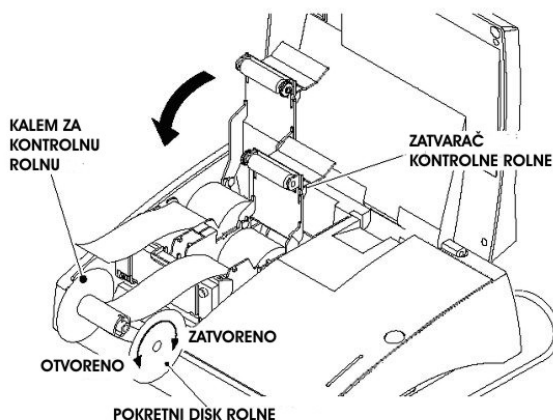
Procedura instaliranja papirnih rolni:

1. Potpuno podignuti gornji poklopac (tastaturu i displej) da bi se omogućio pristup štampaču, koji se nalazi na levoj strani kase, gledano spreda.

Slika 1.4

- U šampaču ne sme biti ostataka papira ni stranih tela. Ako ih ima, pažljivo ih ukloniti mekom četkicom. Papirne rolne se smeštaju u odgovarajuća ležišta. Ležišta imaju poklopac s polugom za zaključavanje (zelene boje). Otključavanje se vrši postavljanjem zelene poluge u vertikalni položaj bez povlačenje poklopca naviše. Kada je zelena poluga u vertikalnom položaju povući poklopac naviše (videti sliku 1.5).

Slika 1.5

- U levo ležište postaviti papirnu rolnu za fiskalne isečke na način prikazan na slici 1.5. Sa rolne odmotati desetak centimetara papirne trake.
- Poklopac spustiti i zaključati zelenom polugom. Papirna traka mora izaći nekoliko centimetara.
- U desno ležište postaviti papirnu rolnu za kontrolnu traku.
- Sa rolne odmotati dvadesetak centimetara papirne trake, spusti poklopac i zaključati zelenom polugom.
- Kotur za namotavanje kontrolne trake rastaviti kao na slici 1.5. U prorez uvući početak kontrolne trake i namotati dva do tri kruga. Sastaviti kotur za namotavanje kontrolne trake.
- Sklopljeni kotur vratiti u njegovo ležište. Lagano okretati kotur da bi se zategla kontrolna traka. Pravilno postavljene papirne trake su prikazane na slici 1.4.
- Spustiti gornji poklopac sa tastaturom i displejima. Istovremeno provući papirnu traku za fiskane isečke kroz prorez na poklopcu.
- Upotrebom tastera sa oznakom i moguće je prekontrolisati kretanje papirne trake fiskalnog isečka i kontrolne trake.

1.3.7 RASPOLOŽIVE KONEKCIJE KASE

SMART III kasa raspolaže s tri serijska komunikaciona porta za povezivanje s perifernim uređajima i računarom. Sva tri porta su tipa RS232. Opciono, umesto jednog RS232 porta moguće je opciono postaviti RS485 port. Broj portova se ne može uvećati (proširiti).

Kasa ne raspolaže drugim komunikacionim portovima bilo kog tipa (LAN, optički, IrDA...).

Portovi kojima raspolaže kasa služe za komunikaciju s različitim uređajima: računarom, bar kod čitačem, vagom, kuhinjskim štampačem, spoljnim terminalom za plaćanje pomoću platne kartice (kreditne kartice), kao i spoljnim modemom za vezu s računarom preko telefonske linije.

Kasa ne raspolaže integrisanim terminalom za platne kartice.

Kasa ne raspolaže bežičnom komunikacijom. Ako je potrebna bežična komunikacija potrebno je naknadno obezbediti bežičnu vezu između kase i računara, posebnim uređajima.

1.4 IZBOR OPERATIVNIH MODOVA

Registar kasa poseduje četiri operativna moda. Svaki od operativnih modova omogućava izvršenje jedinstvene grupe funkcija. Takođe poseduje i neaktivni mod.

Kada se kasa nalazi u neaktivnom modu, na displejima se ispisuju datum i vreme. Ako je aktivirano upravljanje operaterima i kasa se prebaci u neaktivni mod, iz ovog moda se može izaći samo unošenjem koda aktivnog operatera (videti paragraf 5.2).

Promene operativnih modova se postižu uzastopnim pritiskcima na taster (KLJUČ), a naziv trenutno aktivnog moda se prikazuje na displeju operatera u sekvencama opisanim u sledećoj tabeli.

1.4.1 ŠTAMPANJE SPISKA RASPOLOŽIVIH OPCIIJA U RAZLIČITIM OPERATIVNIM MODOVIMA

Ukoliko pritisnete taster MEDUSUMA u modu **I**zvestaja, **A**nuliranja ili **P**rogramiranja, biće odštampani sledeći spiskovi raspoloživih opcija:

- mod **I** – Spisak svih raspoloživih izveštaja i podataka
- mod **A** – Spisak svih raspoloživih anuliranja
- mod **P** – Spisak svih raspoloživih programskih grupa i podgrupa.

OPIS VIZUELNIH INDIKATORA OPERATIVNIH MODOVA

VIZUALNI INDIKATOR	OPIS
-----	kasa neaktivna - vreme i datum se pokazuju posle nekoliko sekundi
0 (nula)	Mod evidentiranja prodaje
I-	Mod izveštaja - izveštaji se mogu štampati (bez vraćanja ukupnog zbira na nulu)
A -	Mod anuliranja - dozvoljava formiranje dnevnog izveštaja i razna anuliranja.
P -	Mod programiranja - koristi se za podešavanje svih operativnih parametara i funkcija registar kase.

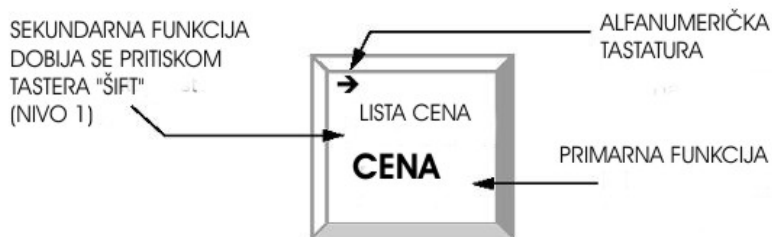
OPIS FUNKCIJA

2.1 TASTATURA

Tastatura (videti sliku 2-2) se sastoji od 88 pojedinačnih tastera. Skoro svi tasteri na tastaturi su programabilni i svakom od njih se mogu dodeliti dve funkcije. Reprogramiranim tasterima se može promeniti oznaka ispod kapice da bi odgovarala novoprogramiranim funkcijama. Po dva ili četiri susedna tastera se mogu programirati da imaju istu funkciju i povezati mehanički tako da rade kao jedan veći taster, tako da je broj raspoloživih funkcija dostupnih preko tastature promenljiv. Pošto se svakom tasteru mogu dodeliti po dve funkcije, jedna se izvršava direktnim pritiskom na taster, a druga pritiskom na taster ŠIFT a zatim na željeni taster (taster ŠIFT se otpušta pre pritiska drugog tastera). Kasa se isporučuje s osnovnom konfiguracijom tastature koja omogućava direktnu upotrebu najčešće korišćenih funkcija, tako da je potrebno da je serviser prilagodi eventualnim specifičnim potrebama krajnjeg korisnika. Neki od tastera čine alfanumeričku tastaturu u određenim modovima programiranja, tako da se tekst za razne opise unosi direktno, a ne pomoću šifri za svako slovo.

U nastavku su opisani različiti nivoi tastature. **Nivo 0** se odnosi na standardne funkcije tastera koje se dobijaju direktno pritiskom na odgovarajući taster (bez korišćenja ŠIFT tastera), **Nivo 1** se odnosi na dodatnu funkciju tastera koja se dobija pritiskom na odgovarajući taster kome predhodi pritiskanje tastera ŠIFT (videti sliku 2-1), dok se alfanumerička tastatura aktivira automatski kada kasa očekuje unos nekog alfanumeričkog opisa.

Indikacija nivoa 1 tastature (nakon pritiska na taster ŠIFT) je horizontalna crtica koja se prikazuje u donjem desnom uglu displeja operatera.

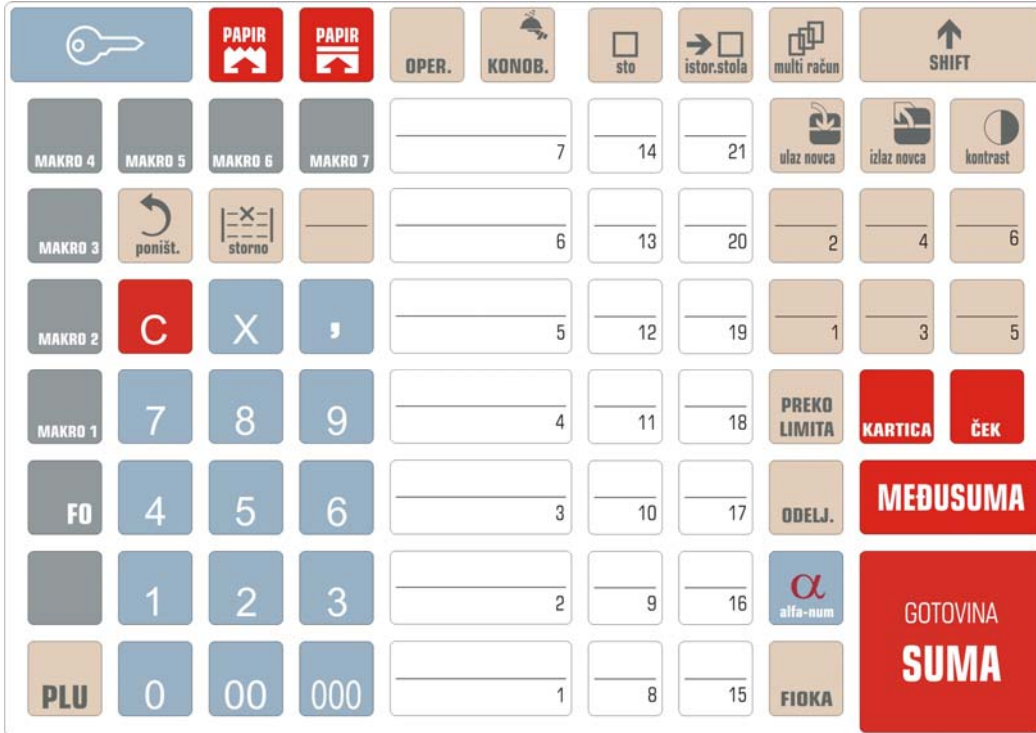

Slika 2-1. Primer tastera sa duplom funkcijom i alfanumerikom

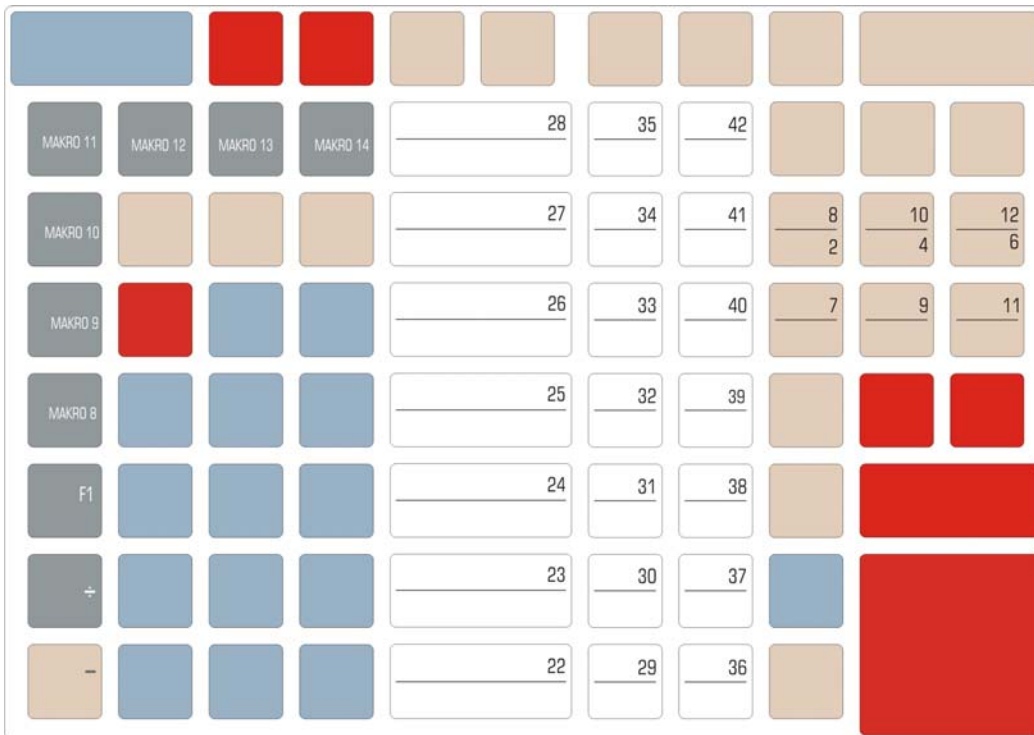
2.1.1 OSNOVNA KONFIGURACIJA TASTATURE

U tabeli koja sledi postoje i oznake tastera koje nisu prisutne na tastaturi. Te oznake se mogu dodati, ako je potrebno odgovarajuću funkciju dodeliti dotičnom tasteru.

Nivoi 0 i 1 standardne konfiguracije tastature prikazani su na slikama 2-2 i 2-3.

Slika 2-2. Standardna tastatura- Nivo 0

Slika 2-3. Standardna tastatura- Nivo 1

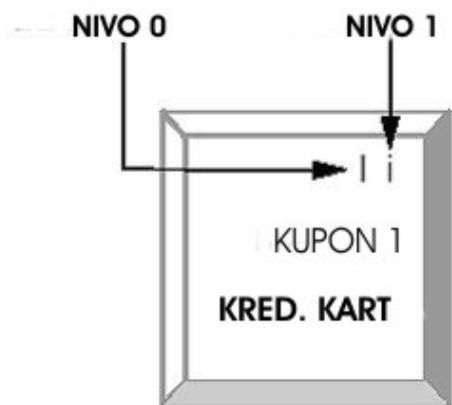
2.1.2 ALFANUMERIČKA TASTATURA

Da bi se pojednostavio unos alfanumerika preko tastature registar kase obezbeden je poseban mod rada tastature. U ovaj mod kasa automatski prebacje tastaturu kad se se za to ukaže potreba (na pr. prilikom unosa naziva proizvoda), a može se i ručno uključiti pomoću tastera α dok je kasa u registar modu. I kod alfanumeričke tastature postoje Nivo 0 i Nivo 1, u zavisnosti da li se koristi ŠIFT taster. Slova engleske abecede nalaze se na tasterima na desnoj strani tastature i implementirana su velika (nivo 0) i mala (nivo 1) slova (videti sl. 2-4). Ćirilna slova se nalaze levo od ŠIFT tastera (Ч, Ш, У), i na levoj strani tastature. Implementirana su samo velika ćirilna slova i nalaze se na nivou 1.

Indikacija alfanumeričkog moda tastature je trepćući pravougaonik koji se prikazuje na displeju operatera na mestu predviđenom za unos podataka (kursor).

Ako se, dok je tastatura u alfanumeričkom modu, pritisne neki od tastera koji nije implementiran u alfanumeričkoj tastaturi ili na trenutno aktivnom nivou alfanumeričke tastature kasa će upozoriti operatera zvučnim signalom i ispisom na displeju da je pritisnut neočekivani taster.

Pritiskanjem bilo kog tastera na nivou tastature 1 tastatura automatski prelazi na nivo 0. To znači da je potrebno pritisnuti taster ŠIFT za SVAKI karakter na nivou 1 koji se želi uneti.

Sl 2-4. Primer alfanumeričkog tastera

NAPOMENA:

- Tasteri ← i → služe za pomeranje pokazivača (kursora) u okviru reči ili pojma koji se unosi. Ovi tasteri se mogu koristiti kako pri unošenju raznih opisa (alfanumeričkih), tako i pri unosu numeričkih veličina (indikatori, cene itd.).
- U registar modu taster ↵ deaktivira alfanumeričku konfiguraciju tastature nakon unošenja, na pr., alfanumeričkih PLU.

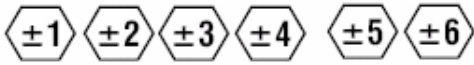

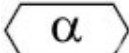

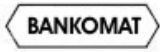

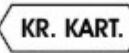

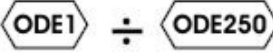

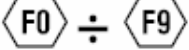
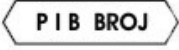

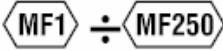

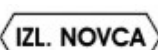
Slika 2-6 Standardna alfanumerička konfiguracija tastature.

2.2 OPIS FUNKCIJA DODELJENIH TASTERIMA

U donjoj tabeli dat je spisak raspoloživih funkcija koje se mogu pokrenuti pritiskanjem odgovarajućih tastera. Na standardnoj tastaturi nisu aktivirane sve navedene funkcije. Funkcije koje nisu implementirane na standardnoj tastaturi mogu se uključiti odgovarajućim programiranjem.

	Numerički tasteri-Upotrebljavaju se za unošenje numeričkih znakova (cifara).
	Zarez-Upotrebljava se prilikom unošenja vrednosti s decimalnim zarezom.
	Minus-U programskom modu, ovaj taster omogućava unošenje negativnih vrednosti.
	Multiplikator-Koristi se za množenje jedinične cene artikla ili usluge količinom u cilju izračunavanja iznosa.
	Znak deljenja- U zavisnosti od operativnog moda, ovaj taster omogućava deljenje ili podeljeni račun.
	Kontrast displeja operatera-Omogućava podešavanje kontrasta na dispeju operatera.
	Kontrast dodatnog displeja za kupca- Omogućava podešavanje kontrasta na dodatnom dispeju za kupca (opcionom).

	Taster KLJUČ-Uzastopnim pritiscima na ovaj taster kružno se menjaju operativni modovi kase.
	Povlačenje papira-Ovaj taster omogućava pokretanje kontrolne trake bez štampanja.
	Povlačenje papira-Ovaj taster omogućava pokretanje trake fiskalnih isečkaka bez štampanja.
	Promene cena-Omogućavaju promenu cena (popusti i dodatne vrednosti) u odnosu na predefinisane cene artikala/usluga ili u odnosu na međusumu. REZERVISANO.
	Doplata-Ovaj taster se upotrebljava za promenu artikla prodalog kupcu, i da se odgovarajući iznos stavi na račun kupcu. REZERVISANO.
	Alfanumerička tastatura-U modu evidentiranja ovaj taster aktivira alfanumeričku tastaturu.
	Povraćaj kredita- ovaj taster dozvoljava izdavanje fiskalnog isečka o plaćanju ili taster (povrać.ostatka) fakture upotrebljavajući sistem konačnog izmirenja računa. Iznosi se zbrajaju u odgovarajućem ukupnom iznosu i konačan račun se izdaje kasnije (npr. plaćanje nakon izdavanja računa u restoranu). REZERVISANO.
	"Bankomat" forma plaćanja-Registruje plaćanja pomoću bankomat karte. Iznos ide u odgovarajući totalajzer. REZERVISANO.
	Taster za korekcije-Ovaj taster dozvoljava vam izmenu unešenih podataka i brisanje nekih grešaka.
	Ček-Registar kasa evidentira plaćanje pomoću čekova. Iznos se dodaje odgovarajućem totalajzeru.
	Kredit-Evidentiranje prodaje na kredit. Iznos se dodaje odgovarajućem totalajzeru, ali se ne dodaje sadržaju fioke za novac. REZERVISANO.
	Kredit-Ovaj taster omogućava evidentiranje ulaska novca u registar kasu kada je iznos tokom prodaje na kredit uplaćen. REZERVISANO.
	Kreditna kartica-Plaćanje platnom (kreditnom) karticom. Iznos se dodaje odgovarajućem totalajzeru.
	Promena valute-Ovaj taster omogućava plaćanje u različitim valutama. REZERVISANO.
	Kupac-Kod kupca može se uneti da bi se aktivirali specijalni totalajzeri i podaci o kupcu. REZERVISANO.
	Odložena faktura-Dozvoljava izdavanje istorije prodaja napravljenih od strane istog kupca. REZERVISANO.
	Direktna odeljenja-Ovaj taster omogućava evidentiranje unešene količine i ukupnog iznosa u odgovarajućem odeljenju

	<p>Indirektna odeljenja-Ovaj taster se koristi za evidentiranje iznosa koji su sabrani u odeljenja i nisu dostupni na tastaturi. Broj odeljenja se mora uneti.</p>
	<p>Otvaranje fioke-Kada je registar kasa u modu evidentiranja, ovaj taster vam omogućava otvaranje fioke sa novcem čak ako ste u procesu izdavanja računa.</p>
	<p>Konvertor valuta-Ovaj taster vam omogućava pokazivanje međusume na isečku u dinarima ili nekoj drugoj valuti. REZERVISANO.</p>
	<p>Makro tasteri-Ovi tasteri se generalno koriste za aktiviranje specijalnih funkcija registar kase kada je priključena za računar. REZERVISANO.</p>
	<p>Fiskalni kod/ kod poreskih stopa-Ovaj taster se koristi za štampanje fiskalnog koda kupca ili koda poreskih stopa na fiskalnom isečku. REZERVISANO.</p>
	<p>Fiskalni isečak-Sledeća transakcija može se štampati kao fiskalni isečak na udaljenom štampaču. REZERVISANO.</p>
	<p>Indirektno plaćanje-Ovaj taster se koristi za evidentiranje plaćanja napravljenog korišćenjem načina plaćanja koji nije dostupan na tastaturi. Neophodno je uneti broj načina plaćanja. REZERVISANO.</p>
	<p>Ulazak novca-Bilo koji novac koji ulazi u kasu, a nije vezan za prodaju mora biti registrovan.</p>
	<p>Fakturisan isečak-Omogućava da sledeća transakcija bude registrovana kao komercijalna faktura na udaljenom štampaču.</p>
	<p>Zaglavlje kontrolne trake-Ovaj taster omogućava da zaglavlje fiskalnog isečka bude štampano na kontrolnoj traci kad god je to neophodno.</p>
	<p>Prekoračeni limiti- Dozvoljava da se granične vrednosti postavljene za rad odeljenja prekorače.</p>
	<p>Makro funkcije-Ovi tasteri se koriste da bi se pozvale i izvršile memorisane funkcije (npr. broj prodaja sa automatskim otvaranjem i zatvaranjem računa).</p>
	<p>Višestruki račun-Dozvoljava podelu iznosa na upravo izdatom isečku na nekoliko podeljenih nefiskalnih računa. REZERVISANO.</p>
	<p>Iznos nije uplaćen-Ovaj taster se koristi za vršenje prodaje kada suma koja treba da bude uplaćena, nije uplaćena. Iznos se dodaje odgovarajućem totalajzeru. REZERVISANO.</p>
	<p>Bez funkcije-Ova funkcija se koristi da bi se isključila operacija koja je predhodno bila dodeljena tasteru.</p>
	<p>Prijavljivanje operatera-Ako je “upravljanje operaterima” uključeno, ovaj taster omogućava unošenje šifre i lozinke datog operatera.</p>
	<p>Izlaz novca-Ovaj taster omogućava evidentiranje izlaza novca iz fioke, kada se ne izvodi nijedna operacija.</p>

PLU	Prodaja artikla/usluge pomoću koda.
NAPLATA NEPL.IZNOSA	Plaćanje neplaćenog iznosa-Omogućava evidentiranje iznosa koji nije prethodno uplaćen. REZERVISANO.
CENA	Direktan unos cene-Omogućava direktan unos cena u vezi indirektnih odeljenja ili za PLU koji ima cenu nula. REZERVISANO.
LISTA CENA	Podešavanje liste cena-Ovaj taster omogućava listi cena koja se upotrebljiva za odeljenja i PLU-ove da može da menja pre nego što izvršimo registraciju iste, i sve isečke izdate pre nego što je ova funkcija ponovo aktivirana. REZERVISANO.
PLUxxx	Indirektni PLU-Ova funkcija se koristi za vršenje prodaje artikla kojem je definisan kod, ali još uvek nije unet u bazu.
PLU1 ÷ PLU250	Direktna prodaja artikala/usluga jednim tasterom-Ove funkcije su povezane s konkretnim artiklom iz baze i dovoljan je samo pritisak na odgovarajući taster da bi se izvršila prodaja.
POVRAT	Povrat-Ovaj taster se koristi kada je isečak izdat, da bi se evidentirao povrat artikla koji je prethodno prodat kupcu i koji on vraća. REZERVISANO.
MEĐUSUMA	Međusuma-Prikaz na displeju trenutne vrednosti evidentiranog prometa; koristi se intenzivno u programiranju kase kao signal za potvrdu.
ŠIFT	Pelazak na Nivo 1 tastature-Omogućava korišćenje funkcija koje su dodeljene tasterima na nivou 1.
TABLE	Evidentiranje otvorenog stola-Ovaj taster omogućava evidentiranje prodaje koje se izvode na trenutno otvorenim stolovima/računima
ISTORIJA STOLA	Sto-Ovaj taster omogućava štampanje istorije prodaje određenog stola(otvorenog računa) na fiskalnom isečku ili udaljenom štampaču
FAKTURA NA ISEČ.	Faktura na isečku-Omogućava izdavanje faktura na račun REZERVISANO.
ZAGLAVLJE IS.	Zaglavlje računa-Ovaj taster omogućava štampanje zaglavlja van isečka radi provere.
SUMA RAČU.	Suma računa-Prikazuje iznosa prethodno izdatog računa
SUMA	Suma-Izvršenje gotovinskog plaćanja, pri čemu se iznos dodaje odgovarajućem totalajzeru. Zatvaranje dana i kreiranje dnevnog izveštaja u A modu.
STORNO RAČUNA	Storno računa-Omogućava poništenje računa pre njegovog zatvaranja (storniranje međusume). REZERVISANO.
STORNO	Storno - Prilikom evidentiranja prodaje može se izbrisati iz evidentiranog prometa pojedinačni artikal.
ISEČAK ISEČAK1 ÷ ISEČAK 34	Vaučeri - ovi tasteri omogućavaju evidentiranje plaćanja izvršenog putem kupona. Iznosi se evidentiraju u odgovarajućem totalajzeru. REZERVISANO.

KONOBAR

Konobar-Ako je upravljanje konobarima aktivirano, ovaj taster dozvoljava unošenje privatnog broja konobara kako bi mu se omogućilo evidentiranje prodaje.

2.3 DISPLEJ

Registar kasa poseduje sledeće displeje:

- alfanumerički displej operatera
- numerički displej za kupca
- dodatni alfanumerički displej za kupca (opciono)

2.3.1 DISPLEJ OPERATERA (ALFANUMERIČKI)

Displej operatera je pozadinski osvetljen, LCD (Liquid Crystal Display –Displej od tečnog kristala) tipa, i može da prikaže dve linije od po 20 alfanumeričkih karaktera (videti sl. 2-7). Displej može da prikaže sve karaktere engleskog alfabeta (velika i mala slova), kao i velika slova ćirilične azbuke.

Kada je registar kasa u modu za evidentiranje, displej prikazuje operateru podatke koji se tiču transakcije koja je u toku. U svim ostalim modovima (programski, informativni i anuliranja), displej prikazuje korisne informacije koje pomažu operateru u izvršenju raznih procedura i operacija. U neaktivnom modu na displeju operatera se prikazuju datum i vreme.

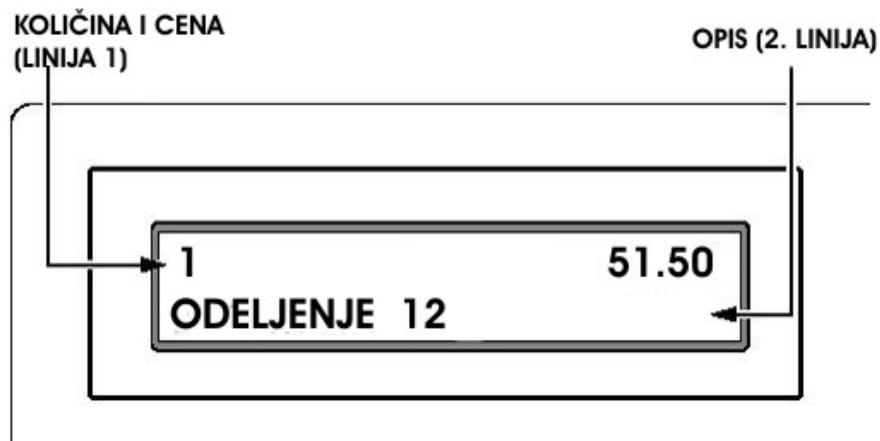
Da bi se podesio kontrast displeja operatera, mora se upotrebiti funkcija (tasteri i na standardnoj tastaturi). Kontrast se podešava u opsegu 0 do 8, gde je 0 minimalan, a 8 maksimalan kontrast. Uzastopnim pritiscima na ove tastere (taster ŠIFT pa taster α) kontrast se menja od 0 do 8, a zatim u obrnutom smeru do 0 itd.

2.3.2 DISPLEJ KUPCA (NUMERIČKI)

Displej za kupca je LCD tipa sa jednom linijom koja prikazuje maksimalno 12 karaktera.

U modu evidentiranja, displej za kupca pokazuje brojeve i informacije koje se odnose na transakcije koje su u toku.

U neaktivnom modu na displeju kupca se prikazuje vreme.

Slika 2-7. Displej operatera (mod evidentiranja)

2.3.3 DODATNI DISPLEJ KUPCA (OPCIONI)

Dodatni displej za kupca se može povezati s registar kasom kao dodatak fiksnom displeju za kupca.

Dodatni displej (videti sl. 1-2) je LCD tipa pozadinski osvetljen i sadži dve linije sa po 20 alfanumeričkih karaktera, kao i displej operatera. Dodatni displej za kupca prikazuje informacije o transakciji koja je u toku.

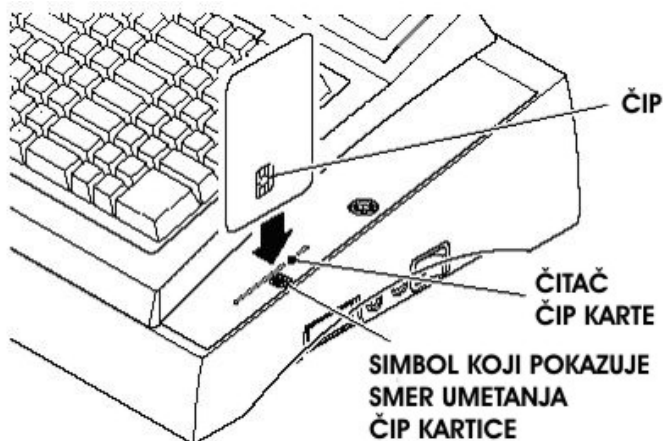
Da bi se omogućilo podešavanje kontrasta udaljenog displeja potrebno je nekom tasteru dodeliti funkciju (videti paragraf 3.4.).

Kontrast se podešava stalnim pritiskom na taster s funkcijom . Pdešavaju se vrednosti od 0 do 8, na način već opisan u vezi displeja operatera.

2.4 ČITAČ ČIP KARTICA

Registar kasa može da koristi poluprovodničke (u daljem tekstu: čip) kartice. Na čip karticama se čuvaju određene informacije u cilju lakšeg i bržeg upravljanja operaterima, konobarima, kupcima, kao što je opisano u poglavlju 3.

Pre nego što se počne bilo kakva operacija s karticom, potrebno je staviti istu u čitač koji se nalazi na desnoj strani kućišta, pored tastature. Način ubacivanja kartice je prikazan na slici 2.8. Pri ubacivanju kartice u čitač potrebno je obratiti pažnju na to da se strana s pozlaćenim kontaktima okrene prema odgovarajućoj oznaci pored proreza za ubacivanje kartice.

Slika 2.8. Ubacivanje čip kartice

OPERACIJE I PROGRAMIRANJE

3.1 OPŠTE INFORMACIJE

3.1.1 PRISTUP PROGRAMIRANJU

Da bi se podesili parametri rada kase, potrebno je da se ista postavi u programski mod (II mod). U ovom uputstvu se koristi specifična notacija za predočavanje korisniku načina pristupa određenim opcijama u toku programiranja. Na primer:

Pristup: u programskom modu uneti kod **001** i pritisnuti MEĐUSUMU.
gde je :

- “u programskom modu” znači da registar kasa mora biti u II modu, do kog se stiže uzastopnim pritiscima na taster potreban broj puta, dok se na displeju operatera ne prikaže II-.
- **001** je kod operacije koja se želi preduzeti (u ovom primeru, štampanje liste opštih programiranja kase).
- “pritisnuti MEĐUSUMU” znači da se mora pritisnuti ovaj taster kao potvrda koda željene operacije i da bi se nastavio rad s njom.

ZNAČENJE ŠIFRI PROGRAMA

NAPOMENA: U ovoj verziji softvera, u skladu s vežećim pravnim aktima u Republici Srbiji, neke mogućnosti kase su isključene (na pr. popusti/dodatne vrednosti, vraćanje robe za koju je već izdat fiskalni isečak itd.). Pošto kasa onemogućuje upotrebu pomenutih funkcija i programiranja vezanih za te funkcije u ovom uputstvu one su označene rečju “REZERVISANO” u smislu “rezervisano za eventualnu buduću upotrebu”, ako se naknadno dozvoli njihova upotreba.

Šifre programa se sastoje od tri cifre koje imaju sledeće značenje:

- **Prva** cifra označava da sama šifra pripada određenoj grupi programiranja, kao što je dole navedeno:
 - 0** Opšte korisničke mogućnosti
 - 1** Odeljenja
 - 2** PLU/ponude (baza artikala i usluga čiji se promet evidentira)
 - 3** Operateri/konobari/kupci

- 4 Razne promocije/reklame (REZERVISANO)
 - 5 Operacije registar kase
 - 6 Ograničena programiranja (dostupna samo ovlašćenom serviseru)
 - 7 Nije u upotrebi
 - 8 Nije u upotrebi
 - 9 Parametri komunikacije
- druga cifra prikazuje da razmatrani program pripada homogenoj podgrupi u okviru zadate grupe. Na primer, svi programi koji nose šifru 02X odnose se na opšta podešavanja fiskalnog isečka.
 - Treća cifra identifikuje individualno programiranje u datoj podgrupi.

NAPOMENA: kompletna lista programa, podeljenih na primarne grupe i podgrupe nalazi se u paragrafu 3.1.4.

Po unosu prve, druge i treće cifre koda programske opcije na displeju operatera u donjem redu se ispisuje objašnjenje selektovane grupe, podgrupe i opcije, respektivno. Ukoliko se opis ne pojavi na displeju znači da ne postoji nijedna opcija (ili grupa opcija) povezana s unetim kodom.

Kroz programske opcije može se kretati i upotrebom tastera i . Pomoću tastera prelazi se na opcije s manjim kodom od trenutno selektovanog, a tasterom se prelazi na opcije s većim kodom. Sve implementirane opcije listaju se po redu. Kodovi koji nisu implementirani se preskaču.

3.1.2 PREKID PROGRAMIRANJA

Sve operacije programiranja koje su navedene u ovom priručniku mogu se prekinuti pritiskom na taster “ponošt.” ili na taster **X** na alfanumeričkoj tastaturi ukoliko je u toku unos sa alfanumeričke tastature.

Ukoliko se programska procedura prekine, već potvrđeni delovi programa će ostati zabeleženi.

3.1.3 ŠTAMPANJE PROGRAMSKIH OPCIJA

Trenutno stanje programskih opcija može se dobiti u štampanom obliku. Da bi se to ostvarilo, potrebno je pokrenuti određenu programsku opciju. U programskom modu potrebno je uneti kod željene opcije i pritisnuti taster MEĐUSUMA.

Sljede opisi opcija i njihovi kodovi:

- **Programiranje opštih parametara**
(videti pog. 3.2 i program P001)
- **Konfiguracija tastature**
(videti pog 3.4 i program P002)
- **Lista programiranja operacija kase**
(videti pog. 3.6 i program P500)
- **Indeks makroa**
(videti pog 3.9 i prograam P060)
- **Programiranje operatera**
(videti pog 3.10 i program P300)
- **Programiranje konobara**

- (videti pog 3.11 i program **P301**)
- **Indeks kupaca**
(videti pog 3.12 i program **P302**)
- **Programiranje odeljenja**
(videti pog 3.13 i program **P100**)
- **Programiranje popusta/ dodatnih vrednosti**
(videti pog 3.16 i program **P400**)
- **PLU i ponude**
(videti pog 3.17 i programe **P200, P201**)
- **Upotreba nagradnih/ostalih kupona**
(videti pog 3.18 i program **P401**)
- **Programiranje komunikacija**
(videti pog 4.2 i program **P900**)

Pored gore navedenih, može se i liste sledećih parametara:

- **Lista raspoloživih grafičkih ikona**
(videti pog 3.15 i program **P003**)
- **Lista podataka sačuvanih na čip kartici**
(videti pog 3.8 i program **P004**)
- **Lista grupa i podgrupa raspoloživih informacija na čip kartici**
(videti par 1.5.1 i 3.1.4)
- **Lista raspoloživih programa**
(videti par 3.1.4 i program **P005**)

3.1.4 LISTA PROGRAMIRANJA

Navedena tabela prikazuje sve programe koji su raspoloživi, podeljene na primarne grupe i podgrupe. Opis odgovara onom koji se prikazuje na displeju operatera.

GRUPA	PODGRUPA	ŠIFRA	OPIS PROGRAMA	POGLAVLJE/PARA.
0 OPŠTE OPCJE KOR. MOG.		001	LISTA PROGRAMIRANJA	
	00 LISTA PROGRAMIRANJA	002	LISTA KONFIGURACIJE TASTATURE	
		003	LISTA RASPOLOŽIVIH IKONA	
		004	LISTA PODATAKA ČIP KARTE	
		005	LISTA RASPOLOŽIVIH PROG.	
	01 GLOBALNO PROG.	010	SAT	
		011	DATUM	
		012	OMOGUĆEN PONOČNI ALARM	
		013	BROJ KASE	
		014	KONFIGURACIJA TASTATURE	
		015	OMOGUĆENJE ZVUKA TASTATURE	
		016	TABELA PORESKIH STOPA	
		017	INTEZITET ŠTAMPE	
		019	OPŠTI INDIKATORI	
	02 PROGRAMIRANJE RAČUNA	020	INDIKATORI RAČUNA	
		021	ZAGLAVLJE RAČUNA	
		022	UPIS IBFM U FISKALNU MEMORIJU (rez. za servisera)	
		023	PORUKA NA KRAJU RAČUNA	
		024	KOD PERIODIČNE IKONE	
		025	DATUM POČETKA ŠTAMPANJA IKONE	
		026	DATUM KRAJA ŠTAMPANJA IKONE	
		027	TEKST UZ IKONU	
		028	BRISANJE IKONE ZAGLAVLJA	
	03 PROG. UDALJ. ŠTAMP.	030	INDIKATORI UDALJENOG ŠTAMPAČA (REZERVISANO)	
		031	UDALJENI ŠTAMPAČ-VELIČINA (REZERVISANO)	

	032 UDALJENI ŠTAMPAČ-GORNJA MARGINA (REZERVISANO)
	033 ŠTAMPANJE PLAĆANJA (REZERVISANO)
04 AUTOM. PROG.	040 OMOGUĆENJE KOPIRANJA RAČUNA
	041 AUTOMATSKI VIŠE RAČUNA
	042 AUTOMATSKO UPRAVLJANJE
05 PROG. ČIP KARTICE	050 INDIKATORI ČIP KARTICE
	051 BRISANJE ČIP KARTE
	052 PROGRAMIRANJE MASTER KARTE
06 PROGRAM. MAKRO FUNKC.	060 INDEKS MAKRO FUNKCIJA
	061 KREIRANJE MAKROA
	062 BRISANJE MAKROA
1 ODELJENJA	
10 LISTA PROGRAMIRANJA	100 LISTA PROGRAMIRANJA
11 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	110 OPŠTI INDIKATORI ODELJENJA
12 PROG.POJEDINAČNOG ODELJ.	120 OPIS ODELJENJA
	121 INDIKATOR ODELJENJA
	122 MINIMALNI IZNOS PO ODELJENJU
	123 MAKSIMALNI IZNOS PO ODELJENJU
	124 CENA ODELJENJA
	125 KOD POREZA ZA ODELJENJE
	126 %POPUSTA/DODATNE VREDNOSTI
	127 KUPONI ZA ODELJENJE
	128 MAKRO ODELJENJA
	129 LISTA CENA ODELJENJA
13 PROGRAMIRANJE GRUPE	130 KREIRANJE GRUPE ODELJENJA
	131 OPIS GRUPE ODELJENJA
	132 KREIRANJE GRUPE ZA ŠTAMPAČ
2 PLU/PONUDE	
20 LISTA PROGRAMIRANJA	200 LISTA PROGRAMIRANJA
	201 INDEKS PLU/PONUDE
21 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	210 INDIKATORI PLU/PONUDA
	211 DUŽINA KODA PLU/PONUDE
	212 DUŽINA OPISA PLU/PONUDE
	213 OMOGUĆENJE PLU NA VAGU
	214 OMOGUĆENJE SKENIRANE CENE
	215 OMOGUĆENJE NEPOSTOJEĆIH PLU
	216 OMOGUĆENJE MAKSIMALNOG
22 PROG. PLU/PONUDA	220 KREIRANJA PLU/PONUDA
	221 DIREKTNI PLU
	222 MODIFIKACIJA OPISA PLU/PONUDA
	223 MODIFIKACIJA CENE PLU/PONUDA
	224 PLU LISTA CENA 1
	225 MODIFIKACIJA ODELJENJA
	226 MODIFIKACIJA KODA
	227 MODIFIKACIJA POPUSTA PLU
	228 MODIFIKACIJA KODA POREZA PLU
	229 MODIFIKACIJA MAKROA
29 BRISANJA	290 POJEDINAČNO BRISANJE PLU
3 OPCIJE KONOBAR/KUPAC	
30 LISTE PROGRAMIRANJA	300 LISTA PROGRAMIRANJA
	301 LISTA PROGRAMIRANJA
	302 INDEKS KUPACA
	303 LISTE GRUPE KUPACA
	304 MREŽNA LISTA KUPACA
31 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	310 OMOGUĆENJE UPRAVLJANJA
	311 INDIKATORI UPRAVLJANJA
	312 INDIKATORI UPRAVLJANJA KUPACA
	313 OPIS GRUPE KUPACA
	314 MREŽNO PROGRAMIRANJE
32 PROG. OPERATERA	320 KOD/ŠIFRA OPERATERA
	321 OPIS OPERATERA
	322 INDIKATORI OPERATERA
33 PROG. KONOBARA	330 OPIS KONOBARA
34 PROG. KUPACA	340 PODATCI O KUPCU
	341 MODIFIKACIJA LINIJA
	343 MODIFIKACIJA LISTE PLU-KUPACA
	344 MODIFIKACIJA POREZA KUPACA
	345 MODIFIKACIJA MAKROA KUPACA

	346 GRUPA KUPACA
	347 PROGRAMIRANJE POVERENJA KUPCA
35 PROGRAM. ČIP KARTICE	350 ČIP KARTA OPERATERA
	351 ČIP KARTA KONOBARA
	352 ČIP KARTA KUPACA
39 BRISANJA	390 BRISANJE POJEDINOG KUPCA
	391 BRISANJE SVIH KUPACA
	392 BRISANJE GRUPE KUPACA
4 PROMOTIVNE AKTIVNOSTI (CELA GRUPA REZERVISANA)	
40 LISTE PROGRAMIRANJA	400 LISTA PROGRAMIRANJA POPUSTA/DODATNIH VREDNOSTI
	401 LISTA PROGRAMIRANJA KUPONA
	402 LISTA PROGRAMIRANJA POVRATA
41 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	410 POPUST NA MEĐUSUMU
	411 MODIFIKACIJA TASTERA
	413 OMOGUĆENJE UPRAVLJANJA
	414 PROGRAMIRANJE POVERENJA
42 PROG. POP./DOD. VREDN.	420 OPIS POPUSTA/DODATNIH PLAĆANJA
	421 INDIKATORI POPUSTA
	422 OGRANIČENJE POPUSTA
	423 IZNOS POPUSTA/DODATNE VRED.%
43 PROGR. KUPONA	430 SAKUPLJANJE KUPONA IZNOS/KOLIČINA
	431 GRANICA KUPONA
	432 GRANICA BODOVA KUPONA
5 OPERACIJE KASE	
50 LISTE PROGRAMIRANJA	500 LISTA PROGRAMIRANJA
	501 PRIKAZ POREZA KUPCA
	509 PUNJENJE KOVANICAMA
51 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	510 OMOGUĆENJE UPRAVLJANJA KASOM
	511 MAKSIMALNI IZNOS STORNA
	512 MAKSIMALNI IZNOS POVRATA
	513 ZAOKRUŽIVANJE SUME
	514 OPIS INDIKATORA STORNA
	515 OPIS POVRATA
	516 OPIS DIREKTOG STORNA
	517 INDIKATORI OPERATERA KASE
	518 MAKSIMALNI IZNOS PROMENE
	519 MAKSIMALNI KUSUR PO KASI
52 PROGRAM. NAČ. PLAĆANJA	520 OPIS NAČINA PLAĆANJA
	521 INDIKATORI NAČINA PLAĆANJA
	522 MAKSIMALNI IZNOS NAČINA PLAĆANJA
	523 FIKSNI IZNOS NAČINA PLAĆANJA
	524 NAČIN PLAĆANJA BAKŠIŠA
	525 LISTA LINIJA RAČUNA
	526 POSTAVLJANJE LINIJE RAČUNA
	527 BRISANJE LINIJE RAČUNA
53 PROGRAMIRANJE VALUTA	530 KURS VALUTE
	531 OPIS VALUTE
	532 BROJ DECIMALA VALUTE
6 OGRANIČENO	
60 TEHNIČKI SERVIS	601 TEHNIČKI SERVIS
61 TESTOVI	610 TEST TASTATURE
	611 TEST DISPLEJA
	612 TEST ŠTAMPAČA
	613 TEST FISKALNE MEMORIJE
	614 TEST RAM MEMORIJE
	615 TEST KOM PORTOVA
	617 TEST TASTATURE
	618 TEST ČIP KARTE
	619 TEST FLEŠ EPROMA
	669 TEST ŠTAMPAČA
68 KONFIGURACIJA	680 KONFIGURACIJA
	681 DIMENZIJA ISTORIJE
69 FISKALIZACIJA	690 FISKALIZACIJA
9 KOMUNIKACIJA	
90 LISTE PROGRAMIRANJA	900 LISTA PROGRAMIRANJA
	901 LISTA SERIJSKOG PORTA
	902 POSTAVLJANJE SERIJSKOG PORTA
91 GLOBALNO PROGRAMIRANJE	910 NIVO POVEZANOSTI

	911 INDIKATORI KOMUNIKACIJE
	912 BRZINA ZA PORT 1
	913 RS485 ADRESA KASE
	914 OMOGUĆENJE BCC SKENERA
	915 OMOGUĆENJE LOKALNE ARHIVE
92 PROG. PRENOSA	920 OMOGUĆENJE ZVUČNOG SIGNALA
	921 PAUZA
	922 FREKVENCIJA HALO PORUKE
	923 MAKSIMALNI BROJ POKUŠAJA
93 ISTORIJA PRENOSA	930 NIVO PRENOSA ISTORIJE
	931 BRISANJE ISTORIJE

ŠTAMPANJE GRUPA I PODGRUPA RASPOLOŽIVIH PROGRAMA

Pristup i procedura: Prebaciti kasu u programski mod i pritisnuti MEDUSUMU da bi se pokrenulo štampanje.

Π005 – ŠTAMPANJE LISTE RASPOLOŽIVIH PROGRAMA

Pristup i procedura: U programskom modu uneti kod **005** i pritisnuti MEDUSUMU da bi se pokrenulo štampanje.

3.2 OPŠTA PODEŠAVANJA I OPCIJE

Registar kasa dozvoljava programiranje sledećih opštih parametara:

- sata realnog vremena i datuma (programiranje **Π010** i **Π011**).
- ponoćnog alarma (koji se aktivira 10 min pre ponoći, programiranje **Π012**)
- identifikacionog broja registar kase (programiranje **Π013**).
- inteziteta štampe (prog. **Π017**)
- opštih indikatora (prog. **Π019**)
- upravljanje načinom plaćanjima preko eksternog čitača platnih kartica (programiranje **Π019**)

3.2.1 PODEŠAVANJE SATA I DATUMA

Sat realnog vremena se može podešavati samo jednom nakon izrade dnevnog izveštaja, a pre izdavanja prvog fiskalnog isečka za naredni dan, i to upotrebom programa **Π010**. Nije moguća izmena vremena u periodu od formiranja prvog fiskalnog isečka do izrade dnevnog izveštaja.

Korisniku kase je dozvoljena promena iz zimskog u letnje i obrnuto (plus ili minus jedan ceo sat). Pri tom je moguće samo naizmenično menjati vreme u plus ili minus 1 sat. Ako je poslednji put promenjeno vreme iz letnjeg u zimsko (-1 sat), sledeći put se može menjati samo iz zimskog u letnje (+1 sat) itd. Prvi put nakon reseta kase je na korisniku da izabere pravilan smer promene vremena.

Podešavanje vremena u rezoluciji od jednog minuta dozvoljeno je isključivo ovlašćenom serviseru, uz otvaranje kase (uz predhodno skidanje plombe) i držanje pritisnutog TEST tastera na osnovnoj ploči kase. Ovo podešavanje detaljno je objašnjeno u servisnom uputstvu.

Datum se može podešavati samo jednom nakon izrade dnevnog izveštaja, a pre izdavanja prvog fiskalnog isečka za naredni period, i to upotrebom programa **Π011**. Nije moguća izmena datuma u periodu između sačinjavanja prvog fiskalnog isečka za naredni period do izrade dnevnog izveštaja.

II010 – PROGRAMIRANJE SATA REALNOG VREMENA

Pristup: U programskom modu uneti kod **010** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. U gornjem redu displeja operatera prikazuje se trenutno vreme u kasi, a u donjem redu raspoložive opcije.
2. Ako se želi umanjenje vremena za 1 sat pritisnuti taster 0, a ako se želi uvećanje za 1 sat pritisnuti taster 1.
3. Pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu. U gornjem redu displeja prikazaće se novo vreme.
4. Ako je načinjena greška u preghodna dva koraka, moguće je ispraviti je ponovnim pritiscima na tastere 0, odnosno 1, jer nova vrednost još uvek nije upisana u cat realnog vremena.
5. Ako je vreme prikazano u gornjem redu ispravno, pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu, čime se novopodešeno vreme upisuje u sat realnog vremena i izlazi se u programski mod.

II011 – PROGRAMIRANJE DATUMA

Pristup : u programskom modu uneti kod **011** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. Uneti tri grupe sa po dva broja bez razmaka, u formatu ddmmgg, gde je dd:dan, mm:mesec i gg: poslednje dve cifre tekuće godine. Pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.
2. Ukoliko je uneti datum udaljen unapred za više od jednog dana od tekućeg datuma, na displeju se ispisuje poruka "****ДАТУМ УДЈЕН****", praćena zvučnim upozorenjem. U ovom slučaju potrebno je ponovo uneti isti datum i pritisnuti MEDUSUMU kao potvrdu.

NAPOMENA: U slučaju da se pokuša unos datuma koji je stariji od datume poslednjeg dnevnog izveštaja upisnog u fiskalnu memoriju ili od datuma fiskalizacije (tj. uvođenja fiskalne kase u eksploataciju), na displeju se prikazuje poruka "****ПОГРЕШАН ДАТУМ****" praćena zvučnim signalom. U ovom slučaju može se tasterom C izbrisati poruka i vratiti se na korak 1, ili tasterom PONIŠT. napustiti ovo programiranje.

3.2.2 UKLJUČENJE PONOĆNOG ALARMA

Ako je neophodno zatvoriti fiskalni dan (izraditi dnevni izveštaj) pre isteka kalendarskog dana veoma je korisno uključiti ovu opciju. Ako je ova opcija uključena, kasa će svakog dana u 23 sata i 50 minuta početi da upozorava kasira o skorom isteku dana. Upozorenje je zvučnZbog fiskalnih potreba, dnevna zatvaranja se moraju izvršiti pre ponoći (24.00 časova).

Na 10 minuta pre ponoći registar kasa počinje da geo i vizuelno, preko poruke na displeju operatera. Ova opcija ne utiče na rad kase, čak i po isteku kalendarskog dana. Alarmiranje se prekida samo nakon izrade dnevnog izveštaja.

II012 – PROGRAMIRANJE PONOĆNOG ALARMA

Pristup : u programskom modu uneti kod **012** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. Uneti 1 radi aktiviranja zvučnog signala, ili 0 da bi se isti deaktivirao.
2. Pritisnuti taster MEDUSUMA radi potvrde.

NAPOMENA: Podrazumevano stanje ove funkcije je 0 (isključeno).

3.2.3 DODELJIVANJE BROJA REGISTAR KASI

Svaka registar kasa se može identifikovati preko zadatog broja, od 00 do 99. Ovaj broj se štampa na fiskalnim isečcima, tako da se može utvrditi na kojoj je kasi odštampan, ukoliko je u nekom objektu instalirano više od jedne kase. Broj kase se podešava upotrebom programa **II013**.

Ovaj broj se u opštem slučaju može razlikovati od adrese (broja) kase u RS485 mreži, koja se podešava u opsegu 00 do 15, pomoću programa **II913** (videti poglavlje 4).

P013 – PROGRAMIRANJE BROJA REGISTAR KASE

Pristup : u programskom modu uneti kod **013** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. Uneti broj između **0** i **99**.
2. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu.

Upozorenje!

Promenom broja kase briše se istorija kase, koja sadrži, ako je uključena, podatke o predhodno ostvarenim transakcijama da bi se kasnije podaci o istim mogle dostaviti računaru. Ako su podaci iz istorije značajni za korisnika, potrebno je predhodno očitati iste pre ulaska u ovo programiranje.

3.2.4 INTENZITET ŠTAMPE

Intenzitet štampe (zacrtnjenje), odnosno kvalitet odštampanih znakova na isečku može se menjati između minimuma (-6) i maksimuma (6). Podrazumevana vrednost je 0.

II017 – PODEŠAVANJE INTENZITETA ŠTAMPE

Pristup : u programskom modu uneti kod **017** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. Uneti broj između -6 i 6.
2. Pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Upozorenje !

Veći intenzitet štampe (od osnovnog podešavanja - 0) skraćuje prosečno vreme trajanja termalne glave štampača.

3.2.5 OPŠTI INDIKATORI

Programiranje **Π019** omogućava podešavanje opštih indikatora (parametara) registar kase.

P019 – PROGRAMIRANJE OPŠTIH INDIKATORA

NAPOMENA: U ovom , kao i u nekim od ostalih podešavanja parametara registar kase koristi se 8 indikatora. Indikatori su označeni latiničnim slovima A do H i obično mogu imati vrednosti iz skupa {0, 1}. Svaki indikator pojedinačno ili grupa indikatora određuju način ponašanja kase u konkretnim situacijama. Od osam indikatora koji se unose u svakom podešavanju ne moraju svi biti u upotrebi. U programiranjima se navode objašnjenja samo za one indikatore koji su u upotrebi, dok se za indikatore koji nisu opisani-nisu u upotrebi ne navode objašnjenja. Pri programiranju indikatora ne moraju se svi unositi: moguće je izmeniti samo pojedine indikatore, pozicioniranjem kursora na iste pomoću strelica ulevo i udesno.

Pristup : u programskom modu uneti kod **019** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

Procedura:

1. Na displeju će se pojaviti osam indikatora sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	1	0	0	0	0	0

2. Uneti potrebne vrednosti (0 ili 1) za pojedine indikatore, bez razmaka:
 - **A i B: ne koriste se.**
 - **C:** senzor za kontrolu namotavanja kontrolne trake uključen (1=da).
 - **D i E: ne koriste se.**
 - **F:** omogućenje načina plaćanja preko čitača platnih kartica (1=da).
 - **G:** omogućenje korišćenja kuhinjskog štampača (1=da).
 - **H: ne koriste se.**
3. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu.
4. Na displeju će se pojaviti indikatori nivoa 2. Svi ovi indikatori su rezervisani, i svima je podrazumevana vrednost 0. Potvrditi MEDUSUMOM za završetak programiranja.

3.2.6 ŠTAMPANJE OPŠTIH PARAMETARA

Π001 – ŠTAMPANJE OPŠTIH PARAMETARA

Ovde opisanim postupkom mogu se odštampati korisne informacije o podešenosti raznih parametara kase, kao što su tabela poreskih stopa, opšti indikatori, indikatori računa, periodične ikone (reklamne poruke), parametri udaljenog štampača itd.

Pristup : u programskom modu uneti kod **001** i pritisnuti MEDUSUMU za potvrdu.

3.3 PODEŠAVANJE TASTATURE

Tastatura elektronske registar kase SMART III može se konfigurirati po želji korisnika da bi se što bolje prilagodile funkcije koje se direktno pozivaju s tastature konkretnim potrebama.

Da bi se tastatura pravilno prilagodila moraju se poštovati sledeća pravila:

- fizičko mesto svakog tastera na tastaturi identifikuje se brojem koji se naziva **šifra lokacije tastera** (videti šifru na slici 3-1). Na primer, šifra 113 se odnosi na taster u donjem levom uglu tastature.
- Svaka funkcija kase koja se može povezati s tasterom je označena posebnim brojem koji se naziva **šifra funkcije**. Kompletna tabela šifri se nalazi na dodatnim stranama. Na primer, funkcija "KLJUČ" (promena modova kase) nosi šifru 001. U ovom primeru, da bi se tasteru u donjem levom uglu tastature dodelila funkcija "KLJUČ" potrebno je povezati taster sa šifrom 113 i funkciju sa šifrom 001.

NAPOMENA: Konfiguracija tastature se može menjati upotrebom programa P014. Tekuća konfiguracija tastature može se odštampati pomoću programiranja P002.

Upozorenje !

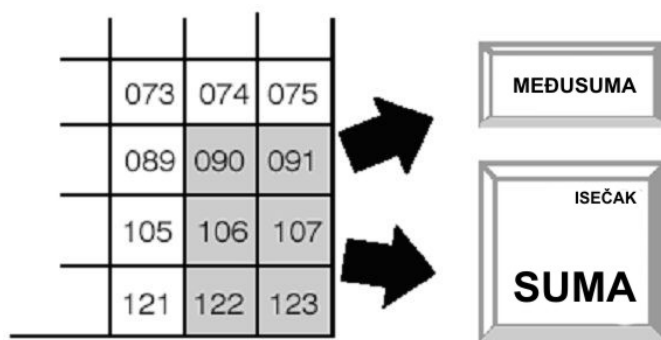
Ako se želi upotreba duplih ili četverostrukih tastera (videti sl. 3-2) mora se izvršiti dodeljivanje odgovarajuće funkcije svim tasterima koji će biti mehanički povezani (2 ili 4 susedna tastera). Preporučuje se upotreba tastera koji nisu u sklopu alfanumeričke tastature.

TASTERI KOJI SE MOGU REKONFIGURISATI SAMO NA NIVOU 1

001	002	003	004	005	006	007	008	009	010	011
017	018	019	020	021	022	023	024	025	026	027
033	034	035	036	037	038	039	040	041	042	043
049	050	051	052	053	054	055	056	057	058	059
065	066	067	068	069	070	071	072	073	074	075
081	082	083	084	085	086	087	088	089	090	091
097	098	099	100	101	102	103	104	105	106	107
113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123

Slika 3-1. Kodovi tastera

PIMER VIŠESTRUKIH TASTERA

Slika 3-2. Primer duplih i četverostrukih tastera

P014 – KONFIGURACIJA TASTATURE

Pristup : u programskom modu uneti kod **014** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Ukoliko se želi rekonfigurisanje tastera na **nivou 0**, pritisnuti taster **ŠIFT** a zatim taster **0**, a ukoliko se želi rekonfigurisanje tastera na **nivo 1**, pritisnuti taster **ŠIFT** a zatim taster **1**.
2. Uneti tri karaktera šifre **izabrane lokacije tastera** (videti sl 3-1)
3. Uneti tri karaktera **šifre funkcije** koja se želi dodeliti gore opisanom tasteru (videti poglavlje 3.3.3.).
4. Pritisnuti MEĐUSUMU za potvrdu.
5. Ponoviti korake od **1** do **4** radi rekonfigurisanja drugih tastera ili pritisnuti SUMU za izlaz.

NAPOMENA: ukoliko se konfiguracija želi vratiti na standardnu, uneti:

- šifru pozicije tastera 200
- šifru funkcije 001

Primer rekonfigurisanja tastera

Ukoliko se želi dodela sledećih funkcija tasteru koji se nalazi u donjem levom uglu tastature, identifikovanim šifrom 113: **iznos računa** na nivou 0 i **cena** na nivou 1, postupak je sledeći:

Pristup: u programskom modu uneti kod **014** i pritisnuti MEĐUSUMU.

1. Pritisnuti tastere **ŠIFT** pa **0**, a zatim uneti 113139 gde šifra 139 identifikuje funkciju iznosa (videti paragraf 3.3.3.).

2. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu
3. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 1, a zatim uneti 113035 gde je 035 šifra koja identifikuje funkciju cene, (videti tabelu u paragrafu 3.3.3.).
4. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu.
5. Pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Primer konfigurisanja četverostrukog tastera

Ukoliko se želi konfigurisanje četverostrukog tastera na lokaciji u donjem desnom uglu tastature (videti sl 3-2, ove lokacije su kodirane šiframa 106, 107, 122 i 123) tako da se može primeniti funkcija SUMA (kod funkcije je 102) za nivo 0 i funkcija kupon (RAČUN; kod funkcije je 130) za nivo 1, postupak je sledeći:

Pristup: u programskom modu uneti kod **014** i pritisnuti MEDUSUMU.

U sledeća 4 koraka dodeliti svakom tasteru ponaosob kod funkcije 102:

1. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 0, a zatim uneti 106102 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 0, a zatim uneti 107102 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
3. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 0, a zatim uneti 122102 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
4. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 0, a zatim uneti 123102 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
5. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 1, a zatim uneti 106130 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
6. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 1, a zatim uneti 107130 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
7. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 1, a zatim uneti 122130 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
8. Pritisnuti tastere ŠIFT pa 1, a zatim uneti 123130 i pritisnuti taster MEDUSUMA.
9. Okončati proceduru pritiskom na taster SUMA.

3.3.1 ŠTAMPANJE SPISKA KONFIGURACIJE TASTATURE

Program **II002** omogućuje štampanje spiska koji prikazuje šifru pozicije svakog tastera i šifru funkcije koja je dodeljena svakom od tastera, za oba nivoa tastature (nivo 0 – nivo 1).

II002 – ŠTAMPANJE SPISKA KONFIGURACIJE TASTATURE

Pristup : u programskom modu uneti kod **002** i pritisnuti MEDUSUMU za početak štampanja.

3.3.2 OMOGUĆAVANJE ZVUKA TASTATURE

Pritiskom na bilo koji taster na tastaturi kasa može emitovati kratak zvučni signal. Ovaj zvučni signal se može isključiti ili uključiti upotrebom programa **Π015**.

Π015 – OMOGUĆAVANJE ZVUKA TASTATURE

Pristup : u programskom modu uneti kod **015** i pritisnuti MEĐUSUMU.

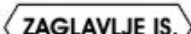
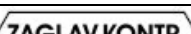
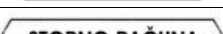

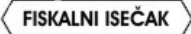

Procedura:

1. Uneti **0** da bi se isključio zvučni signal, ili **1** da bi se isti uključio.
2. Pritisnuti MEĐUSUMU radi potvrde.

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost je 1 (uključen zvučni signal).

3.3.3 TABELA ŠIFRI FUNKCIJA TASTERA

OSNOVNE FUNKCIJE:

KOD FUNKCIJE	OPIS FUNKCIJE	GRAFIČKI SIMBOL
001	KLJUČ	
003	BRISANJE	
005	ZAGLAVLJE FISKALNOG ISEČKA	
006	ZAGLAVLJE KONTROLNE TRAKE	
007	STORNO RAČUNA	
008	STORNO	
003	OPERATOR	
010	PAPIR FISKLANOG ISEČKA	
012	PAPIR KONTROLNE TRAKE	
026	OTPIS	
027	DOPLATA	
028	FIOKA	
030	FAKTURA	
031	FISKALNI ISEČAK	
035	CENA	
036	POVRAT	

KOD FUNKCIJE	OPIS FUNKCIJE	GRAFIČKI SIMBOL
037	MODIFIKATOR 1	
038	MODIFIKATOR 2	
039	MODIFIKATOR 3	
040	MODIFIKATOR 4	
041	MODIFIKATOR 5	
042	X (MNOŽENJE)	
043	, (DECIMALNI ZAREZ)	
044	- (ODUZIMANJE)	
045	MODIFIKATOR 6	
046	000	
047	00	
048	0	
049	1	
050	2	
051	3	
052	4	
053	5	
054	6	
055	7	
056	8	
057	9	
062	PLU	
063	POVRAĆAJ KREDITA	
095	ŠIFT	
096	VIŠE RAČUNA	
097	IZLAZ GOTOVOG NOVCA	
098	ULAZ GOTOVOG NOVCA	
101	MEĐUSUMA / OTVARANJE FIOKE	
105	KONOBAR	
106	OSVETLJAJ NA UDALJENOM DISPLEJU	
107	KONVERZIJA U EVRO	
108	KONTRAST NA OPERATOROVOM DISPLEJU	

KOD FUNKCIJE	OPIS FUNKCIJE	GRAFIČKI SIMBOL
109	ALFANUMERIČKA TASTATURA	α
110	BEZ FUNKCIJE	
112	PROMENA F0 FUNKCIJE	F 0
113	PROMENA F1 FUNKCIJE	F ...
114	PROMENA F2 FUNKCIJE	F ...
115	PROMENA F3 FUNKCIJE	F ...
116	PROMENA F4 FUNKCIJE	F ...
117	PROMENA F5 FUNKCIJE	F ...
118	PROMENA F6 FUNKCIJE	F ...
119	PROMENA F7 FUNKCIJE	F ...
120	PROMENA F8 FUNKCIJE	F ...
121	PROMENA F9 FUNKCIJE	F 9
124	IZNOS NIJE NAPLAĆEN	NEPLAĆENO
125	NAPLATA RANIJE NENAPLAĆENOG IZNOSA	NAPLATA NEPL.IZNOSA
126	FAKTURA NA ISEČKU	FAKTURA NA ISEČ.
127	PRIKUPLJANJE KREDITA	
129	PREKORAČENJE LIMITA	PREKO.LIMIT
131	KUPAC	KUPAC
132	PROMENA ODELJENJA I PLU-a	LISTA CENA
133	: DELJENJE	÷
139		
140	STOLOVI	STO
141	STOLOVI UKUPNO	ISTORIJA STOLA
142	ODLOŽENA FAKTURA	ODLOŽENA FAKTURA
143	PROMENA VALUTE	VALUTA
144	FISKALNI KOD (PORESKI IDENTIFIKACIONI BROJ)	P I B BROJ

NAČINI PLAĆANJA:

KOD FUNKCIJE	OPIS FUNKCIJE	GRAFIČKI SIMBOL
128	INDIREKTNI NAČIN PLAĆANJA	# PLAĆANJA
102	NAČIN PLAĆANJA BR.1 – GOTOVINA	SUMA
099	NAČIN PLAĆANJA BR.2 – ČEKOVI	ČEKOVI
100	NAČIN PLAĆANJA BR.3 – NA KREDIT	KREDIT
104	NAČIN PLAĆANJA BR.4 – KREDIT. KARTICA	KR. KART.
130	NAČIN PLAĆANJA BR.5	ISEČAK
134	NAČIN PLAĆANJA BR.6	ISEČAK 1
135	NAČIN PLAĆANJA BR.7	ISEČAK ...
136	NAČIN PLAĆANJA BR.8	ISEČAK ...
137	NAČIN PLAĆANJA BR.9	ISEČAK ...
138	NAČIN PLAĆANJA BR.10	ISEČAK 5
900	NAČIN PLAĆANJA BR.11	ISEČAK ...
901	NAČIN PLAĆANJA BR.12	ISEČAK ...
902	NAČIN PLAĆANJA BR.13	ISEČAK ...
903	NAČIN PLAĆANJA BR.14	ISEČAK ...
904	NAČIN PLAĆANJA BR.15	ISEČAK ...
905	NAČIN PLAĆANJA BR.16	ISEČAK ...
906	NAČIN PLAĆANJA BR.17	ISEČAK ...
907	NAČIN PLAĆANJA BR.18	ISEČAK ...
908	NAČIN PLAĆANJA BR.19	ISEČAK ...
909	NAČIN PLAĆANJA BR.20	ISEČAK ...
910	NAČIN PLAĆANJA BR.21	ISEČAK ...
911	NAČIN PLAĆANJA BR.22	ISEČAK ...
912	NAČIN PLAĆANJA BR.23	ISEČAK ...
913	NAČIN PLAĆANJA BR.24	ISEČAK ...
914	NAČIN PLAĆANJA BR.25	ISEČAK ...
915	NAČIN PLAĆANJA BR.26	ISEČAK ...

KOD FUNKCIJE	OPIS FUNKCIJE	GRAFIČKI SIMBOL
916	NAČIN PLAĆANJA BR.27	ISEČAK ...
917	NAČIN PLAĆANJA BR.28	ISEČAK ...
918	NAČIN PLAĆANJA BR.29	ISEČAK ...
919	NAČIN PLAĆANJA BR.30	ISEČAK ...
920	NAČIN PLAĆANJA BR.31	ISEČAK ...
921	NAČIN PLAĆANJA BR.32	ISEČAK ...
922	NAČIN PLAĆANJA BR.33	ISEČAK ...
923	NAČIN PLAĆANJA BR.34	ISEČAK ...
924	NAČIN PLAĆANJA BR.35	ISEČAK ...
925	NAČIN PLAĆANJA BR.36	ISEČAK ...
926	NAČIN PLAĆANJA BR.37	ISEČAK ...
927	NAČIN PLAĆANJA BR.38	ISEČAK ...
928	NAČIN PLAĆANJA BR.39	ISEČAK 34
929	NAČIN PLAĆANJA BR.40 – BANKOMAT KARTICA	BANKOMAT

ŠIFRE PLAĆANJA PO ODELJENJIMA:

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
64	INDIR. ODE.	#ODE	148	ODE.34	ODE...	182	ODE.68	ODE...
65	ODE.1	ODE1	149	ODE.35	ODE...	183	ODE.69	ODE...
66	ODE2	ODE2	150	ODE.36	ODE...	184	ODE.70	ODE...
67	ODE.3	ODE...	151	ODE.37	ODE...	185	ODE.71	ODE...
68	ODE.4	ODE...	152	ODE.38	ODE...	186	ODE.72	ODE...
69	ODE.5	ODE...	153	ODE.39	ODE...	187	ODE.73	ODE...
70	ODE.6	ODE...	154	ODE.40	ODE...	188	ODE.74	ODE...
71	ODE.7	ODE...	155	ODE.41	ODE...	189	ODE.75	ODE...
72	ODE.8	ODE...	156	ODE.42	ODE...	190	ODE.76	ODE...
73	ODE.9	ODE...	157	ODE.43	ODE...	191	ODE.77	ODE...
74	ODE.10	ODE...	158	ODE.44	ODE...	192	ODE.78	ODE...
75	ODE.11	ODE...	159	ODE.45	ODE...	193	ODE.79	ODE...
76	ODE.12	ODE...	160	ODE.46	ODE...	194	ODE.80	ODE...
77	ODE.13	ODE...	161	ODE.47	ODE...	195	ODE.81	ODE...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
78	ODE.14	ODE...	162	ODE.48	ODE...	196	ODE.82	ODE...
79	ODE.15	ODE...	163	ODE.49	ODE...	197	ODE.83	ODE...
80	ODE.16	ODE...	164	ODE.50	ODE...	198	ODE.84	ODE...
81	ODE.17	ODE...	165	ODE.51	ODE...	199	ODE.85	ODE...
82	ODE.18	ODE...	166	ODE.52	ODE...	200	ODE.86	ODE...
83	ODE.19	ODE...	167	ODE.53	ODE...	201	ODE.87	ODE...
84	ODE.20	ODE...	168	ODE.54	ODE...	202	ODE.88	ODE...
85	ODE.21	ODE...	169	ODE.55	ODE...	203	ODE.89	ODE...
86	ODE.22	ODE...	170	ODE.56	ODE...	204	ODE.90	ODE...
87	ODE.23	ODE...	171	ODE.57	ODE...	205	ODE.91	ODE...
88	ODE.24	ODE...	172	ODE.58	ODE...	206	ODE.92	ODE...
89	ODE.25	ODE...	173	ODE.59	ODE...	207	ODE.93	ODE...
90	ODE.26	ODE...	174	ODE.60	ODE...	208	ODE.94	ODE...
91	ODE.27	ODE...	175	ODE.61	ODE...	209	ODE.95	ODE...
92	ODE.28	ODE...	176	ODE.62	ODE...	210	ODE.96	ODE...
93	ODE.29	ODE...	177	ODE.63	ODE...	211	ODE.97	ODE...
94	ODE.30	ODE...	178	ODE.64	ODE...	212	ODE.98	ODE...
145	ODE.31	ODE...	179	ODE.65	ODE...	213	ODE.99	ODE...
146	ODE.32	ODE...	180	ODE.66	ODE...	214	ODE.100	ODE...
147	ODE.33	ODE...	181	ODE.67	ODE...	215	ODE.101	ODE...
216	ODE.102	ODE...	253	ODE.139	ODE...	290	ODE.176	ODE...
217	ODE.103	ODE...	254	ODE.140	ODE...	291	ODE.177	ODE...
218	ODE.104	ODE...	255	ODE.141	ODE...	292	ODE.178	ODE...
219	ODE.105	ODE...	256	ODE.142	ODE...	293	ODE.179	ODE...
220	ODE.106	ODE...	257	ODE.143	ODE...	294	ODE.180	ODE...
221	ODE.107	ODE...	258	ODE.144	ODE...	295	ODE.181	ODE...
222	ODE.108	ODE...	259	ODE.145	ODE...	296	ODE.182	ODE...
223	ODE.109	ODE...	260	ODE.146	ODE...	297	ODE.183	ODE...
224	ODE.110	ODE...	261	ODE.147	ODE...	298	ODE.184	ODE...
225	ODE.111	ODE...	262	ODE.148	ODE...	299	ODE.185	ODE...
226	ODE.112	ODE...	263	ODE.149	ODE...	300	ODE.186	ODE...
227	ODE.113	ODE...	264	ODE.150	ODE...	301	ODE.187	ODE...
228	ODE.114	ODE...	265	ODE.151	ODE...	302	ODE.188	ODE...
229	ODE.115	ODE...	266	ODE.152	ODE...	303	ODE.189	ODE...
230	ODE.116	ODE...	267	ODE.153	ODE...	304	ODE.190	ODE...
231	ODE.117	ODE...	268	ODE.154	ODE...	305	ODE.191	ODE...
232	ODE.118	ODE...	269	ODE.155	ODE...	306	ODE.192	ODE...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
233	ODE.119	ODE...	270	ODE.156	ODE...	307	ODE.193	ODE...
234	ODE.120	ODE...	271	ODE.157	ODE...	308	ODE.194	ODE...
235	ODE.121	ODE...	272	ODE.158	ODE...	309	ODE.195	ODE...
236	ODE.122	ODE...	273	ODE.159	ODE...	310	ODE.196	ODE...
237	ODE.123	ODE...	274	ODE.160	ODE...	311	ODE.197	ODE...
238	ODE.124	ODE...	275	ODE.161	ODE...	312	ODE.198	ODE...
239	ODE.125	ODE...	276	ODE.162	ODE...	313	ODE.199	ODE...
240	ODE.126	ODE...	277	ODE.163	ODE...	314	ODE.200	ODE...
241	ODE.127	ODE...	278	ODE.164	ODE...	315	ODE.201	ODE...
242	ODE.128	ODE...	279	ODE.165	ODE...	316	ODE.202	ODE...
243	ODE.129	ODE...	280	ODE.166	ODE...	317	ODE.203	ODE...
244	ODE.130	ODE...	281	ODE.167	ODE...	318	ODE.204	ODE...
245	ODE.131	ODE...	282	ODE.168	ODE...	319	ODE.205	ODE...
246	ODE.132	ODE...	283	ODE.169	ODE...	320	ODE.206	ODE...
247	ODE.133	ODE...	284	ODE.170	ODE...	321	ODE.207	ODE...
248	ODE.134	ODE...	285	ODE.171	ODE...	322	ODE.208	ODE...
249	ODE.135	ODE...	286	ODE.172	ODE...	323	ODE.209	ODE...
250	ODE.136	ODE...	287	ODE.173	ODE...	324	ODE.210	ODE...
251	ODE.137	ODE...	288	ODE.174	ODE...	325	ODE.211	ODE...
252	ODE.138	ODE...	289	ODE.175	ODE...	326	ODE.212	ODE...
327	ODE.213	ODE...	342	ODE.228	ODE...	357	ODE.243	ODE...
328	ODE.214	ODE...	343	ODE.229	ODE...	358	ODE.244	ODE...
329	ODE.215	ODE...	344	ODE.230	ODE...	359	ODE.245	ODE...
330	ODE.216	ODE...	345	ODE.231	ODE...	360	ODE.246	ODE...
331	ODE.217	ODE...	346	ODE.232	ODE...	361	ODE.247	ODE...
332	ODE.218	ODE...	347	ODE.233	ODE...	362	ODE.248	ODE...
333	ODE.219	ODE...	348	ODE.234	ODE...	363	ODE.249	ODE...
334	ODE.220	ODE...	349	ODE.235	ODE...	364	ODE.250	ODE255
335	ODE.221	ODE...	350	ODE.236	ODE...			
336	ODE.222	ODE...	351	ODE.237	ODE...			
337	ODE.223	ODE...	352	ODE.238	ODE...			
338	ODE.224	ODE...	353	ODE.239	ODE...			
339	ODE.225	ODE...	354	ODE.240	ODE...			
340	ODE.226	ODE...	355	ODE.241	ODE...			
341	ODE.227	ODE...	356	ODE.242	ODE...			

DIREKTNI PLU:

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
616	INDIR. PLU	PLUxxx	652	PLU36	PLU...	688	PLU72	PLU...
617	PLU1	PLU 1	653	PLU37	PLU...	689	PLU73	PLU...
618	PLU2	PLU...	654	PLU38	PLU...	690	PLU74	PLU...
619	PLU3	PLU...	655	PLU39	PLU...	691	PLU75	PLU...
620	PLU4	PLU...	656	PLU40	PLU...	692	PLU76	PLU...
621	PLU5	PLU...	657	PLU41	PLU...	693	PLU77	PLU...
622	PLU6	PLU...	658	PLU42	PLU...	694	PLU78	PLU...
623	PLU7	PLU...	659	PLU43	PLU...	695	PLU79	PLU...
624	PLU8	PLU...	660	PLU44	PLU...	696	PLU80	PLU...
625	PLU9	PLU...	661	PLU45	PLU...	697	PLU81	PLU...
626	PLU10	PLU...	662	PLU46	PLU...	698	PLU82	PLU...
627	PLU11	PLU...	663	PLU47	PLU...	699	PLU83	PLU...
628	PLU12	PLU...	664	PLU48	PLU...	700	PLU84	PLU...
629	PLU13	PLU...	665	PLU49	PLU...	701	PLU85	PLU...
630	PLU14	PLU...	666	PLU50	PLU...	702	PLU86	PLU...
631	PLU15	PLU...	667	PLU51	PLU...	703	PLU87	PLU...
632	PLU16	PLU...	668	PLU52	PLU...	704	PLU88	PLU...
633	PLU17	PLU...	669	PLU53	PLU...	705	PLU89	PLU...
634	PLU18	PLU...	670	PLU54	PLU...	706	PLU90	PLU...
635	PLU19	PLU...	671	PLU55	PLU...	707	PLU91	PLU...
636	PLU20	PLU...	672	PLU56	PLU...	708	PLU92	PLU...
637	PLU21	PLU...	673	PLU57	PLU...	709	PLU93	PLU...
638	PLU22	PLU...	674	PLU58	PLU...	710	PLU94	PLU...
639	PLU23	PLU...	675	PLU59	PLU...	711	PLU95	PLU...
640	PLU24	PLU...	676	PLU60	PLU...	712	PLU96	PLU...
641	PLU25	PLU...	677	PLU61	PLU...	713	PLU97	PLU...
642	PLU26	PLU...	678	PLU62	PLU...	714	PLU98	PLU...
643	PLU27	PLU...	679	PLU63	PLU...	715	PLU99	PLU...
644	PLU28	PLU...	680	PLU64	PLU...	716	PLU100	PLU...
645	PLU29	PLU...	681	PLU65	PLU...	717	PLU101	PLU...
646	PLU30	PLU...	682	PLU66	PLU...	718	PLU102	PLU...
647	PLU31	PLU...	683	PLU67	PLU...	719	PLU103	PLU...
648	PLU32	PLU...	684	PLU68	PLU...	720	PLU104	PLU...
649	PLU33	PLU...	685	PLU69	PLU...	721	PLU105	PLU...
650	PLU34	PLU...	686	PLU70	PLU...	722	PLU106	PLU...
651	PLU35	PLU...	687	PLU71	PLU...	723	PLU107	PLU...
724	PLU108	PLU...	763	PLU147	PLU...	802	PLU186	PLU...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
725	PLU109	PLU...	764	PLU148	PLU...	803	PLU187	PLU...
726	PLU110	PLU...	765	PLU149	PLU...	804	PLU188	PLU...
727	PLU111	PLU...	766	PLU150	PLU...	805	PLU189	PLU...
728	PLU112	PLU...	767	PLU151	PLU...	806	PLU190	PLU...
729	PLU113	PLU...	768	PLU152	PLU...	807	PLU191	PLU...
730	PLU114	PLU...	769	PLU153	PLU...	808	PLU192	PLU...
731	PLU115	PLU...	770	PLU154	PLU...	809	PLU193	PLU...
732	PLU116	PLU...	771	PLU155	PLU...	810	PLU194	PLU...
733	PLU117	PLU...	772	PLU156	PLU...	811	PLU195	PLU...
734	PLU118	PLU...	773	PLU157	PLU...	812	PLU196	PLU...
735	PLU119	PLU...	774	PLU158	PLU...	813	PLU197	PLU...
736	PLU120	PLU...	775	PLU159	PLU...	814	PLU198	PLU...
737	PLU121	PLU...	776	PLU160	PLU...	815	PLU199	PLU...
738	PLU122	PLU...	777	PLU161	PLU...	816	PLU200	PLU...
739	PLU123	PLU...	778	PLU162	PLU...	817	PLU201	PLU...
740	PLU124	PLU...	779	PLU163	PLU...	818	PLU202	PLU...
741	PLU125	PLU...	780	PLU164	PLU...	819	PLU203	PLU...
742	PLU126	PLU...	781	PLU165	PLU...	820	PLU204	PLU...
743	PLU127	PLU...	782	PLU166	PLU...	821	PLU205	PLU...
744	PLU128	PLU...	783	PLU167	PLU...	822	PLU206	PLU...
745	PLU129	PLU...	784	PLU168	PLU...	823	PLU207	PLU...
746	PLU130	PLU...	785	PLU169	PLU...	824	PLU208	PLU...
747	PLU131	PLU...	786	PLU170	PLU...	825	PLU209	PLU...
748	PLU132	PLU...	787	PLU171	PLU...	826	PLU210	PLU...
749	PLU133	PLU...	788	PLU172	PLU...	827	PLU211	PLU...
750	PLU134	PLU...	789	PLU173	PLU...	828	PLU212	PLU...
751	PLU135	PLU...	790	PLU174	PLU...	829	PLU213	PLU...
752	PLU136	PLU...	791	PLU175	PLU...	830	PLU214	PLU...
753	PLU137	PLU...	792	PLU176	PLU...	831	PLU215	PLU...
754	PLU138	PLU...	793	PLU177	PLU...	832	PLU216	PLU...
755	PLU139	PLU...	794	PLU178	PLU...	833	PLU217	PLU...
756	PLU140	PLU...	795	PLU179	PLU...	834	PLU218	PLU...
757	PLU141	PLU...	796	PLU180	PLU...	835	PLU219	PLU...
758	PLU142	PLU...	797	PLU181	PLU...	836	PLU220	PLU...
759	PLU143	PLU...	798	PLU182	PLU...	837	PLU221	PLU...
760	PLU144	PLU...	799	PLU183	PLU...	838	PLU222	PLU...
761	PLU145	PLU...	800	PLU184	PLU...	839	PLU223	PLU...
762	PLU146	PLU...	801	PLU185	PLU...	840	PLU224	PLU...
841	PLU225	PLU...	852	PLU236	PLU...	863	PLU247	PLU...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
842	PLU226	PLU...	853	PLU237	PLU...	864	PLU248	PLU...
843	PLU227	PLU...	854	PLU238	PLU...	865	PLU249	PLU...
844	PLU228	PLU...	855	PLU239	PLU...	866	PLU250	PLU250
845	PLU229	PLU...	856	PLU240	PLU...			
846	PLU230	PLU...	857	PLU241	PLU...			
847	PLU231	PLU...	858	PLU242	PLU...			
848	PLU232	PLU...	859	PLU243	PLU...			
849	PLU233	PLU...	860	PLU244	PLU...			
850	PLU234	PLU...	861	PLU245	PLU...			
851	PLU235	PLU...	862	PLU246	PLU...			

KODOVI MAKRO FUNKCIJA:

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
365	INDIR. MF	MF	397	MF32	MF ...	429	MF64	MF ...
366	MF1	MF 1	398	MF33	MF ...	430	MF65	MF ...
367	MF2	MF ...	399	MF34	MF ...	431	MF66	MF ...
368	MF3	MF ...	400	MF35	MF ...	432	MF67	MF ...
369	MF4	MF ...	401	MF36	MF ...	433	MF68	MF ...
370	MF5	MF ...	402	MF37	MF ...	434	MF69	MF ...
371	MF6	MF ...	403	MF38	MF ...	435	MF70	MF ...
372	MF7	MF ...	404	MF39	MF ...	436	MF71	MF ...
373	MF8	MF ...	405	MF40	MF ...	437	MF72	MF ...
374	MF9	MF ...	406	MF41	MF ...	438	MF73	MF ...
375	MF10	MF ...	407	MF42	MF ...	439	MF74	MF ...
376	MF11	MF ...	408	MF43	MF ...	440	MF75	MF ...
377	MF12	MF ...	409	MF44	MF ...	441	MF76	MF ...
378	MF13	MF ...	410	MF45	MF ...	442	MF77	MF ...
379	MF14	MF ...	411	MF46	MF ...	443	MF78	MF ...
380	MF15	MF ...	412	MF47	MF ...	444	MF79	MF ...
381	MF16	MF ...	413	MF48	MF ...	445	MF80	MF ...
382	MF17	MF ...	414	MF49	MF ...	446	MF81	MF ...
383	MF18	MF ...	415	MF50	MF ...	447	MF82	MF ...
384	MF19	MF ...	416	MF51	MF ...	448	MF83	MF ...
385	MF20	MF ...	417	MF52	MF ...	449	MF84	MF ...
386	MF21	MF ...	418	MF53	MF ...	450	MF85	MF ...
387	MF22	MF ...	419	MF54	MF ...	451	MF86	MF ...
388	MF23	MF ...	420	MF55	MF ...	452	MF87	MF ...
389	MF24	MF ...	421	MF56	MF ...	453	MF88	MF ...
390	MF25	MF ...	422	MF57	MF ...	454	MF89	MF ...
391	MF26	MF ...	423	MF58	MF ...	455	MF90	MF ...
392	MF27	MF ...	424	MF59	MF ...	456	MF91	MF ...
393	MF28	MF ...	425	MF60	MF ...	457	MF92	MF ...
394	MF29	MF ...	426	MF61	MF ...	458	MF93	MF ...
395	MF30	MF ...	427	MF62	MF ...	459	MF94	MF ...
396	MF31	MF ...	428	MF63	MF ...	460	MF95	MF ...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
461	MF96	MF ...	495	MF130	MF ...	529	MF164	MF ...
462	MF97	MF ...	496	MF131	MF ...	530	MF165	MF ...
463	MF98	MF ...	497	MF132	MF ...	531	MF166	MF ...
464	MF99	MF ...	498	MF133	MF ...	532	MF167	MF ...
465	MF100	MF ...	499	MF134	MF ...	533	MF168	MF ...
466	MF101	MF ...	500	MF135	MF ...	534	MF169	MF ...
467	MF102	MF ...	501	MF136	MF ...	535	MF170	MF ...
468	MF103	MF ...	502	MF137	MF ...	536	MF171	MF ...
469	MF104	MF ...	503	MF138	MF ...	537	MF172	MF ...
470	MF105	MF ...	504	MF139	MF ...	538	MF173	MF ...
471	MF106	MF ...	505	MF140	MF ...	539	MF174	MF ...
472	MF107	MF ...	506	MF141	MF ...	540	MF175	MF ...
473	MF108	MF ...	507	MF142	MF ...	541	MF176	MF ...
474	MF109	MF ...	508	MF143	MF ...	542	MF177	MF ...
475	MF110	MF ...	509	MF144	MF ...	543	MF178	MF ...
476	MF111	MF ...	510	MF145	MF ...	544	MF179	MF ...
477	MF112	MF ...	511	MF146	MF ...	545	MF180	MF ...
478	MF113	MF ...	512	MF147	MF ...	546	MF181	MF ...
479	MF114	MF ...	513	MF148	MF ...	547	MF182	MF ...
480	MF115	MF ...	514	MF149	MF ...	548	MF183	MF ...
481	MF116	MF ...	515	MF150	MF ...	549	MF184	MF ...
482	MF117	MF ...	516	MF151	MF ...	550	MF185	MF ...
483	MF118	MF ...	517	MF152	MF ...	551	MF186	MF ...
484	MF119	MF ...	518	MF153	MF ...	552	MF187	MF ...
485	MF120	MF ...	519	MF154	MF ...	553	MF188	MF ...
486	MF121	MF ...	520	MF155	MF ...	554	MF189	MF ...
487	MF122	MF ...	521	MF156	MF ...	555	MF190	MF ...
488	MF123	MF ...	522	MF157	MF ...	556	MF191	MF ...
489	MF124	MF ...	523	MF158	MF ...	557	MF192	MF ...
490	MF125	MF ...	524	MF159	MF ...	558	MF193	MF ...
491	MF126	MF ...	525	MF160	MF ...	559	MF194	MF ...
492	MF127	MF ...	526	MF161	MF ...	560	MF195	MF ...
493	MF128	MF ...	527	MF162	MF ...	561	MF196	MF ...
494	MF129	MF ...	528	MF163	MF ...	562	MF197	MF ...

KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL	KOD FUNKCIJE	OPIS	GRAFIČKI SIMBOL
563	MF198	MF ...	583	MF218	MF ...	603	MF238	MF ...
564	MF199	MF ...	584	MF219	MF ...	604	MF239	MF ...
565	MF200	MF ...	585	MF220	MF ...	605	MF240	MF ...
566	MF201	MF ...	586	MF221	MF ...	606	MF241	MF ...
567	MF202	MF ...	587	MF222	MF ...	607	MF242	MF ...
568	MF203	MF ...	588	MF223	MF ...	608	MF243	MF ...
569	MF204	MF ...	589	MF224	MF ...	609	MF244	MF ...
570	MF205	MF ...	590	MF225	MF ...	610	MF245	MF ...
571	MF206	MF ...	591	MF226	MF ...	611	MF246	MF ...
572	MF207	MF ...	592	MF227	MF ...	612	MF247	MF ...
573	MF208	MF ...	593	MF228	MF ...	613	MF248	MF ...
574	MF209	MF ...	594	MF229	MF ...	614	MF249	MF ...
575	MF210	MF ...	595	MF230	MF ...	615	MF250	MF 250
576	MF211	MF ...	596	MF231	MF ...			
577	MF212	MF ...	597	MF232	MF ...			
578	MF213	MF ...	598	MF233	MF ...			
579	MF214	MF ...	599	MF234	MF ...			
580	MF215	MF ...	600	MF235	MF ...			
581	MF216	MF ...	601	MF236	MF ...			
582	MF217	MF ...	602	MF237	MF ...			

3.4 UPRAVLJANJE PORESKIM STOPAMA

3.4.1 FUNKCIJE KOJE SE KORISTE

U ovom paragrafu navedene su funkcije kase koje se koriste za upravljanje poreskim stopama.

Programski mod:

- Podešavanje tabele poreskih stopa (II016)
- Opšti indikatori odeljenja (II110)
- Povezivanje odeljenja i poreskih stopa (II125)
- Povezivanje PLU i poreskih stopa (II220)

Mod očitavanja (poglavlje 6):

- Izveštaj o porezima na dan (II50)
- Izveštaj o porezima u periodu (II51)

Mod anuliranja/dnevnih izveštaja (poglavlje 7):

- Anuliranje poreza u periodu (A51)

3.4.2 SPECIFIKACIJA PORESKIH STOPA

Registar kasa u cilju pravilnog vršenja prodaje i manipulisanja porezima ima na raspolaganju devet poreskih stopa, označenih slovima A, Г, Д, Ђ, E, Ж, И, J, K. Svakoј poreskoј stopi je u tabeli poreskih stopa dodeljeno odgovarajuće mesto, u kome se čuva vrednost poreske stope. Tabela poreskih stopa se po unosu smešta u fiskalnu memoriju kako bi se trajno sačuvala, kao i da bi se mogle ispratiti sve promene poreskih stopa u toku korišćenja jedne fiskalne memorije u kasi (bitno za formiranje periodičnih izveštaja). Sve poreske stope podešavaju se u opsegu od 00,00% do 99,99%. Poreske stope koje nisu definisane označene su karakteristikama **, **%. Pri unosu poreskih stopa nije neophodno uneti decimalni zarez i decimale ako je vrednost poreske stope celobrojna (na pr. 20%).

Nedefinisane poreske stope se unose kao 100%. Pri unosu će se ispisivati uneta vrednost, ali pri štampanju ove poreske stope su nedefinisane i nije moguća prodaja artikala po toј poreskoј stopi.

U kasu je moguće uneti maksimalno 30 tabela poreskih stopa. Ako se pokuša unos 31. tabele, proces programiranja će biti prekinut uz odgovarajuće upozorenje korisniku. Kasa će posle upozorenja nastaviti normalno da radi ali, naravno, sa starim poreskim stopama iz 30. tabele. U ovom slučaju je neophodno zameniti fiskalnu memoriju kase. Operaciju zamene fiskalne memorije vrši isključivo ovlašćeni serviser u prisustvu predstavnika poreske službe, kako je uređeno odgovarajućim pravnim aktima.

Svi artikli ili usluge koji se prodaju pomoću fiskalne kase moraju imati dodeljenu poresku stopu. Prilikom prodaje koriste se poreske stope iz poslednje unete tabele. Promenom poreskih stopa utiče se na izračunavanje poreza u narednom periodu.

Pri sačinjavanju izveštaja kasa vodi računa o tome koja je tabela (ili tabele) poreskih stopa bila aktivna u izveštajnom periodu, odnosno u delovima izveštajnog perioda ako su se u tom periodu menjale poreske stope.

Formiranje nove tabele poreskih stopa (t.j. promena specifikacije poreskih stopa) može se izvršiti **samo nakon izrade dnevnog izveštaja, a pre sačinjavanja prvog fiskalnog isečka u narednom periodu.**

Postojeće tabele poreskih stopa mogu se odštampati upotrebom programa **II001**.

- 2 = Ček
- 3 = Kredit
- 4 = Kreditna kartica
- 5 = KUPON (opšte)
- 6 = KUPON 1
- 8 = KUPON 3
- 9 = KUPON 4
- 10 = KUPON 5
- 11 do 39 = KUPON 6÷34
- 40 = Bankomat

2. Na displeju će se prikazati osam indikatora, sa sledećim prepodešenim vrednostima, u zavisnosti od načina plaćanja:

Način plaćanja	A	B	C	D	E	F	G	H
Kredit (REZERVISANO)	0	0	0	0	1	1	1	0
Kupon (REZERVISANO)	0	0	0	0	1	1	1	0
Ostali načini	0	0	0	0	1	1	1	0

3. Uneti nove ili modifikovati ponuđene vrednosti indikatora.
- **A do D(uvek =0)** - REZERVISANO.
 - **E (uvek =1)** - dozvoljava da se izabrani način plaćanja dozvoli ili ne.
 - **F (obavezna MEĐUSUMA; uvek =1)** - obavezuje operatera da pritisne taster MEĐUSUMA pre zatvaranja fiskalnog isečka.
 - **G (1 = obavezan uplaćeni iznos)** - podešava se samo za način plaćanja 4 (kartica), a za ostale načine je fiksno 1.
 - **H (1 = samo ovlašćeni operateri 0 = svi operateri)** - uvek =0: dozvoljava da se izabrani način plaćanja od strane svih operatera (videti pog. 3.10. i program **II322**).
4. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
5. Ponoviti korake od 1 do 4 za ostale načine plaćanja., ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II524 – PROGRAMIRANJE PROVIZIJE NAČINA PLAĆANJA

Program **II524** dozvoljava unos procentualne vrednosti provizije za svaki način plaćanja pojedinačno. Iznos provizije dodaje se posebnom totalajzeru svaki put kada se odgovarajući način plaćanja izvrši i posebno se obeležava u opštem finansiskom izveštaju **II10** (videti poglavlje 6).

Pristup : u programskom modu uneti kod **524** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Iz donjeg spiska izabrati i uneti identifikacioni broj načina plaćanja i nakon toga pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu:

- 1 = Gotovina
- 2 = Ček
- 3 = Kredit
- 4 = Kreditna kartica
- 5 = KUPON (opšte)
- 6 = KUPON 1
- 7 = KUPON 2
- 8 = KUPON 3
- 9 = KUPON 4
- 10 = KUPON 5
- 11 do 39 = KUPON 6÷34
- 40 = Bankomat

2. Uneti procentualnu vrednost provizije za izabrani način plaćanja, i nakon toga pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale načine plaćanja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II522 – PROGRAMIRANJE MAKSIMALNOG IZNOSA NAČINA PLAĆANJA

Programiranje **II522** dozvoljava određivanje maksimalnog iznosa za određeni način plaćanja.

Pristup : u programskom modu uneti kod **522** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Iz donjeg spiska izabrati i uneti identifikacioni broj načina plaćanja i nakon toga pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu:

- 1 = Gotovina	7 = KUPON 2
- 2 = Ček	8 = KUPON 3
- 3 = Kredit	9 = KUPON 4
- 4 = Kreditna kartica	10 = KUPON 5
- 5 = KUPON (opšte)	11 do 39 = KUPON 6÷34
- 6 = KUPON 1	40 = Bankomat
2. Uneti maksimalno 8 cifara koje predstavljaju gornji limit iznosa koji se može registrovati za izabrani način plaćanja. Ako se unese 0, izabrani način plaćanja nema ograničenja u iznosu.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
4. Ponoviti korake 1 do 3 za ostale načine plaćanja ili pritiskom na taster SUMA izaći iz programiranja.

II520 – OPIS NAČINA PLAĆANJA

REZERVISANO.

II523 – PROGRAMIRANJE FIKSNOG IZNOSA NAČINA PLAĆANJA

REZERVISANO.

3.5.3 PROGRAMIRANJE NEKIH OPERACIJA PLAĆANJA (STORNO, NAKNADE, KUSUR)

II517 – PROGRAMIRANJE INDIKATORA PLAĆANJA

REZERVISANO.

II518 – PROGRAMIRANJE MAKSIMALNOG IZNOSA KUSURA

REZERVISANO.

II511 – PROGRAMIRANJE MAKSIMALNOG IZNOSA STORNA

REZERVISANO.

II512 – PROGRAMIRANJE MAKSIMALNOG IZNOSA POVRATA

REZERVISANO.

II514 – PROGRAMIRANJE OPISA STORNA

REZERVISANO.

II515 – ODREĐIVANJE OPISA POVRATA

REZERVISANO.

II516 – PODEŠAVANJE OPISA DIREKTOG STORNA

REZERVISANO.

3.5.4 PROGRAMIRANJE ZAOKRUŽIVANJA IZNOSA ZA UPLATU

Program **II513** dozvoljava podešavanje automatskog zaokruživanja naniže iznosa prilikom zaključenja fiskalnih isečka. Pošto ova funkcija nije legalna po trenutno važećim propisima, isključena je u ovoj verziji softvera.

II513 – ZAOKRUŽIVANJE IZNOSA FISKALNOG ISEČKA

REZERVISANO.

3.5.5 PRAĆENJE IZNOSA PRISUTNOG U FIOCI ZA NOVAC

Ova opcija (program **II510**) dozvoljava konstantno praćenje gotovog novca koji se nalazi u fioci registar kase. Protok gotovog novca koji nije rezultat direktne prodaje mora se pratiti pomoću posebnih funkcija ULAZ i IZLAZ.

Programiranje **II510** dozvoljava korisniku:

- da podesi registar kasu tako da se ukupan iznos gotovog novca primljenog u toku fiskalnog dana doda odgovarajućem totalajzeru i da se ažurira totalajzer raspoloživog gotovog novca u fioci registar kase. U ovom slučaju u toku dnevnog fiskalnog zatvaranja (u toku izrade dnevnog izveštaja) se ne izvodi automatsko anuliranje iznosa koji se nalazi u fioci.
- da isključi automatsko anuliranje totalajzera kredita prilikom dnevnog fiskalnog zatvaranja (u toku izrade dnevnog izveštaja).

II510 – UPRAVLJANJE IZNOSOM U FIOCI

Pristup : u programskom modu uneti kod **510** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

2. Na displeju će se pojaviti osam indikatora sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
---	---	---	---	---	---	---	---

0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

- **A: vođenje evidencije iznosa u fioci (0=anuliranje nakon zatvaranja; 1=bez anuliranja).** Ova operacija uključuje ili isključuje anuliranje sadržaja fioke u toku fiskalnog zatvaranja. Ukoliko je opcija postavljena na 1, iznos gotovog novca primljenog u toku dana se prebacuje u brojač naplaćenih iznosa za taj fiskalni dan kao i u totalajzer predviđen za novac u fioci.
- **B do H: (uvek =0) nisu u upotrebi.**
Podesiti vrednosti indikatora i pritisnuti MEĐUSUMU za potvrdu.

3.5.6 UPRAVLJANJE DENOMINACIJAMA KUPONA

Pošto kuponi - bonovi nisu dozvoljeni za upotrebu ovde navedene funkcije ne mogu se koristiti.

II526 – PROGRAMIRANJE DENOMINACIJE KUPONA

REZERVISANO

II525 – LISTA LINIJA DENOMINACIJA KUPONA

REZERVISANO

II527 – BRISANJE DENOMINACIJA

REZERVISANO

3.5.7 ŠTAMPANJE INFORMACIJA O NAČINIMA PLAĆANJA

II500 – ŠTAMPANJE INFORMACIJA O NAČINIMA PLAĆANJA

Pristup : u programskom modu uneti kod **500** i pritisnuti MEĐUSUMU.

3.6 PODEŠAVANJA STRANIH VALUTA

3.6.1 OPŠTE INFORMACIJE

Programiranja stranih valuta su REZERVISANA jer je dinar trenutno jedini način plaćanja u Republici Srbiji.

II530 – PROGRAMIRANJE KURSA VALUTE

REZERVISANO

II531 – PODEŠAVANJE OPISA VALUTE

REZERVISANO

II532 – PROGRAMIRANJE BROJA DECIMALA VALUTE

REZERVISANO

3.7 UPRAVLJANJE ČIP KARTICOM

Upozorenje !

Operater registar kase mora da poseduje posebnu master karticu ukoliko želi da izvrši programske operacije i programiranja koja se odnose na čip kartice. Master kartica se mora inicirati pre upotrebe na način koji je opisan u uputstvu za master karticu.

Upotreba čip kartice koja je predviđena za operatere registar kase može se aktivirati ili deaktivirati upotrebom programa **Π050**. Ovaj program takođe omogućava definisanje “identifikacione šifre objekta” koji će biti memorisan na svim čip karticama koje će se kasnije programirati. Ova šifra se upotrebljava radi kontrole ispravnosti svake čip kartice prilikom njene upotrebe.

Program **Π051** se upotrebljava za brisanje svih podataka koji se nalaze u memoriji čip kartice.

Upozorenje !

Preporučuje se da se “identifikaciona šifra objekta” uvek programira. Ova šifra, pored ostalog, omogućava da se za čip karticu proverí i da li je izdata za određeni objekat.

NAPOMENA: Program Π004 omogućava štampanje spiska podataka koji se nalaze u memoriji čip kartice kada je ista u čitaču.

3.7.1 POSEBNA PROGRAMIRANJA ČIP KARTICE

Π050 – PROGRAMIRANJE INDIKATORA ČIP KARTICE

Pristup: u programskom modu uneti kod **050** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Staviti master karticu u čitač (videti sl 2.8) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Izvući master karticu iz čitača.
3. Displej će prikazati osam indikatora, standardna vrednost je:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

4. Uneti ili modifikovati ponuđene vrednosti indikatora.
 - **A: upravljanje operatorima (1=da)**. Omogućava upravljanje operaterima upotrebom čip kartice.
 - **B: upravljanje kupcima (1=da)**. Omogućava upravljanje kupcima upotrebom čip kartice.
 - **C: upravljanje konobarima (1=da)**. Omogućava upravljanje konobarima upotrebom čip kartice.
 - **D do H: (uvek =0) - ne koriste se.**
5. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

6. Pet indikatora za “šifru objekta” će se prikazati na displeju. Podrazumevana vrednost je 00000.
7. Uneti pet cifara kao oznaku šifre objekta, i pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu.

3.7.2 BRISANJE PODATAKA SA ČIP KARTICE

II051 – BRISANJE PODATAKA SA ČIP KARTICE

Pristup: u programskom modu uneti kod **051** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. Staviti master karticu u čitač (videti sl. 2.8) i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Izvući master karticu
3. Karticu koja treba da se poništi staviti u čitač.
4. Pritisnuti taster MEDUSUMA
5. Ponoviti korake 3 i 4 za svaku karticu koju treba poništiti, ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.7.3 ŠTAMPANJE PODATAKA NA ČIP KARTICI

II004 – ŠTAMPANJE PODATAKA NA ČIP KARTICI

Pristup: u programskom modu uneti kod **004** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. Ubaciti čip karticu u čitač.
2. Pritisnuti taster MEDUSUMA.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale kartice ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.8 KREIRANJE MAKRO FUNKCIJA

3.8.1 OPŠTE INFORMACIJE

Fiskalna kasa SMART III ima mogućnost definisanja do 250 makro funkcija (ili, drugim rečima, višestrukih funkcija). Makro funkcija služi za izvršenje niza funkcija kase u sekvenci, kako bi se uštedelo vreme operatera i unapredio i ubrzao rad na kasi. Makro funkcija se može povezati s taserom na kasi, tako da se jednim jedinim pritiskom na taj taster odradi unapred određeni niz operacija. Na primer, makro funkcija može odraditi sve potrebne operacije kase da se izvrši prodaja određenog fiksnog skupa artikala s minimalnim zalaganjem operatera – jednostavno pritiskom na predodređeni taster.

Programiranje makro funkcije može biti sačuvano u arhivi registar kase ili na računaru koji je povezan s kasom.

Sledeći paragrafi opisuju:

- **kreiranje makroa**. Memorisanje u memoriji registar kase makro funkcija koje se sastoje od identifikacionog broja makro funkcije i raznih operacija koje ona pozvati prilikom svog aktiviranja (program **II061**)
- **štampanje liste makroa** raspoloživih u kasi (program **II060**)
- **brisanje makroa koji se neće koristiti** (program **II062**)

3.8.2 KREIRANJE MAKRO FUNKCIJA

Sledeće podatke je potrebno imati u vidu da bi se uspešno rukovalo makro funkcijama:

- **broj makro funkcije.**
Broj od 1 do 250 koji identifikuje makro funkciju.
- **kod makro funkcije.**
Svako makro funkciji je dodeljen kod. Maksimalna dužina koda je 12 karaktera. Kod služi za ponovno pozivanje makro funkcije (videti pog. 5.6).
- **opcije korišćenja.**
Upotreba makro funkcija uključiti ili isključiti. Moguće je da se dozvoli upotreba makro funkcija samo pojedinim operaterima.
- **broj funkcija dodeljenih makro funkciji.**
Maksimalni broj funkcija dodeljenih jednoj makro funkciji je 60 (videti korak 5 u sledećoj proceduri).

II061 – KREIRANJE MAKROA

Pristup: u programskom modu uneti kod **061** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj makro funkcije koja se programira (1 do 250) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Uneti šifru makro funkcije (12 karaktera maksimum) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
3. Na displeju će se pojaviti osam indikatora, sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

4. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: makro funkcija aktivirana (1=da).** Dozvoljava upotrebu makro funkcije.
 - **B: makro funkcija rezervisana (1=da)** Ukoliko je ovaj indikator aktiviran, makro funkcija se može koristiti isključivo od strane aktivnog operatera (videti paragraf 3.9 i program II322).
 - **C do G: (uvek =0) - nisu u upotrebi.**
 - **H: ovaj indikator može imati vrednost 0 ili 1, ali nema nikakvu funkciju.**
5. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
6. Uneti trocifreni kod funkcije (videti tabelu kodova svih funkcija) koja se dodeljuje makro funkciji. Pritisnuti taster MEĐUSUMA radi potvrde. Na primer, ukoliko se želi funkcija BILANSNI OPOZIV, uneti **063** i MEĐUSUMU.
U ovoj fazi može se takođe uneti kod pozicije na kojoj će se data funkcija nalaziti u okviru makro funkcije (od 01 do 60). Da bi se to postiglo potrebno je da se unesu dve cifre (01 do 60) koda pozicije i neposredno iza njih tri cifre koda funkcije.
Na primer, ukoliko se želi programiranje funkcije BILANSNI OPOZIV na poziciji 18, uneti **18063** i MEĐUSUMU.
7. Ponoviti korak 6 za preostale funkcije koje treba asocirati s makro funkcijom do **maksimalnog iznosa od 60 funkcija.**
Ukoliko se želi asociranje broja funkcija manjeg od 60, uneti **60** i pritisnuti MEĐUSUMU nakon unosa poslednje funkcije u sekvenci. To će omogućiti okončanje procedure koja je u toku i omogućiti prelazak na sledeći korak.
8. Ponoviti korake od 1 do 7 za preostale makro funkcije, ili pritisnuti SUMA za izlaz.

3.8.3 UPRAVLJANJE ARHIVOM MAKRO FUNKCIJA

Nakon što se kreira arhiva makro funkcija, moguće je dobiti štampane izveštaje ili izbrisati podatke kao što je naznačeno u sledećim paragrafima.

II060 – ŠTAMPANJE LISTE MAKRO FUNKCIJA

Program **II060** omogućava štampanje liste makro funkcija na osnovu lokalne arhive.

Moguće je takođe štampati podatke o makro funkcijama u datom intervalu. Da bi se to postiglo, izabrati broj prve i poslednje makro funkcije za koju se vrši štampanje.

Pristup: u programskom modu uneti kod **060** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj makro funkcije (**1 do 250**, podrazumevana vrednost je 1) od koje se želi početak štampanja i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Uneti broj makro funkcije (**1 do 250**, podrazumevana vrednost je 250) zaključno s kojom će završiti štampanje i pritisnuti MEDUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 ukoliko se želi štampanje drugih makro funkcija ili pritisnuti SUMU za okončanje procedure.

II062- BRISANJE MAKRO FUNKCIJA

Program **II062** omogućava brisanje podataka koji se odnose na makro funkcije.

Pristup: u programskom modu uneti kod **062** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj makro funkcije (**1 do 250**, podrazumevana vrednost je 1) od koje se želi brisanje podataka i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Uneti broj makro funkcije (**1 do 250**, podrazumevana vrednost je 250) zaključno s kojom će završiti brisanje i pritisnuti MEDUSUMU.
3. Pritisnuti taster MEDUSUMA da bi se potvrdio proces brisanja. Ukoliko se ne želi brisanje podataka, ovaj program se može prekinuti upotrebom tastera PONIŠT.
4. Ponoviti korake 1 do 3 ukoliko se želi brisanje preostalih podataka ili završiti proceduru pomoću tastera SUMA.

3.9 UPRAVLJANJE OPERATERIMA

3.9.1 OPŠTE INFORMACIJE

Jednu registar kasu može koristiti do 20 operatera, od kojih se svaki svaki identifikuje numeričkom šifrom.

Upravljanje operaterima registar kase može biti ručno ili preko čip kartice.

- program **II310** omogućava uključanje ili isključenje upravljanja operaterima.
- svaki operater se identifikuje numeričkom šifrom koja se programira upotrebom programa **II320** ukoliko se operaterima upravlja ručno, ili programom **II350** ako se operaterima upravlja čip karticom.
- svaki operater ima alfanumerički opis dužine do 21 karaktera. Opis se podešava programima **II321** ili **II350**.
- svakom pojedinačnom operateru može biti dozvoljena upotreba svih ili nekih od funkcija registar kase. Izbor dozvoljenih funkcija vrši se preko programa **II322** ako se

operateria upravlja ručno ili preko programa **II350** ukoliko se operaterima upravlja pomoću čip kartica.

NAPOMENE:

- **Opcije upravljanja operaterima štampaju se upotrebom programa II300.**
- **Program II004 omogućava očitavanje podataka sačuvanih u čip kartici.**

3.9.2 OSNOVNE OPCIJE

II310 – OMOGUĆAVANJE UPRAVLJANJA OPERATERIMA

Pristup: u programskom modu uneti kod **310** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti 1 da se omogući upravljanje operaterima ili taster 0 da se onemogući.
2. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost je onemogućeno upravljanje.

Ukoliko predhodno nije bilo aktivirano upravljanje operaterima, uključenje upravljanja operaterima automatski će omogućiti operatera br. 1, koji ima status nadzornika nad ostalim operaterima. Operater br.1 u ima pristup svim funkcijama registar kase.

- kod nadzornika operatera je 99
- podrazumevana šifra nadzornika je 999

Upotrebom programa **II320** kod i šifra se može izmeniti.

Upozorenje !

Ukoliko je nadzornik jedina osoba koja je ovlašćena za pristup svim funkcijama i ukoliko takva osoba zaboravi kod i šifru, potrebno je kontaktirati servisera.

3.9.3 RUČNO UPRAVLJANJE OPERATERIMA

II320 – PROGRAMIRANJE KODA I ŠIFRE OPERATERA

Program **II320** dozvoljava memorisanje koda operatera koja se sastoji od dve cifre (01 do 99) i šifre koja se sastoji od tri broja za svakog operatera. Šifra naknadno omogućava da pojedini operateri imaju pristup specifičnim funkcijama (program **II322**).

Pristup: u programskom modu uneti kod **320** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj operatera (01 do 20) i pritisnuti MEĐUSUMU radi potvrde.
2. Uneti kod operatera (01 do 99) i u nastavku šifru operatera (000 do 999).

NAPOMENA: Ukoliko su poslednje tri cifre (šifra) jednake 000, šifra je isključena. U tom slučaju pri korišćenju kase od strane ovog operatera u polju za šifru uneti bilo koje tri cifre.

Šifra operatera je jedinstvena. Nije moguća upotreba iste šifre za više od jednog operatera.

3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
4. Za ostale operatere ponoviti korake 1, 2 i 3 ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II321 – OPIS OPERATERA

Program **II321** omogućava da se preprogramirani opis operatera (na primer OP1) zameni proizvoljnom opisom po želji (na pr. imenom ili prezimenom operatera).

Pristup: u programskom modu uneti kod **321** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod operatera čiji se opis želi menjati i pritisnuti MEĐUSUMU.
2. Uneti novi opis operatera upotrebom alfanumeričkih tastera (maksimum 21 karakter) i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za preostale operatere ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II322- PROGRAMIRANJE PRAVA PRISTUPA ZA OPERATERE

Programiranje indikatora (**II322**) dozvoljava određenim operaterima pristup svim ili samo određenim operativnim modovima registar kase (evidentiranje, štampanje izveštaja, programiranje, itd).

Takođe je moguće dozvoliti ili zabraniti upotrebu pojedinih funkcija (popusti, dodatne vrednosti, operacije nad odeljenjima s ograničenim pristupom, itd).

Prava pristupa za operatera br. 1 (nadzornik – ima sva prava pristupa) ne mogu se menjati. Pri ulasku u ovo programiranje, ako je selektovan operater br. 1, odmah se počinje od nivoa indikatora 4 (prva tri nivoa se ne mogu menjati).

U ovom programiranju za svakog operatera se unose po tri grupe od po osam indikatora sukcesivno jedna za drugom (tri nivoa indikatora).

Pristup: u programskom modu uneti kod **322** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod operatera i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
2. Natpis koji se odnosi na **nivo 1** indikatora biće prikazan na displeju, zajedno s odgovarajućim indikatorima sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	1	1	1	1

3. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: privremeni operater (1=da)** odjavljuje operatera prilikom zatvaranja računara. Šifra operatera se mora ponovo uneti za izvršenje bilo koje buduće operacije, osim prebacivanja registar kase iz jednog operativnog moda u drugi (taster KLJUČ).
 - **B i C: (uvek =0) - nisu u upotrebi.**
 - **D: programiranje operatera (1=da)** dozvoljava pristup programima II320 i II321.
 - **E: programiranje (1=da)** dozvoljava pristup programskom modu (II-).
 - **F: anuliranja (1=da)** dozvoljava pristup modu anuliranja (A-).
 - **G: izveštaji (1=da)** dozvoljava pristup modu izveštaja (II-).
 - **H: evidentiranje (1=da)** dozvoljava pristup modu evidentiranja (prodaje).
4. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
5. Natpis koji se odnosi na **nivo 2** indikatora biće prikazan na displeju, zajedno s odgovarajućim indikatorima sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
1	1	1	1	1	1	1	1

6. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
- **A: povrat (uvek =0) – REZERVISANO.**
 - **B: storno (1=da)** dozvoljava izvršenje storna u odeljenjima za koja je programiran ograničeni storno.
 - **C: načini plaćanja (1=da)** dozvoljava upotrebu ograničenih načina plaćanja.
 - **D: popusti/dodatne vrednosti na artikal (uvek =0) - REZERVISANO.**
 - **E: (uvek =0) ne koristi se.**
 - **F: ograničena odeljenja (1=da)** dozvoljava upotrebu odeljenja koja su programirana kao ograničena.
 - **G: popusti/dodatne vrednosti na međusumu (uvek =0) - REZERVISANO.**
 - **H: poništavanje (uvek =0) - REZERVISANO.**
7. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
8. Natpis koji se odnosi na **nivo 3** indikatora biće prikazan na displeju, zajedno s odgovarajućim indikatorima sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

9. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
- **A: podaci operatera (1=da)** dozvoljava brisanje podataka operatera na kraju fiskalnog dana.
 - **B: prioritet nad karticom operatera (1=da)**, ukoliko se podesi 1, podaci operatera sačuvani u memoriji registar kase imaju prioritet nad podacima na čip kartici operatera. Ukoliko se podesi 0 podaci sa čip kartice operatera imaju prioritet nad podacima sačuvanim u memoriji registar kase.

Upozorenje !

Ako se indikator B postavi na nulu, postojeći podaci o operateru u memoriji registar kase biće prepisani sa čip kartice. Izmenjeni podaci ostaju trajno memorisani.

- **C: periodično anuliranje (1=da)**, dozvoljava periodično anuliranje.
 - **D: izveštaji o aktivnostima operatera (1=da)**; ukoliko je ovaj indikator podešen na 1 operater može da štampa sve izveštaje, uključujući i one koji se odnose na aktivnosti svih ostalih operatera (videti pog. 6). Ukoliko je ovaj indikator podešen na 0 operater niti može da pregleda opšti izveštaj koji se odnosi na sve operatere (I90) niti izveštaj koji se odnosi na pojedinog operatera (I91). Inače, operater i dalje može izdati izveštaj koji se odnosi na aktivnog operatera i sve ostale izveštaje koji se ne odnose na aktivnosti operatera.
 - **E: fiskalno zatvaranje (1=da)** omogućava izradu dnevnog izveštaja (s anuliranjem).
 - **F: makro funkcije (1=da)** omogućava upotrebu makro funkcija koje su programirane kao rezervisane.
 - **G do H: (uvek =0) - nisu u upotrebi.**
10. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
11. Natpis koji se odnosi na **nivo 4** biće prikazan na displeju zajedno sa osam odgovarajućih indikatora.
Indikator nivoa 4 do 6 su rezervisani za eventualne buduće upotrebe i trenutno se ne koriste.
Potrebno je pritisnuti taster MEĐUSUMA za sve ostale neupotrebljene nivoe da bi se procedura završila.

Displej će prikazati opis i vrednosti indikatora podešenih na vrednost 0 za sve ostale nivoe.

12. Ponoviti korake 1 do 11 za ostale operatere ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.9.4 UPRAVLJANJE OPERATERIMA PREKO ČIP KARTICE

NAPOMENA: Za osnovne operacije u vezi upravljanja čip karticama videti pog. 3.7.

Podaci koji se programiraju i uobičajeno smeštaju u memoriju kase u okviru ručnog upravljanja operaterima mogu alternativno biti smešteni u memoriju čip kartice koja će se koristiti kao identifikaciona kartica operatera.

Mogu se programirati dva različita tipa čip kartica:

TIP 1

Čip kartica tipa 1 može da sadrži sledeće podatke:

- kod i šifra (zamenjuje program **II320**)
- dozvoljeni pristup (zamenjuje program **II322**)
- opis (zamenjuje program **II321**)
- datum prestanka važenja kartice

TIP 2

Čip kartica tipa 2 može da sadrži sledeće podatke:

- kod i šifra (zamenjuje program **II320**)
- dozvoljeni pristup (zamenjuje program **II322**)
- datum prestanka važenja kartice

II350-PROGRAMIRANJE ČIP KARTE OPERATERA

Pristup: u programskom modu uneti kod **350** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. Staviti master čip karticu u čitač i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Izvući master karticu.
3. Staviti čip karticu u čitač i pritisnuti taster MEDUSUMA.
4. Uneti dva broja koda operatera, za njima broja šifre i pritisnuti taster MEDUSUMA.
5. Izvršiti korake 2 do 11 programiranja P322 (videti pog 3.9.3)

NAPOMENA: Koraci 6 i 7 primenjuju se samo za kartice tipa 1. Operateri koji poseduju karticu tipa 2 (kartica bez opisa operatera) mogu da koriste program II321 (videti pog. 3.9.3) da bi sačuvali opis identifikacione kartice u memoriji registar kase.

6. Uneti opis operatera (21 karakter maksimalno) upotrebom alfanumeričkih tastera.
7. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu.
8. Uneti tri grupe od po dve cifre bez razmaka, za dan mesec i godinu isteka važnosti kartice i pritisnuti taster MEDUSUMA. Podrazumevani datum isteka važnosti kartice je 000000, tj. bez ograničenja.
9. Kasa će tražiti potvrdu unetih podataka. Pritisnuti taster MEDUSUMA za potvrdu. Ukoliko se ne želi nastavak ove procedure, može se prekinuti tasterom PONIŠT.
10. Ponoviti korake 3 do 9 za druge identifikacione kartice operatera ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.9.5 ŠTAMPANJE OPCIJA OPERATERA

Informacije o opcijama programiranim za svakog operatera mogu se dobiti u štampanom obliku. Štampani izveštaj se dobija programom **II300**.

II300 – LISTA PROGRAMIRANJA OPERATERA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod **350** i pritisnuti MEĐUSUMU.

NAPOMENA: Izveštaj se može dobiti samo ako je uključeno upravljanje operaterima.

3.10 UPRAVLJANJE KONOBARIMA

3.10.1 OPŠTE INFORMACIJE

Registar kasa može upravljati s maksimalno 20 konobara, od kojih je svaki identifikovan brojem od 01 do 20.

Upravljanje konobarima može biti ručno ili pomoću čip kartice.

Upravljanje konobarima može se uključiti ili isključiti programiranjem **II311**.

Svakom konobaru se može dodeliti opis (ime) koji se sastoji od maksimalno 21 alfanumeričkog karaktera. Opis se može programirati programom **II320** ako se vrši ručno upravljanje konobarima ili programom **II351** ako se upravljanje vrši pomoću čip kartice.

Programirane opcije mogu se odštampati pomoću programa **II301**.

Program **II004** omogućava očitavanje podataka sačuvanih u čip kartici (videti par. 3.7).

3.10.2. OSNOVNE OPCIJE

II311 – INDIKATORI UPRAVLJANJA KONOBARIMA

Pristup: u programskom modu uneti kod **311** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	1	0	0

2. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A do E: (uvek =0) - ne koriste se.**
 - **F: upravljanje konobarima uključeno (1=da)**
 - **G: broj aktivnog konobara obavezan (1=da)** unošenje broja konobara obavezno pre otvaranja računa.
 - **H: izmena broja aktivnog konobara (1=da)** dozvoljava zamenu broja konobara na računu dok je račun otvoren.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

3.10.3 RUČNO UPRAVLJANJE KONOBARIMA

II330 – OPIS KONOBARA

Prepodešeni opis, na pr. “konobar 1”, može se promeniti upotrebom programa **II330**.

Pristup: u programskom modu uneti kod **330** i pritisnuti MEĐUSUMU.

1. Uneti broj (**01** do **20**) konobara kome se menja opis, i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Uneti novi opis (21 karakter maksimum) upotrebom alfanumeričkih tastera.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za druge konobare ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.10.4. UPRAVLJANJE KONOBARIMA PREKO ČIP KARTICE

Moguće je koristiti dva tipa čip kartice (Tip 1 i Tip 2). Količina podataka koji se čuvaju na kartici zavisi od tipa kartice koja se upotrebljava.

II351 – ČIP KARTA KONOBARA

Pristup: u programskom modu uneti kod **351** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Staviti master karticu u čitač čip kartica i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Izvući master karticu.
3. Staviti čip karticu u čitač i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Uneti dve cifre broja (01 do 20) konobara na koga se programiranje odnosi i trocifren broj za njegovu šifru. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu. Svaki put kada se budu menjali podaci na čip kartici moraće da se unese i šifra konobara.
5. Natpis koji se odnosi na **nivo 1** indikatora biće prikazan na displeju, zajedno s osam indikatora podešenih na nulu. Postoje tri nivoa indikatora, i svi su rezervisani za buduću upotrebu. Prepodešene vrednosti svih indikatora su 0. Za svaki nivo treba pritisnuti MEĐUSUMU da bi se prešlo na sledeći korak.

NAPOMENA: Koraci 6 i 7 se primenjuju samo za kartice tipa 1.

6. Uneti opis konobara (21 karakter maksimalno) upotrebom alfanumeričkih tastera.
7. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
8. Uneti tri grupe od po dve cifre bez razmaka za dan, mesec i godinu isteka važnosti čip kartice i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu. Podrazumevani datum je 000000 (bez ograničenja).
9. Kasa će tražiti potvrdu unetih podataka. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
10. Ponoviti korake 3 do 9 preostale konobare ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.10.5. ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMIRANJA KONOBARA

Opcije programirane za pojedine konobare štampaju se programom **Π301**.

Π301 – ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMIRANJA KONOBARA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod **301** i pritisnuti **MEDUSUMU**.

NAPOMENA: Izveštaj se štampa samo ukoliko je aktivirano upravljanje konobarima.

3.11 UPRAVLJANJE KUPCIMA

3.11.1. OPŠTE INFORMACIJE

Registar kasa može da vrši nadzor nad kupcima nakon što se svakom kupcu dodeli numerička šifra (12 cifara maksimum). Nadzor, odnosno upravljanje može biti izvršeno ili ručno ili preko čip kartice. Takođe je moguće grupisanje kupaca po specifično određenim grupama.

Ručno upravljanje:

- Program **Π340** omogućava da se svakom kupcu dodeli numerička šifra, memorišu dve linije identifikacionih podataka (ove dve linije se mogu upotrebljavati za štampanje raznih izveštaja) i da se poveže odgovarajući kupac sa specifičnim odeljenjem i makro funkcijom).
- Programi **Π341, Π343, Π345, Π346 i Π344** omogućavaju modifikaciju podataka kupaca. Poslednje programiranje se odnosi samo na registar kase u kojima je omogućeno upravljanje stolovima.
- Moguće je štampanje spiska svih kupaca koji su memorisani u lokalnoj arhivi registar kase (program **Π302**), brisanje svih kupaca koji više nisu aktivni (program **Π390**) i brisanje podataka svih kupaca (program **Π391**).

NAPOMENA: Arhiva kupaca može postojati ili u memoriji registar kase ili u memoriji računara na koji je registar kasa povezana. Ovaj izbor se vrši upotrebom programa Π915 opisanog u Poglavlju 4.

Grupe kupaca:

- Maksimalni broj grupa kupaca s kojima registar kasa može da upravlja jeste 255.
- Opis se može programirati za svaku grupu. Opis se sastoji od maksimalno 21 alfanumeričkog karaktera, a podešava se programom **Π313**.
- Moguće je selektivno brisanje grupa kupaca koje više nisu aktivne upotrebom programa **Π392**.

NAPOMENA: Postojeće programiranje koji se odnosi na grupe kupaca može se proveriti štampanjem spiska grupa kupaca upotrebom programa Π303.

Upravljanje čip karticom:

Pomoću programiranja **Π352** kreiraju se ili modifikuju kartice kupca (čip kartice). Postoje četiri različita tipa čip kartica:

- identifikacione kartice,

- platne kartice (REZERVISANO),
- kartice poverenja (REZERVISANO),
- mešane (REZERVISANO).

NAPOMENA: Podaci koji se nalaze na čip kartici se mogu očitati upotrebom programa II004 (videti par. 3.8.).

3.11.2. OSNOVNE OPCIIJE

II312 – INDIKATORI UPRAVLJANJA KUPCIMA

REZERVISANO.

3.11.3 RUČNO UPRAVLJANJE KUPCIMA

II340- PROGRAMIRANJE PODATAKA KUPACA

Pristup: u programskom modu uneti kod **340** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca za koga se vrši programiranje (12 cifara maksimalno) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.

NAPOMENA: Mogu se izmeniti podaci postojećeg kupca unosom njegove šifre.

2. Pomoću alfanumeričke tastature uneti prvu liniju podataka (maksimalno 21 karakter) i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Na način opisan u predhodnom koraku uneti drugu, treću i četvrtu liniju podataka kupca.
4. Uneti poreski kod kupca upotrebom alfanumeričke tastature i pritisnuti MEĐUSUMU.
5. Uneti broj grupe kupaca (od 1 do 255) kojoj će dati kupac pripadati ili uneti 0 ukoliko se ne želi grupisanje. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
6. Uneti 0 radi povezivanja kupca sa PLU cenovnikom 0 ili 1 radi povezivanja kupca sa cenovnikom broj 1 (videti poglavlja 3.13 i 3.17.). Potvrditi MEĐUSUMOM.
7. **Samo ako je uključeno upravljanje stolovima (videti prilog A):**
Radi odbijanja poreza iz ukupnog iznosa u slučaju odložene fakture, poreska stopa se dodeljuje kupcu koji poseduje šifru. Poreske stope se identifikuju primenom uobičajenih šifri: 0 za poresku stopu A, 1 za poresku stopu Γ, 2 za poresku stopu Д..., 8 za poresku stopu K. Uneti odgovarajuću oznaku poreske stope za datog kupca i potvrditi MEĐUSUMOM.
8. Uneti broj makro funkcije (1 do 250) koja će biti vezana za datog kupca, ili uneti 0 ukoliko se ne želi povezivanje s makro funkcijom. Potvrditi MEĐUSUMOM.
9. Uneti maksimalni dozvoljeni iznos kredita za datog kupca (maksimalno 8 cifara) i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
10. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	1	0	0

11. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:

- **A: isključivanje kupca (1=isključen).** Kada se ovaj indikator aktivira, kod kupca više nije prihvatljiv.
 - **B do H: (uvek =0) - ne koriste se.**
12. Pritisnuti taster MEĐUSUMA radi potvrde.
13. Ponoviti korake 1 do 12 za ostale kupce ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II341 – IZMENA PODATAKA KUPCA

Pristup: u programskom modu uneti kod **341** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca (maksimalno 12 cifara) i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
2. Uneti prvu liniju (21 karakter maksimum) upotrebom alfanumeričkih tastera i potvrditi MEĐUSUMOM.
3. Ponoviti korak 2 za drugu, treću i četvrtu liniju podataka datog kupca. Pritisnuti taster SUMA za izlaz.
4. Uneti poreski kod kupca pomoću alfanumeričke tastature i potvrditi MEĐUSUMOM.
5. Ponoviti korake 1 do 4 za preostale kupce ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II343 – MODIFIKACIJA CENOVNIKA ODELJENJA I PLU ZA DATOG KUPCA

Ukoliko su dva cenovnika u upotrebi za odeljenja i/ili PLU-ove, program **II343** dozvoljava vezivanje svakog kupca za izabrani cenovnik. Ova dva cenovnika nazivaju se cenovnik 0 i cenovnik 1. U skladu s važećim propisima u programu je isključen cenovnik 1, tako da ovo programiranje nema praktični značaj.

II345 – MODIFIKACIJA MAKRO FUNKCIJE KUPCA

Program II345 dozvoljava vezivanje makro funkcije za datog kupca. Makro funkcije se identifikuju trocifrenim brojevima od 001 do 250.

Pristup: u programskom modu uneti kod **345** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca (maksimalno 12 cifara) i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
2. Uneti broj makro funkcije koja se povezuje s kupcem i potvrditi MEĐUSUMOM.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za druge kupce ili prekinuti proceduru SUMOM.

II346 – IZMENA GRUPE KUPACA

Pristup: u programskom modu uneti kod **346** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
2. Uneti broj grupe (1 do 255) za koju se želi povezivanje datog kupca ili broj **0** ukoliko se ne želi pripadnost kupca bilo kojoj grupi. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale kupce ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II344 – MODIFIKACIJA PORESKE STOPE KUPCA ZA ODLOŽENU FAKTURU

NAPOMENA: Ova funkcija nema praktičnog značaja jer odložene fakture nisu dozvoljene.

Program II344 se primenjuje samo na registar kase s uključenim upravljanjem stolovima.

Pristup: u programskom modu uneti kod **344** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
2. Uneti novu šifru poreske stope (0 do 8) i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale kupce ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.11.4 UPRAVLJANJE ARHIVOM KUPACA

Nakon kreiranja arhive kupca, mogu se preduzeti određene akcije u cilju štampanja ili brisanja podataka. Te akcije su opisane u ovom poglavlju.

II302 – ŠTAMPANJE LISTE KUPACA

Program **II302** dozvoljava štampanje liste svih kupaca čiji su podaci memorisani u lokalnoj memoriji registar kase.

Takodje se mogu štampati podaci kupaca čije se identifikacione šifre nalaze u okviru zadatog opsega.

Pristup: u programskom modu uneti kod **302** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru kupca od koga se želi početak štampanja i pritisnuti taster MEĐUSUMA. Ukoliko se šifra ne unese, registar kasa će početi štampanje od prve memorisane šifre.

- Uneti šifru kupca do kojeg se želi štampanje liste i pritisnuti taster MEĐUSUMA. Ukoliko se ne unese, registar kasa će završiti štampanje s poslednjom memorisanom šifrom.
- Ponoviti korake 1 i 2 dodatna štampanja ili pritisnuti SUMU radi izlaza iz programa.

II390 – PARCIJALNO BRISANJE KUPACA

Program II390 omogućava brisanje podataka o kupcima u zadatom opsegu.

Pristup: u programskom modu uneti kod 390 i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

- Uneti početnu šifru kupca od koje se želi brisanje i pritisnuti MEĐUSUMU. Ako se ne unese početna šifra registar kasa će početi sa brisanjem od prve memorisane šifre.
- Uneti krajnju šifru kupca do kojeg se želi brisanje i pritisnuti MEĐUSUMU. Ako se ne unese šifra registar kasa će završiti sa brisanjem kod zadnje memorisane šifre.
- Ponoviti korake 1 i 2 za dodatna brisanja ili izaći pritiskom na SUMU.

NAPOMENA: Brisanje je moguće samo ako su svi totalajzeri ili dugovanja/krediti kupaca koji treba da se brišu jednaki nuli.

II391 – KOMPLETNO BRISANJE PODATAKA KUPCA

Program II391 omogućava kompletno brisanje podataka koji se odnose na kupce.

Upozorenje !

Brisanje svih podataka kupaca je moguće samo nakon dnevnog fiskalnog zatvaranja (izrade dnevnog izveštaja). Nakon aktiviranja programa P391 potrebno je samo pritisnuti taster MEĐUSUMA da bi se izbrisali svi podaci.

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod 391 i pritisnuti MEĐUSUMU.

3.11.5 GRUPA KUPACA

II313 – PODEŠAVANJE OPIŠA GRUPE KUPACA

Pristup: u programskom modu uneti kod 313 i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

- Uneti broj grupe kupaca (1 do 255) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
- Uneti opis (maksimalno 21 karakter) pomoću alfanumeričke tastature.
- Pritisnuti taster MEĐUSUMA radi potvrde.
- Ponoviti korake 1 do 3 za ostale grupe ili pritisnuti taster SUMA radi izlaza.

II303 – ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMIRANJA GRUPE KUPACA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod 303 i pritisnuti MEĐUSUMU.

II392 – BRISANJE GRUPE KUPACA

Pristup: u programskom modu uneti kod 392 i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

- Uneti broj grupe kupaca (1 do 255) od koje se želi brisanje i pritisnuti taster MEĐUSUMA. Podrazumevana vrednost je 1.
- Uneti broj grupe kupaca (1 do 255) do koje se želi brisanje i pritisnuti taster MEĐUSUMA. Podrazumevana vrednost je 255.
- Ponoviti korake 1 i 2 za dalja brisanja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Deleted: ¶

Deleted: ¶

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Deleted: ¶

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: 12 pt, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: (Default) Arial, 18 pt, Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Deleted: ¶

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: 14 pt, Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: 14 pt, Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font color: Black, Serbian (Latin)

3.11.6 UPRAVLJANJE KUPCIMA PREKO ČIP KARTICE

Kao što je slučaj sa upravljanjem operaterima i konobarima pomoću čip kartice, moguće je izvršiti programiranje dva tipa čip kartica (tip 1 i tip 2). Količina unetih podataka zavisi od tipa kartice koja se upotrebljava.

Π352 – PROGRAMIRANJE ČIP KARTICE KUPCA

Upozorenje !

Program Π352 se može upotrebiti i za platne kartice kupaca koje u stvari nisu predplaćene, to jest može se izdati kartica iako nije uplaćen odgovarajući iznos (odnosno kuponi) na nju. U slučaju da je ovakva kartica već predplaćena, to jest izdata nakon što je odgovarajući iznos uplaćen fiskalni isečak se izdaje zajedno s karticom. Naknadno se samo Model 1 karte mogu izdati, i takvo izdavanje će biti u skladu sa sledećom procedurom.

- Izvršiti programiranje P352 za platne ili mešane kartice, uz iznos sačuvan na kartici jednak nuli.
- Podesiti kasu u registar **mod.**
- Staviti čip karticu kupca u čitač.
- Uneti odgovarajući iznos koji će biti sačuvan na kartici i pritisnuti taster odeljenja koje je na odgovarajući način podešeno (videt par. 3.13., program Π121).
- Pritisnuti taster odgovarajućeg načina plaćanja.
- Fiskalni isečak će se izdati pokazujući iznos sačuvan na čip kartici kupca.

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: 14 pt, Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Pristup: u programskom modu uneti kod **352** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Staviti master karticu u čitač i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Izvući master karticu.
3. Staviti čip karticu u čitač i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Da bi se formirala nova kartica kupca:
 - Uneti novu šifru kupca (maksimalno 12 cifara) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
 - Uneti broj kartice. Dozvoljen je samo broj 20 - identifikaciona kartica.Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
5. Da bi se modifikovala kartica kupca:
 - Ukoliko kartica već sadrži podatke o kupcu, šifru kupca i šifru tipa kartice, ove informacije će biti prikazane na displeju operatera.
 - Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

Broj kartice 20 – Identifikaciona kartica

Koraci 6 do 10 primenljivi su samo za kartice tipa 1.

NAPOMENA: Lični identifikacioni podaci kupca i poreski kod moraju biti već uneti programima P340 i/ili P341.

6. Prva linija ličnih podataka kupca će biti prikazana. Potvrditi MEĐUSUMOM.
7. Druga linija ličnih podataka kupca biće prikazana. Potvrditi MEĐUSUMOM.
8. Treća linija ličnih podataka kupca biće prikazana. Potvrditi MEĐUSUMOM.

9. Četvrta linija ličnih podataka kupca biće prikazana. Potvrditi MEĐUSUMOM.
10. Poreski kod kupca će biti prikazan. Potvrditi MEĐUSUMOM.
11. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

12. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: isključivanje kupca (1=da).** Kada se ovaj indikator aktivira, kod datog kupca više nije prihvatljiv.
 - **B: (uvek =0) - nije u upotrebi,**
 - **C: upotreba makro funkcija (1=da).** Dozvoljava upotrebu makro funkcije programirane na čip kartici kupca.
 - **D do H: (uvek =0) - nisu u upotrebi,**
13. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

Koraci 14, 15 i 16 su primenljivi samo za kartice tipa 1.

14. Uneti 1 ukoliko se želi programiranje makro funkcije za čip karticu kupca, ili 0 ukoliko se želi preskakanje ovog programiranja (programirana makro funkcija koje već postoji na čip kartici neće biti prikazana ali će biti sačuvana i nepromenjena). Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
15. Ovaj korak preduzeti samo ako se želi programiranje makro funkcije. Uneti funkciju koju treba povezati s makro funkcijom unošenjem trocifrene šifre funkcije (videti poglavlje 3.4.3.) Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu. Na primer, za funkciju POVRAĆAJ KREDITA uneti **063** i onda pritisnuti taster MEĐUSUMA.
U ovoj fazi takodje se može uneti kod funkcije na određenom mestu u nizu funkcija koje treba memorisati (maksimalno 25 – videti sledeći korak). Da bi se to uradilo uneti dve cifre (01 do 25) i pritisnuti taster MEĐUSUMA pre unosa trocifrene šifre funkcije. Na primer, ukoliko se funkcija POVRAĆAJ KREDITA programira na poziciju 18 u nizu od 25 funkcija uneti **18 MEĐUSUMA 063 MEĐUSUMA**.
16. Ovaj korak preduzeti samo u slučaju da je započeto programiranje makro funkcije u predhodnom koraku. Ponoviti korak 15 za svaku funkciju koja će biti deo makro funkcije. Maksimalan broj funkcija u makro funkciji je 25. Ukoliko se želi manje od 25 funkcija u makro funkciji, uneti **25 MEĐUSUMA** nakon unošenja koda zadnje funkcije. Ovo omogućava dostizanje zadnje pozicije u nizu i po potrebi ponavljanje predhodnog koraka.
17. Uneti niz bez praznih mesta., tri grupe od po 2 cifre koje predstavljaju dan, mesec i godinu isteka kartice, i potvrditi MEĐUSUMOM. Podrazumevani datum isteka važnosti kartice je 000000 (bez isteka).
18. Kasa preko displeja traži od korisnika dozvolu za memorisanje unetih podataka. Pritisnuti taster MEĐUSUMA radi potvrde. Ukoliko se ne želi memorisanje unetih podataka, procedura se može prekinuti pritiskom na taster PONIŠT.
19. Ponoviti korake 3 do 18 za ostale kartice ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

Formatted: Font: Bold, Font color: Black, Serbian (Latin)

3.12. UPRAVLJANJE ODELJENJIMA

3.12.1 OPŠTE INFORMACIJE

Odeljenja u kasi, generalno gledano, imaju dvojaku namenu.

Prva namena im je grupisanje po nekom kriterijumu povezanih artikala u odeljenja radi omogućavanja lakšeg evidentiranja prometa, kao i raznih analiza.

Druga namena odeljenja je direktna prodaja pomoću njih. Pošto odeljenje ima svoje ime (opis), jediničnu cenu i poresku stopu, ono ispunjava sve uslove potrebne za definiciju artikla u bazi fiskalne kase, i smatra se delom baze. Prednost je što na tasteturi kase postoje tasteri prepodešeni za prodaju po odeljenjima (21 taster sa po 2 odeljenja), tako da se najčešće prodavani artikli mogu prodavati na ovaj način.

Kasa SMART III dozvoljava rad s maksimalno 250 odeljenja.

Sledeće opcije se mogu programirati za odeljenja kojima upravlja registar kasa:

- Opisi odeljenja (program П120).
- Indikatori odeljenja (program П121).
- Maksimalni i minimalni iznosi koji se mogu registrovati za pojedina odeljenja (programi П122 i П123).
- Iznosi, poreske stope, popusti/dodatne vrednosti pojedinih odeljenja (П129, П124, П125, П126).
- Posebne opcije za upravljanje odeljenjima povezanih s karticama poverenja (program П127).
- Makro funkcije povezane s pojedinim odeljenjima (program П128).
- Specifično programiranje povezano s grupama odeljenja za koja je programirana funkcija višestrukih računa - REZERVISANO (П130, П131, П132).

NAPOMENA: Opcije za programiranje odeljenja se mogu štampanti upotrebom programa P100 (videti 3.13.5.).

3.12.2 OSNOVNE OPCIJE

П110 – PROGRAMIRANJE OPŠTIH PARAMETARA ZA ODELJENJA

REZERVISANO.

3.12.3 POSEBNE FUNKCIJE ZA POJEDINAČNA ODELJENJA

П120 – PROMENA OPISA ODELJENJA

Upozorenje:

Ovaj postupak se može vršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja (videti Poglavlje 7).

Program П120 dozvoljava izmenu opisa odeljenja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **120** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja čiji se opis menja ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti novi naziv za dato odeljenje (maksimalno 21 karakter) upotrebom alfanumeričke tastature i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za druga odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

П121 – PROGRAMIRANJE OPERATIVNIH INDIKATORA ZA ODELJENJA

Pristup: u programskom modu uneti kod **121** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja za koje se vrši programiranje ili uneti njegov broj praćen MEĐUSUMOM.
2. Na displeju će biti prikazani indikatori **nivoa 1** sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	1	1	1	1	1

3. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: automatski povrat (uvek=0).** REZERVISANO.
 - **B: dozvola unošenja količine artikala s decimalama (1=da)** Dozvoljava multiplikaciju jedinične cena količinom s decimalama.
 - **C: individualni račun (uvek =0)** REZERVISANO.
 - **D: zabrana storna (1=proverava da li je operateru odobreno vršenje storna).** Ukoliko je ovaj indikator uključen, storniranja u datom odeljenju mogu biti izvršeni samo od strane ovlašćenog operatera.
 - **E: zabrana direktnog storna (1=da).** Ukoliko je ovaj indikator uključen, direktna storniranja u datom odeljenju mogu biti izvršena samo od strane ovlašćenog operatera.
 - **F: zabrana popusta i dodatnih vrednosti (uvek =1).** REZERVISANO.
 - **G: zabrana nadoknade kredita (uvek =1).** REZERVISANO.
 - **H: zabrana upotrebe odeljenja (1=proverava se da li operater može koristiti dato odeljenja).** Ukoliko je ovaj indikator uključen, dato odeljenje se može koristiti samo od strane ovlašćenog operatera.
4. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
5. Ponoviti korake 1 do 4 za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

NAPOMENA: Mogu se privremeno prekoračiti ograničenja u pogledu maksimalnih iznosa koji se mogu registrovati u određenim odeljenjima i koja su opisana u programima П123 i П122 pritiskom na taster PREKO LIMITA pre evidentiranja iznosa u datom odeljenju (videti Pog 5).

П123 – PROGRAMIRANJE MAKSIMALNOG IZNOSA ZA ODELJENJE

Program П123 dozvoljava podešavanje maksimalnog iznosa koji može biti registrovan u jednom ili više odeljenja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **123** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja za koje se programira maksimalni iznos ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti maksimalni iznos koji se može registrovati u određenom odeljenju (8 cifara maksimum) ili uneti 0 ukoliko se ne želi ograničenje.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Ponoviti proceduru za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

П122 – PROGRAMIRANJE MINIMALNOG IZNOSA ZA ODELJENJE

Program П122 dozvoljava podešavanje minimalnog iznosa koji se može registrovati u jednom ili više odeljenja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **122** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja za koje se želi programiranje ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti minimalni iznos koji se može registrovati u određenom odeljenju (8 cifara maksimum) ili uneti **0** ukoliko se ne želi ograničenje.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Ponoviti proceduru za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II125 – PORESKA STOPA ODELJENJA

Upozorenje:

Ovaj postupak se može vršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja (videti Poglavlje 7).

Program **II125** dozvoljava povezivanje jedne od poreskih stopa s određenim odeljenjem (videti par. 3.4.)

Porske stope se identifikuju ciframa 0 do 8. 0 odgovara poreskoj stopi "A", 1 stopi "T", ... , 8 odgovara stopi "K".

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost za sva odeljenje je 0 (A).

Pristup: u programskom modu uneti kod **125** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti šifru poreske stope (od 0 do 8).
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Ponoviti korake 1 do 3 za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II126 –AUTOMATSKI POUST/DODATNA VREDNOST ODELJENJA

REZERVISANO.

II128 – POVEZIVANJE MAKRO FUNKCIJE S ODELJENJEM

Program II128 omogućava povezivanje makro funkcije s odeljenjem (videti par. 3.9).

Pristup: u programskom modu uneti kod **128** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti broj (1 do 250) makro funkcije koja se želi povezati s odeljenjem ili uneti **0** ako se želi rad bez makro funkcije. Pritisnuti MEĐUSUMU za potvrdu.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II127 – INDIKATORI POVEZIVANJA ODELJENJA I NAGRADNIH KUPONA

REZERVISANO.

II124 – PROGRAMIRANJE CENE ODELJENJA (KORIŠĆENJEM CENOVNIKA 0)

Programom П124 može se podesiti cena pridružena datom odeljenju u cenovniku 0. Ako je ova cena podešena i ako je cenovnik 0 aktiviran, potrebno je samo pritisnuti taster datog odeljenja radi registracije prodaje po ceni ovde podešenoj.

Pristup: u programskom modu uneti kod **124** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Postupak:

1. Pritisnuti taster odeljenja ili uneti broj odeljenja praćen MEĐUSUMOM.
2. Uneti cenu (8 cifara maksimalno) koja će u cenovniku 0 odgovarati selektovanom odeljenju ili uneti 0 ukoliko se ne želi povezivanje cene s odeljenjem.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Ponoviti korake 1 do 3 za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

П129 – PROGRAMIRANJE CENE ODELJENJA KORIŠĆENJEM CENOVNIKA 1

REZERVISANO.

3.12.4 PROGRAMIRANJE GRUPA ODELJENJA

Programiranje koje se odnosi na grupe odeljenja je vezano za funkcije višestrukih isečaka koja omogućava delu transakcija registrovanih na jednom fiskalnom isečku u niz nefiskalnih isečaka na kojima su transakcije podeljene po definisanim grupama odeljenja, kao i za izveštaje o grupama odeljenja.

Treba uzeti u obzir da tip grupisanja zavisi od podešavanja indikatora F u programu Π110, tj:

- Ako je indikator F=0 funkcija više računa će upotrebiti grupe štampe kreirane upotrebom programa Π132.
- Ako je indikator F=1 funkcija više računa će upotrebiti grupe kreirane upotrebom programa Π130.

Π132 – KREIRANJE GRUPA ZA ŠTAMPANJE

Ovo programiranje se mogu izvršiti, ali nemaju nikakvu praktičnu funkciju jer štampanje višestrukih računa nije dozvoljeno.

Program Π132 omogućava evidentiranje operacija učinjenih u raznim odeljenjima u 20 štampanih grupa (pod brojevima 0 do 19) koje mogu biti izabrane prema zahtevu korisnika.

NAPOMENA: Podrazumevana grupa za sva odeljenja je 0; prodaje izvršene u odeljenjima koja pripadaju grupi 0 ne štampaju se kao višestruki računi.

Pristup: u programskom modu uneti kod **132** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja ili uneti njegov broj i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Uneti broj grupe (0 do 19) kojoj će odeljenje pripadati i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostala odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Π130 – KREIRANJE GRUPA ODELJENJA

Program Π130 omogućava grupisanje odeljenja u dvanaest grupa identifikovanih brojevima od 0 do 11. Iznosi registrovani u odeljenjima koji pripadaju istoj grupi se gomilaju kako u totalajzeru za grupe tako i u totalajzeru individualnog odeljenja.

NAPOMENA: Podrazumevana grupa odeljenja je 0.

Pristup: u programskom modu uneti kod **130** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster odeljenja ili uneti njegovo broj i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Uneti broj grupe (0 do 11) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostala odeljenja pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Π131 – PROMENA OPISA GRUPE ODELJENJA

Pristup: u programskom modu uneti kod **131** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj grupe odeljenja (0 do 11) i pritisnuti taster MEĐUSUMA.

2. Uneti novi opis (maksimum 21 karakter) upotrebom alfanumeričke tastature i potvrditi MEĐUSUMOM.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale grupe odeljenja ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.12.5 ŠTAMPANJE PROGRAMIRANIH OPCIJA ODELJENJA

Opcije koje su programirane za svako odeljenje mogu se odštampati na isečku izborom programa II100 u programskom modu. Štampaće se podaci samo onih odeljenja čiji se podaci razlikuju od fabrički prepodešenih.

II100 – ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMA ODELJENJA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod **100** i pritisnuti **MEDUSUMU**.

3.13 FUNKCIJE UDALJENOG ŠTAMPAČA

3.13.1 RASPOLOŽIVE FUNKCIJE I OPCIJE

Mada korišćenje dodatnog štampača na kome bi se štampale odložene fakture nije dozvoljeno, u programu kase postoje programiranja za podešavanje ovog štampača. Pošto je upotreba ovog štampača onemogućena, ova programiranja nemaju praktičnu primenu i smatraju se **REZERVISANIM**.

3.13.2 PODEŠAVANJE ŠTAMPAČA ZA ŠTAMPANJE FAKTURA I RAČUNA

II032 – PROGRAMIRANJE ZAGLAVLJA FAKTURA I PRIZNANICA

REZERVISANO.

II031 – PROGRAMIRANJE FORMATA FAKTURA I PRIZNANICA

REZERVISANO.

II033 – PROGRAMIRANJE POČETNE POZICIJE ŠTAMPANJA

REZERVISANO.

3.13.3 KONFIGURACIJA UDALJENOG ŠTAMPAČA

II030 – KONFIGURACIJA INDIKATORA UDALJENOG ŠTAMPAČA

REZERVISANO.

3.14 FISKALNI ISEČCI I ŠTAMPANJE

3.14.1 OPCIJE IZGLEDA FISKALNIH ISEČAKA

Postoje dva tipa opcija vezanih za izgled fiskalnih isečaka:

- Programiranje korišćenjem indikatora kojima se omogućava uključenje ili isključenje stampanja određenih informacija na isečku (videti par. 3.14.2).

- Grafička podešavanja kao što su zaglavlje, poruke i ikone (videti par. 3.14.3 do 3.14.7).

NAPOMENA : Može se izvršiti provera postojećih programiranja koja se odnose na opcije izgleda fiskalnih isečaka štampanjem opštih opcija programiranja upotrebom programa П001 (videti 3.2.).

3.14.2 INDIKATORI OMOGUĆENJA ŠTAMPANJA NA ISEČCIMA

П020 – PROGRAMIRANJE INDIKATORA IZGLEDA ISEČAKA

Pristup: u programskom modu uneti kod **020** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura :

1. Na displeju će biti prikazani indikatori **nivoa 1** sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	1	0	0	0	0

2. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A i B: (uvek =0) - ne koriste se.**
 - **C: (uvek =0) - Automatsko štampanje zaglavlje sledećeg isečka iza kraja tekućeg isečka.** Ova funkcija je isključena.
 - **D: (1=da) - Štampanje zaglavlja na nefiskalnom isečku.**
 - **E: (uvek =0) – REZERVISANO.**
 - **F: (uvek =0) – REZERVISANO.**
 - **G: (uvek =0) – REZERVISANO.**
 - **H: (uvek =0) – REZERVISANO.**
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Na displeju će biti prikazani indikatori **nivoa 2** sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
1	0	0	0	0	0	0	0

5. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: (1 = da) – Liste programiranja se štampaju vertikalno kondenzovanim slovima.** Ako je vrednost 0, registar kasa štampa normalno.
 - **B: (uvek =0) - ne koristi se.**
 - **C: (uvek =0) - REZERVISANO.**
 - **D: (uvek =0) - REZERVISANO.**
 - **E do H: (uvek =0) - ne koriste se.**
6. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.

3.14.3 PODEŠAVANJE ZAGLAVLJA I GRAFIKE FISKALNOG ISEČKA

Izgled isečaka koje registar kasa štampa se može podesiti primenom sledećih opcija:

- Zaglavlja fiskalnih isečaka (i ostalih fiskalnih dokumenata).
- Reklamne poruke.

- Opšte grafičke ikone (u okviru zaglavlja).
- Periodičnih grafičkih ikona (u okviru reklamne poruke).

NAPOMENA: Zaglavlje i reklamna poruka mogu biti odštampani duplom veličinom slova radi bolje uočljivosti.

Π021 – PROGRAMIRANJE ZAGLAVLJA RAČUNA

Zaglavlje fiskalnih dokumenata sastoji se od 6 linija. Od ovih šest linija poslednje dve su rezervisane za Poreski Identifikacioni Broj korisnika (PIB, 5. linija) i Identifikacioni Broj Fiskalnog Modula kase (IBFM, 6. linija). Ove dve linije se programiraju od strane ovlašćenog serviseru (5.) i proizvođača (6.) pre fiskalizacije i njihovo programiranje je objašnjeno u servisnom uputstvu. Korisnik može programirati prve četiri linije korišćenjem programa Π021. Tekst linija se unosi pomoću alfanumeričke tastature. Linije zaglavlja se mogu štampati u duploj visini (videti par. 3.15.5).

Grafička ikona (na pr. logo firme) može se prikazati pre početka separatora izveštaja (pre početka zaglavlja). Programiranje ove ikone vrši se pomoću računara i za to je potrebno obratiti se ovlašćenom serviseru. Da bi se omogućilo prikazivanje ikone potrebno je pre unosa teksta u prvu liniju zaglavlja pritisnuti tastere **ikona** i **1** na alfanumeričkoj tastaturi. Nakon ovoga nastaviti s unosom teksta prve linije zaglavlja. Potvrditi MEĐUSUMOM da bi se prešlo na sledeću liniju ili okončalo programiranje. Cifra 1 koja je uneta za uključenje prikazivanja ikone videće se pri unosu prve linije zaglavlja, ali se neće štampati kao njen deo pri štampanju fiskalnih dokumenata.

Modifikacija zaglavlja se može izvršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **021** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura :

1. Uneti prvu liniju (maksimalno 21 karakter) upotrebom alfanumeričke tastature.
2. Pritisnuti MEĐUSUMU da bi se potvrdila linija i prešlo se na sledeću.

NAPOMENA:

- **Program se može prekinuti i pre dostizanja poslednje raspoložive linije (za korisnika su raspoložive 4 linije) pomoću tastera x na alfanumeričkoj tastaturi.**
- **Ako se želi prikaz teksta u liniji koja je ranije prikazivala ikonu pritisnuti C taster dva puta kad se dostigne odgovarajuća linija, a nakon toga normalno uneti tekst i potvrditi MEĐUSUMOM.**

Π022 –UPIS IBFM U FISKALNU MEMORIJU

Ovo programiranje je rezervisano za proizvođača fiskalne kase. Može se izvršiti samo jednom u životnom veku fiskalne memorije. Detaljnije je ova funkcija opisana u servisnom uputstvu.

Π023 – PROGRAMIRANJE LINIJA REKLAMNOG BLOKA

Program Π023 omogućava programiranje dve linije reklamnog bloka koji se na fiskalnom isečku štampa iza zaglavlja, od koga je razdvojen separatorom bloka. Umesto jedne od ovih linija može se štampati jedna od 28 raspoloživih periodičnih ikona (nazivaju se periodične jer se može upravljati njihovim automatskim prikazivanjem po datumima, pogledati par. 3.15.5). Takođe je moguće štampanje linija dvostruke visine, radi lakše uočljivosti.

Pristup: u programskom modu uneti kod **023** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti prvu liniju (maks. 21 karakter) i potvrditi MEĐUSUMOM.
2. Uneti drugu liniju (maks. 21 karakter) i potvrditi MEĐUSUMOM.

NAPOMENA: Moguće je prekidanje programiranja pre normalnog završetka (obe unete linije) pritiskom na taster x na alfanumeričkoj tastaturi (“,” na numeričkoj tastaturi). Ako je pre prekida uneta prva linija, ostaće memorisana. Ako se želi prikaz teksta u liniji koja je ranije prikazivala ikonu pritisnuti C taster dva puta kad se dostigne odgovarajuća linija, a nakon toga normalno uneti tekst i potvrditi MEĐUSUMOM.

3.14.4 BRISANJE IKONE ZAGLAVLJA

Pomoću programa Π028 može se izbrisati ikona zaglavlja iz memorije kase.

Π028 – BRISANJE IKONE ZAGLAVLJA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod 28 i potvrditi MEĐUSUMOM.

3.14.5 PODEŠAVANJE GRAFIKE FISKALNOG ISEČKA

U toka programiranja zaglavlja fiskalnih dokumenata i reklamne poruke za fiskalni isečak, za pojedinačne linije je moguće podesiti štampanje duplo većih karaktera po vertikalni.

Dupla visina slova:

Upotrebom alfanumeričke tastature pritisnuti taster A↑ (na numeričkoj tastaturi taster 000) kao prvi karakter u liniji koju treba štampati dvostrukom visinom.

Umetanje ikona u reklamni blok:

Ikone se mogu izabrati od onih koje su raspoložive u registar kasi (videti par. 3.15.6, program Π003). Izabrana ikona će se štampati umesto teksta linije i mora se programirati kao prvi i jedini karakter u izabranoj liniji, i to na sledeći način:

1. Pritisnuti taster ic na alfanumeričkoj tastaturi.
2. Uneti identifikacioni broj izabrane ikone.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.

Π027 – PROGRAMIRANJE TEKSTA UZ PERIODIČNU IKONU

Π027 omogućava definisanje 10 tekstova koji se sastoje od po pet linija sa po devet karaktera, i isti se mogu povezati sa deset različitih ikona koje su izabarne iz kataloga ikona (videti par. 3.14.6 i Π003). Programirani tekst će se uvek odštampati kada se štampa odgovarajuća ikona (videti par. 3.14.7).

Pristup: u programskom modu uneti kod 027 i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti redni broj teksta koji se želi programirati (1 do 10)
2. Uneti prvu liniju (maksimalno 9 karaktera) upotrebom alfanumeričke tastature i pritisnuti MEĐUSUMU za prelazak na sledeću liniju.
3. Ponoviti korak 2 za ostale linije.

4. Uneti identifikacioni broj ikone s kojom će tekst biti povezan i pritisnuti MEĐUSUMU.
5. Ponoviti korake 1 do 5 za ostale tekstove ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.14.6 ŠTAMPANJE LISTE RASPOLOŽIVIH IKONA

Π003- ŠTAMPANJE LISTE RASPOLOŽIVIH IKONA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod 003 i pritisnuti MEĐUSUMU.

3.14.7 PROGRAMIRANJE PERIODIČNOG ŠTAMPANJA IKONA

Moguće je programirati i periodično štampanje ikona u okviru reklamnog bloka. Raspoložive opcije su:

- izbor od maksimalno 10 od 28 raspoloživih ikona (identifikuju se kodovima, Π024).
- datum prestanka štampanja izabranih ikona (Π026)
- datum početka štampanja izabranih ikona (Π025)

NAPOMENA: Potrebno je izvršiti prvo programiranje Π026 pa tek onda Π025.

Π024 – IZBOR PERIODIČNIH IKONA

Pristup: u programskom modu uneti kod **024** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru perioda (1 do 10) koja se želi pridružiti ikoni.
2. Uneti identifikacioni broj željene ikone (1 do 28) i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale ikone ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Π026 – DATUM PRESTANKA ŠTAMPANJA IKONA

Pristup: u programskom modu uneti kod **026** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru perioda (1 do 10) koja je ranije dodeljena izabranoj ikoni.
2. Uneti dan, mesec i godinu (u formatu ddmmgg) prestanka štampanja izabrane ikone i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale ikone ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Π025 – DATUM POČETKA ŠTAMPANJA IKONE

Pristup: u programskom modu uneti kod **025** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru perioda (1 do 10) koja je ranije dodeljena izabranoj ikoni.
2. Uneti dan, mesec i godinu (u formatu ddmmgg) početka štampanja izabrane ikone i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale ikone ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.15 POPUSTI, DODATNE VREDNOSTI, PROMOCIJE

Po važećim pravnim aktima koji određuju način rada fiskalnih kasa nije ostavljena mogućnost vršenja modifikacije cene artikala ili usluga u toku transakcije (u toku vršenja prodaje u okviru jednog fiskalnog isečka). Samim tim nije ostavljena mogućnost davanja popusta ili dodatnih vrednosti (uvećanja cene ili iznosa) bilo za pojedinačne artikale ili za celu transakciju. U skladu s gornjim konstatacijama, u programu kase SMART III su isključene (REZERVISANE) funkcije u vezi popusta/dodatnih vrednosti, kao i programiranja vezana za njih. U paragrafu 3.1.4 se nalazi spisak raspoloživih opcija programiranja u ovoj grupi, koja počinje cifrom 4. Njih je u ovoj verziji programa kase nemoguće koristiti, ali je ostavljena mogućnost da, ako se dozvoli od strane kompetentnih institucija, ponovo budu stavljene u upotrebu uz minimalne izmene programa i njegovo odobravanje od strane pomenutih institucija.

3.16 PLU I POSEBNE PONUDE

3.16.1 OPŠTE INFORMACIJE

Napomena: Pošto su posebne ponude jedan od vidova davanja automatskog popusta na artikale, a popusti nisu dozvoljeni, posebne ponude su isključene iz ove verzije softvera kase. One će biti omogućene samo u slučaju da se njihova upotreba dozvoli od strane odgovarajućih institucija. Ponude se razlikuju od PLU-ova po opsegu kodova 999999990001 do 999999999999. Isključivanjem ponuda ovaj opseg je ostao slobodan za PLU-ove.

Upravljanja artiklima ili uslugama (PLU) su funkcije koje se najčešće koriste u normalnoj eksploataciji kase (programiranje novih stavki, izmena cena, opisa,...).

U daljem tekstu su nabrojane grupe opcija:

- Osnovna podešavanja parametara koji kontrolišu rad s PLU-ovima (programi П210, П211 i П212, i koji su opisani u paragrafu 3.16.2.)
- formiranje PLU, to jest unos informacija koje će biti upotrebljene u toku prodaje (program П220, opisan u par. 3.16.3.). Ova procedura dozvoljava memorisanje koda (preko koga će se vršiti prodaja artikla ili usluge), kao i drugih parametara kao što su cena, poreska stopa, odeljenje, naziv itd. Prodaja ovako formiranih PLU-ova može se vršiti unosom koda preko tastature (uz pomoć tastera PLU), upotrebom skenera priključenog na kasu ili preko serijskog porta kase, od strane računara.
- programiranje direktnih PLU-ova: 250 PLU-ova iz baze se mogu povezati s tasterima tako da se prodaja istih vrši jednostavnim pritiskom na odgovarajući taster (program П221 par. 3.16.4.).
- upravljanje arhivom PLU, videti par. 3.16.5., odnosno programe П201, П290, П291, П215, П216, П213 i П214.
- Izmjena parametara PLU (promena koda, opisa, cene, itd., videti par. 3.16.6. i programiranja П222, П223, П224, П225, П226 i П227).

3.16.2 OSNOVNE OPCIJE BAZE PLU

Svaki PLU je predstavljen po jednim zapisom u operativnoj memoriji kase. Prema tome, svaki od njih zauzima određen mali deo memorije registar kase. Memorija kase može da sadrži promenljivi broj različitih vrsta podataka (kao, na primer, bazu PLU, arhivu istorije (koja je opisana u komunikacionom protokolu, jer se može koristiti isključivo u vezi s računarom) itd.). Količina podataka jedne vrste (u ovom slučaju PLU) koji se mogu smestiti u memoriju

zavisi od količine memorije koja se dodeljuje toj vrsti podataka, kao i od veličine pojedinih delova zapisa (na pr. dužina opisa PLU). Prema tome treba biti oprezan prilikom konfigurisanja parametara i dobro razmisliti i o budućim potrebama da ne bi došlo do uzaludnog trošenja memoriskog prostora registar kase na delove koji nisu bitni (na pr. na istoriju ako se ona ne koristi).

Π210 – OPCIJE ZA KONFIGURISANJE BAZE PLU/PONUDA

Upozorenje:

Pošto je ova operacija destruktivna za bazu podataka, može se preduzeti isključivo pre fiskalizacije.

Pristup: u programskom modu uneti kod **210** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	1	1	0	0	0	1	0

2. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A: (1=da)** omogućenje praćenja PLU-ova u periodu (za nefiskalne izveštaje).
 - **B: (1=da)** omogućava povezivanje sa makro funkcijama (videti program Π220)
 - **C: (1=da)** dozvoljava upotrebu dva totalajzera za prodaju izvršenu u tekućem danu i dva totalajzera za prodaje u periodu (videti Poglavlje 6, i И30 i И31)
 - **D: (uvek =0)** - REZERVISANO.
 - **E: (uvek =0)** - REZERVISANO.
 - **F: (uvek =0)** - REZERVISANO.
 - **G: (uvek =1)** - REZERVISANO.
 - **H: (1=da)** omogućava upravljanje alfanumeričkim kodovima.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.

Π211 – DUŽINA KODA PLU/PONUDE

Upozorenje:

Pošto je ova operacija destruktivna za bazu podataka, može se preduzeti isključivo pre fiskalizacije.

Ova opcija se upotrebljava samo kada je kod koji identifikuje PLU ili ponudu u alfanumeričkom obliku. Od 1 do 32 karaktera se može odrediti za ovaj kod.

NAPOMENA: Upotreba kodova dužih od 13 karaktera je moguća isključivo ako je registar kasa povezana s računarom (videti Poplavlje 4).

Upozorenje:

- ukoliko se odredi kod koji sadrži manje od 12 alfanumeričkih karaktera, registar kasa neće moći da upravlja ponudama (videti Zahtevi I pravila za programiranja posebnih ponuda, par. 3.17.3.).
- programiranje Π211 nije moguće ukoliko indikator za primenu alfanumeričkog koda nije uključen (indikator H, program Π210).

Pristup: u programskom modu uneti kod **211** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj karaktera koda i pritisnuti MEĐUSUMU.

Π212 – DUŽINA OPISA PLU/PONUDA

Upozorenje:

Pošto je ova operacija destruktivna za bazu podataka, kasa ne dozvoljava njenu upotrebu posle fiskalizacije.

Pristup: u programskom modu uneti kod **212** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura

1. Uneti broj karaktera koji će biti izdvojeni za opis (1 do 21). Ukoliko se ukuca 0 opis odeljenja kome PLU/ponuda pripada biće dodeljen PLU/ponudi u toku evidentiranja.
2. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.

3.16.3 KREIRANJE PLU

Program Π220 omogućava formiranje i upravljanje PLU-ovima direktno sa registar kase (nezavisno od računara).

Ovaj program takođe omogućava izmenu parametara postojećih PLU-ova (ako je fiskalni dan u toku, neki parametri, kao što su opis i poreska stopa, se ne mogu menjati).

- PLU kod. Polje od maksimalno 12 brojeva ili polje od maksimalno 13 alfanumeričkih karaktera, u zavisnosti od programiranja programa Π211 (videti par. 3.17.2.).
- Opis PLU-a. Opis koji će se štampati prilikom prodaje PLU-a.
- Cena. Cena u cenovniku 0. Pošto je cenovnik 1 isključen iz ove verzije programa kase, ovo je cena po kojoj će se prodavati PLU.
- Odeljenje. Svaki PLU mora biti vezan za odeljenje. Ista ograničenja, automatske procedure i upravljanje sa arhivama primenljivim za odeljenja se koriste i za PLU-ove (videti pog 3.12. za programiranje odgovarajućih odeljenja).
- Vezivanje za poresku stopu. Svaki PLU može biti povezan sa određenom poreskom stopom različitom od stope poreza odeljenja kome PLU pripada. Ukoliko se posebna stopa poreza ne programira, za PLU se prilikom prodaje koristi poreska stopa odeljenja kome PLU pripada.
- Vezivanje za makro funkcije. Ova funkcija se koristi da bi se PLU i makro funkcija povezali (videti par. 3.8.). Makro funkcija će biti izvršena svaki put kada se odgovarajući PLU prodaje.

Π220 – FORMIRANJE PLU

NAPOMENA: U svakoj fazi ovog programiranja na displeju se prikazuje trenutna vrednost parametra koji se podešava. Ako se ne želi izmena ovog parametra samo pritisnuti MEĐUSUMU, bez izmene podataka, da bi se prešlo na sledeći parametar.

Pristup: u programskom modu uneti kod **220** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU-a koji se želi programirati (maksimalna dužina 12 cifara ili 13 alfanumeričkih karaktera). Ako već postoji PLU s kodom identičnim unetom kodu,

- moгуće je modifikovati njegove parametre (osim naziva i poreske stope ako je fiskalni dan otvoren). Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
- Uneti opis PLU-a (maksimalno 21 karakter) upotrebom alfanumeričkih tastera i potvrditi MEĐUSUMOM.
 - Uneti cenu (u cenovniku 0) PLU-a i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
 - Pritisnuti taster odeljenja za koji PLU treba da bude asociran, ili ručno uneti broj odeljenja i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
 - Uneti poresku stopu (0 do 8) PLU-a i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
 - Uneti broj makro funkcije (1 do 250) koja će biti povezana s PLU-om, ili uneti 0 ako se ne želi primena makro funkcije i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
 - Ponoviti korake 1 do 9 za ostale PLU-ove ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.16.4. PROGRAMIRANJE DIREKTNIH PLU

Program П221 omogućava pozivanje PLU koda s tasterima, kako bi se omogućila prodaja PLU-a jednostavnim pritiskom na odgovarajući taster. Postoji 250 funkcija direktne prodaje PLU-a i svaka od njih se može povezati s nekim slobodnim tasterom na tastaturi. Ove funkcije su identifikovane kao PLU1 do PLU250 u tabeli raspoloživih funkcija. Pre programiranja direktnih PLU-ova potrebno je programirati PLU-ove u bazi kase. Pošto je malo verovatno da će na tastaturi biti prostora (slobodnih tastera) za svih 250 direktnih PLU-ova, postoji funkcija PLU... kojom se može prodati bilo koji direktni PLU unošenjem njegovog rednog broja.

П221 – PROGRAMIRANJE DIREKTOG PLU

Pristup: u programskom modu uneti kod **221** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

- Uneti redni broj direktnog PLU-a (1 do 250) i potvrditi MEĐUSUMOM.
- Uneti kod PLU-a (maksimalno 12 cifara ili 13 alfanumeričkih karaktera) koji će se prodati kao direktni PLU ili pritisnuti taster **C** ako se ne želi upotreba ovog direktnog PLU-a i pritisnuti MEĐUSUMU.
- Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU-ove ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.16.5 UPRAVLJANJE BAZOM PLU

Nakon formiranja arhive PLU i posebnih ponuda, može se izvršiti programiranje, aktiviranje i upotreba velikog broja dodatnih funkcija. Bazom PLU moguće je (i preporučljivo) upravljanje preko računara koji je povezan preko RS232 ili RS485 linije. Sva programiranja koja su ovde opisan (uključujući upis, čitanje i modifikaciju podataka o artiklima) dostupna su preko računara. Za detalje pogledati komunikacioni protokol.

Standardno SMART III kasa prima do 4000 artikala, a s memorijskim proširenjem od 1,5MB prima do 28000 artikala.

П201 – ŠTAMPANJE LISTE PLU

Program П201 omogućava štampanje liste PLU i posebnih ponuda koji se prisutni u bazi registar kase.

Pristup: u programskom modu uneti kod **201** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU/ponude od koje se će štampanje početi i pritisnuti MEĐUSUMU. Ukoliko se ne unese početni kod štampanje će početi od najmanjeg koda prisutnog u bazi.
2. Uneti šifru PLU/ponude s kojom će se završiti štampanje i pritisnuti MEĐUSUMU. Ukoliko se ne unese krajnji kod štampanje će završiti s najvećim kodom u bazi.
3. Ponoviti korake 1 i 2 ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II290 – BRISANJE PLU

Program II290 dozvoljava pojedinačno brisanje memorisanih PLU i posebnih ponuda.

Pristup: u programskom modu uneti kod **290** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti šifru PLU/ponude koja se briše i pritisnuti MEĐUSUMU.
2. Ponoviti korak 1 ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

Upozorenje:

PLU se mogu brisati samo ako su njihovi totalajzeri anulirani (videti par. 7.2.) i ako nije otvoren fiskalni dan (tj. posle izrade dnevnog izveštaja, a pre izdavanja prvog fiskalnog isečka za sledeći dan).

II291 – BRISANJE BAZE PLU

REZERVISANO.

II215 – DOZVOLJAVANJE NEMEMORISANIH PLU

REZERVISANO.

II216 – MAKSIMALNI BROJ AKTIVNIH PONUDA PO ISEČKU

REZERVISANO.

II213 – MEŠANI KODOVI PLU (CENA U ZAVISNOSTI OD TEŽINE)

REZERVISANO.

II214 – MOGUĆNOST OČITAVANJA CENE ČITAČEM BAR KODOVA

REZERVISANO.

3.16.6 IZMENE PLU

Sledeći paragrafi opisuju procedure putem kojih se mogu izmeniti pojedini delovi zapisa PLU-a. Ukoliko se želi modifikacija postojećih PLU-ova, može se takođe koristiti i program II220 (par. 3.16.3.).

II222 – MODIFIKACIJA OPISA PLU

Napomena: moguće izvršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **222** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU/posebne ponude kojoj se menja opis i pritisnuti MEĐUSUMU.
2. Uneti novi opis PLU/posebne ponude (maksimalno 21 karakter) upotrebom alfanumeričke tastature i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU/ponude ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II223 – IZMENA CENE PLU/POSEBNE PONUDE (CENOVNIK 0)

Pristup: u programskom modu uneti kod **223** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU/ponude kojoj se menja cena i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Uneti novu cenu i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU/ponude ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II224 – MODIFIKACIJA CENE PLU/POSEBNE PONUDE (CENOVNIK 1)

REZERVISANO.

II225 – IZMENA ODELJENJA PLU/POSEBNE PONUDE

Napomena: moguće izvršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **225** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU/ponude i pritisnuti MEĐUSUMU.
2. Pritisnuti taster željenog odeljenja ili uneti njegov broj i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU/ponude ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II226 – IZMENA KODA ILI KOLIČINE POSEBNE PONUDE VEZANE ZA PLU

REZERVISANO.

II227 – IZMENA POPUSTA/DODATNIH VREDNOSTI ZA PLU/PONUDE

REZERVISANO.

II229 – IZMENA MAKRO FUNKCIJE PLU

Pristup: u programskom modu uneti kod **229** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU/ ponude i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
2. Uneti novi broj makro funkcije (1 do 250) ili pritisnuti taster 0 ukoliko se ne želi korišćenje makro funkcije i pritisnuti taster MEĐUSUMA.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU/ponude ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

II228 – MODIFIKACIJA PORESKE STOPE PLU-A

Napomena: moguće izvršiti samo nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup: u programskom modu uneti kod **228** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti kod PLU-a i pritisnuti taster MEDUSUMA.
2. Uneti novi broj poreske stope (0 do 8) i pritisnuti taster MEDUSUMA.
3. Ponoviti korake 1 i 2 za ostale PLU-ove ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

3.16.7 ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMIRANJA PLU

Π200 – ŠTAMPANJE LISTE PROGRAMIRANJA PLU/POSEBNIH PONUDA

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod **200** i pritisnuti MEDUSUMU.

3.17. UPRAVLJANJE KARTICAMA POVERENJA

Pošto je upotreba ovih kartica vezana za načine plaćanja kuponima (bonovima), koji nisu dozvoljeni po važećim propisima, sva programiranja koja se tiču ove oblasti su onemogućena i ostavljena za eventualnu buduću upotrebu (naravno, ako se odgovarajućim pravnim aktima njihovo korišćenje dozvoli).

3.18 AUTOMATSKE FUNKCIJE

3.18.1 OPŠTE INFORMACIJE

Ovo poglavlje opisuje funkcije koje se mogu programirati za automatsko vršenje određenih radnji:

- automatsko izdavanje nefiskalne kopije poslednjeg izdatog fiskalnog isečka - REZERVISANO (program Π040).
- štampanje višestrukih računa - REZERVISANO (program Π041).
- automatsko štampanje nekih od izveštaja (program Π042). Ova funkcija se bliže objašnjava u poglavljima 6 i 7).

Podrešenost ovih opcija može se proveriti štampanjem liste opštih programskih opcija upotrebom programa Π001 (videti par. 3.2.).

3.18.2 NEFISKALNA KOPIJA FISKALNOG ISEČKA

REZERVISANO.

3.18.3 AUTOMATSKA FUNKCIJA VIŠESTRUKIH NEFISKALNIH ISEČAKA

REZERVISANO.

3.18.4 INDIKATORI IZDAVANJA IZVEŠTAJA

Registar kasa može automatski štampati neke od izveštaja nakon izvršenja zatvaranja fiskalnog dana (izrade dnevnog izveštaja). Dobijeni izveštaji nisu fiskalni i zvanični, i mogu se koristiti isključivo za interne analize i upravljanje u okviru preduzeća.

Program П042 omogućuje upravljanje automatskim štampanjem sledećih izveštaja:

- Finansijskog izveštaja И10,
- Poreskog izveštaja И50,
- Izveštaja o operaterima И90,
- Izveštaja o odeljenjima И20.

Takodje se može zabraniti anuliranje periodičnih totalajzera (videti Pog. 6 i 7) koji su u vezi s odgovarajućim izveštajima sve dok se ne izvrši štampanje izveštaja (ili njihov prenos na računar, ako je konektovan, videti Pog. 4).

П042 – INDIKATORI IZDAVANJA IZVEŠTAJA

Pristup: u programskom modu uneti kod **042** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

1. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:
 - **A do C: (uvek =0) - ne koriste se.**
 - **D: (1=da)** dozvoljava uslovljavanje anuliranja periodičnih totalajzera štampanjem ili prenosom na računar odgovarajućih izveštaja.
 - **E: (1=da)** automatsko štampanje finansiskog izveštaja.
 - **F: (1=da)** automatsko štampanje poreskog izveštaja.
 - **G: (1=da)** automatsko štampanje izveštaja operatera.
 - **H: (1=da)** automatsko štampanje izveštaja o odeljenjima.
2. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.

FUNKCIJE UMREŽENIH REGISTAR KASA

4.1 OPŠTE INFORMACIJE

Registar kasa SMART III je veoma funkcionalna u autonomnom radu, ali postoje mnogi razlozi za njeno povezivanje u sistem s računarom. Na pr. kasa se može kompletno konfigurisati i "puniti" artiklima preko računara (lakše i daleko brže nego ručno), može staviti na raspolaganje računaru razne informacije o evidentiranoj prodaji (bitne za analizu i planiranje poslovanja) ili čak jednostavno raditi kao fiskalni štampač, jer je sve funkcije kase moguće pokrenuti preko komunikacionog protokola, pa i prodaju. U ovom uputstvu pojam "računar" obuhvata pre svega PC računare, ali i bilo koji drugi (prostiji ili složeniji) računarski sistem koji je sposoban da na odgovarajući način komunicira s kasom.

Podešenost opcija komunikacionog sistema kase prema računaru može se proveriti štampanjem liste programiranja komunikacije primenom programa Π900.

4.2 PROGRAMIRANJE KOMUNIKACIONIH FUNKCIJA

4.2.1 GLOBALNO PROGRAMIRANJE

Sledeće opcije su raspoložive za umrežavanje/povezivanje.

- Podešavanje nivoa povezanosti (program Π910)
- Podešavanje opštih komunikacionih modova (programi Π911, Π912 i Π913)
- Davanje dozvole za uključenje "BCC" karaktera koji se šalje preko optičkog skenera (program Π914).
- Davanje dozvole za upotrebu lokalne arhive za PLU/Posebne ponude (program Π915)

Π911 – PROGRAMIRANJE INDIKATORA KOMUNIKACIJE

NAPOMENA: Za dodatne informacije pogledati Komunikacioni protokol.

Pristup: u programskom modu uneti kod **911** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Na displeju će biti prikazani indikatori **nivoa 1** sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
1	1	1	0	1	0	0	0

2. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:

- **A: tip komunikacije:**
0 = RS485
1 = RS232
- **B: mod sinhronizacije sa arhivom istorije**
0 = procedura B90 za ponovno uspostavljanje komunikacije pokreće se kada se određena komanda primi od računara.
1 = ponovno uspostavljanje komunikacije je automatsko. Prenos arhiviranih podataka prema računaru, koji nisu još preneti na računar, bilo automatski ili na komandu, zavisi od podešenosti opcije indikatora C.
- **C: prenos arhiviranih podataka**
0 = podaci se dostavljaju računaru po komandi.
1 = podaci se automatski dostavljaju računaru.
- **D: trenutno slanje zapisa istorije**
0 = prenos zapisa dešava se kada registar kasa nije u upotrebi.
1 = zapis se prenosi nakon izvršenja svake od operacija registar kase (ukoliko je indikator C podešen na 1).
- **E: protokol za priključak RS-232/RS-485.**
0 = protocol RS-232/RS-485 je standardan.
1 = protocol RS-232/RS-485 je produžen.
- **F:** nije u upotrebi.
- **G: tip komunikacionog protokola.**
0 = RS-232 protokol.
1 = dozvoljava upotrebu protokola RS-485 koji zahteva da prenos komunikacije uvek ide prema računaru.

NAPOMENA: Podešavanje indikatora G je irelevantno ukoliko je izabran komunikacioni protokol za RS-485 (A = 0), jer je u tom slučaju protokol uvek RS-485.

- **H: upotreba modema** (ovaj indikator se može postaviti na 1 samo u slušaju da je indikator A=1).
0 = ne
1 = dozvoljava povezivanje na modem preko protokola RS-232, za fiksnu brzinu prenosa od 9600 baud (videti programiranje Π912).

3. Potvrditi tasterom MEĐUSUMA.

4. Na displeju će biti prikazani indikatori **nivoa 2** sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
0	0	0	0	0	0	0	0

5. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:

- **A: dozvola za upravljanje spolja.**

0 = ne

1 = dozvoljava upotrebu spoljne komande

- **B: dozvola za neposredno slanje podataka o lokalnom programiranju i izveštaja.**

0 = prenos prema računaru (nakon davanja određene komande) izveštaja koji se odnose na izvršeno lokalno programiranje i izveštaja o radu se odvijaju kroz zapise istorije kase (posredno).

1 = dozvoljava trenutni prenos prema računaru (nakon davanja određene komande) izveštaja koji se odnose na izvršeno lokalno programiranje i izveštaja o radu (podaci ne idu "preko" istorije).

- **C do H: (uvek =0) - nisu u upotrebi.**

Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

Π913 – PROGRAMIRANJE ADRESE REGISTAR KASE

Ukoliko registar kasa i računar komuniciraju preko protokola RS-485, program Π913 dozvoljava dodeljivanje specifične adrese registar kasi.

Pristup: u programskom modu uneti kod **913** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj kojim će se identifikovati kasa (1 do 16) i potvrditi MEĐUSUMOM.

NAPOMENA: Za dodatne informacije videti Komunikacioni protokol.

4.2.2 LOKACIJA ARHIVE PLU/PONUĐA (LOKALNO ILI NA RAČUNARU)

Program Π915 omogućava upotrebu lokalne arhive PLU/Posebne ponude, sačuvane u memoriji registar kase, pored iste koja je u računaru, ili isključenje lokalne arhive koja se nalazi u memoriji registar kase da bi se koristila samo ona koja se nalazi u računaru.

Upotrebom istog programa može se dozvoliti potvrda prijema poslednjeg karaktera PLU koda koji se obično automatski ignoriše prilikom upotrebe skenera.

NAPOMENA: Osnovni uslov za upravljanje arhivom jeste pozicija "uključeno". Ukoliko se isključi upravljanje lokalnom arhivom, podaci ostaju sačuvani u memoriji registar kase, ali se isti ne mogu upotrebljavati za funkciju pretraživanja.

Π915 – UKLJUČENJE LOKALNE ARHIVE

Pristup: u programskom modu uneti kod **915** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Na displeju će biti prikazani indikatori sa sledećim prepodešenim vrednostima:

A	B	C	D	E	F	G	H
1	1	1	0	0	0	0	0

2. Uneti vrednosti indikatora ili modifikovati ponuđene. Značenja indikatora su sledeća:

- **A: lokalna arhiva PLU/Posebne ponude** (1 = uključeno). Dozvoljava upravljanje lokalnom arhivom PLU/Posebne ponude.
 - **B: lokalna arhiva kupaca/potrošača** (1=uključeno) Dozvoljava upravljanje lokalnom arhivom kupaca/potrošača.
 - **C: lokalna arhiva makro funkcija** (1=uključeno) Dozvoljava upravljanje sa arhivom makro funkcija.
 - **D do G: (uvek =0) - nisu u upotrebi.**
 - **H:** poslednji karakter u PLU kodu.
 0 = poslednji karakter u PLU kodu se ignoriše
 1 = poslednji karakter u PLU kodu se uzima u obzir.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

4.2.3 OMOGUĆAVANJE ZVUČNOG UPOZORENJA ZA TIME-OUT

Program Π920 dozvoljava uključivanje ili isključivanje zvučnog signala koji je se emituje ako istekne predviđeno vreme čekanja na odgovor računara.

Π920 – OMOGUĆAVANJE ZVUČNOG UPOZORENJA ZA ISTEKLO VREME

Pristup: u programskom modu uneti kod **920** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti 0 za onemogućenje ili 1 za omogućenje zvučnog upozorenja.
1. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

NAPOMENA: Podrazumevano podešavanje ove funkcije je uključeno (1).

4.2.4 PODEŠAVANJE TIME-OUT

Program Π921 dozvoljava podešavanje vremenskog intervala u toku koga registar kasa čeka odziv od računara nakon što mu pošalje poruku. Ako ovaj interval prođe, a kasa još uvek nije primila odgovor od računara, kasa predpostavi da računar nije na liniji i ciklično pokušava da uspostavi vezu.

Vremenski interval se podešava u koracima od po odprilike 100 milisekundi. Prepodešena vrednost intervala je 10 (odprilike 1 sekund).

Π921 – PODEŠAVANJE TIME-OUT

Pristup: u programskom modu uneti kod **921** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti novu vrednost (1 za 100ms, 2 za 200ms,...) i pritisnuti MEĐUSUMU.

4.2.5 BRZINA KOMUNIKACIJE NA PORTU COM1

Program Π912 dozvoljava podešavanje brzine prenosa između registar kase i računara. Za ovu komunikaciju rezervisan je port COM1, a brzina mora biti jedna od tri ponuđene:

9600 – 19200 – 38400 bauda.

Podrazumevana vrednost jeste 19200 bauda.

Π912 – PODEŠAVANJE BRZINE PRENOSA COM1 PORTA

Pristup: u programskom modu uneti kod **912** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti jednu od tri dozvoljene brzine i pritisnuti MEĐUSUMU.

4.2.6 UČESTANOST SLANJA “HELLO” PORUKE

Program Π922 dozvoljava izbor intervala slanja pozdravne poruke prema računaru. Postoje tri nivoa intervala, kao što sledi:

1. HELO NORMAL interval vremena kada je računar u vezi sa registar kasom.
2. HELO FAST interval vremena kada je tastatura registar kase isključena i računar preuzima upravljanje nad kasom.
3. HELLO SLOW interval vremena kada računar nije na liniji.

Π922 – UČESTANOST SLANJA “HELLO” PORUKE

Pristup: u programskom modu uneti kod **922** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti broj poruke (1, 2 ili 3) za koji se vrši programiranje i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu. Podrazumevana vrednost vremena je 999. U ovom slučaju registar kasa ne šalje pozdravnu poruku ali je spremna za prihvatanje komandnih poruka poslatih od strane računara.
2. Uneti vreme (u sekundama) i pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.
3. Ponoviti korake 1 i 2 ukoliko se želi podešavanje ostala dva vremena za ili pritisnuti taster SUMA za izlaz.

NAPOMENA: Ukoliko se želi isključenje slanja pozdravne poruke, podesiti interval za HELLO NORMAL na 0.

Za dodatne informacije, videti dokumenat u vezi sa komunikacionim protokolom.

4.2.7 MAKSIMALNI BROJ POKUŠAJA PRENOSA INFORMACIJA

Program Π923 dozvoljava podešavanje maksimalnog broja pokušaja pri uspostavljanju komunikacije u slučaju da je došlo do neke greške u prenosu podataka (maksimalno 10 pokušaja). Etvaran broj pokušaja je za jedan veći od podešene vrednosti. Ako svi pokušaji ne urode plodom, registar kasa smatra da je računar isključen ali pokušava ciklično da uspostavi kontakt.

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost broja pokušaja je tri.

Π923 – MAKSIMALNI BROJ POKUŠAJA PRENOSA INFORMACIJA

Pristup: u programskom modu uneti kod **923** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti izabrani broj pokušaja i pritisnuti MEĐUSUMU.

4.2.8 IZBOR NIVOVA INTERAKTIVNOSTI

Program Π910 dozvoljava izbor nivoa međusobne povezanosti između registar kase i računara:

NAPOMENA: Za dodatne informacije videti Komunikacioni protokol.

- Nema međusobne povezanosti sa računarnom (nivo 0) – registar kasa nije povezana.
- Prenos samo podataka za arhivu istorije (nivo 1) – registar kasa prenosi računaru samo podatke za arhivu istorije.
- Međusobna povezanost samo za PLU i funkcijske tastere (nivo 2) – registar kasa prenosi podatke za arhivu istorije, zajedno sa računarnom radi pretraživanje PLU i operacija koje se upravljaju preko funkcijskih tastera (F0 do F9).
- Puna međusobna povezanost (nivo 3) – pored onoga što je navedeno za nivo 2, registar kasa se povezuje sa računarnom do nivoa upotrebe lokalnih funkcija.

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost je 0 (nema povezanosti)

II910 – PROGRAMIRANJE NIVOA MEĐUSOBNE POVEZANOSTI

Pristup: u programskom modu uneti kod **910** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Unetiti broj željenog niva međusobne povezanosti (0 do 3) i pritisnuti MEĐUSUMU.

4.2.9 IZBOR NIVOA PRENOSA ISTORIJE

Program II930 dozvoljava izbor različitih tipova (ili nivoa) prenosa arhive istorije prema računaru.

- nema prenosa arhive istorije, odobren prenos lokalnih izveštaja i programiranja (nivo 0).
- odobren prenos lokalnog arhive istorije, izveštaja i programiranja (nivo 1).

NAPOMENA: Podrazumevana vrednost jeste 0 (nema prenosa arhive istorije). Kada se izabere opcija 1, registar kasa izvršava ponovno uspostavljenje veze predviđene procedurom B90 u komunikacionom protokolu (videti odgovarajuća dokumenta), i šalje zapise arhive istorije automatski nakon što primi posebnu komandu koju šalje računaru, u skladu s programom II911.

II930 – IZBOR NIVOA PRENOSA ISTORIJE

Pristup: u programskom modu uneti kod **930** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti željeni broj nivoa (0 ili 1) i pritisnuti MEĐUSUMU.

Arhiva istorije puna – resetovanje

Ukoliko je sav prostor dodeljen istoriji popunjen, kasa će učini sledeće operacije:

- Odštampaće poruku "istorija puna" na obe stanice štampača.
- Nivo prenosa istorije se automatski podešava na 0 (nema prenosa arhive istorije kao što je prikazano ranije u vezi programa II930).
- Registar kasa onemogućuje dalje transakcije usleg nedostatka prostora za smeštanje istorije u svojoj memoriji.

Da bi se povratila normalna funkcionalnost kase potrebno je:

- Prebaciti arhivu istorije putem povezivanja registar kase sa računarnom, ili izbrisati čitavu arhivu upotrebom programa II931.
- Vratiti nivo prenosa zapisa arhive na 1 upotrebom programa II930.

4.2.10 BRISANJE ARHIVE ISTORIJE

Π931 – BRISANJE ARHIVE ISTORIJE

Pristup: u programskom modu uneti kod **931** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu brisanja.

4.2.11 UKLJUČENJE “BCC” KARAKTERA SA SKENERA

Program Π914 omogućava uključivanje ili isključivanje kontrole za BCC karakter koji skener šalje registar kasi.

Π914 – UKLJUČENJE “BCC” KARAKTERA SA SKENERA

Pristup: u programskom modu uneti kod **914** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. Uneti 1 radi uključenja ili 0 radi isključenja.
2. Pritisnuti taster MEĐUSUMA za potvrdu.

NAPOMENA: Podrazumevano podešavanje je 0 (isključeno).

4.2.12 ŠTAMPANJE PARAMETARA PROGRAMIRANJA

Sve opcije koje su u vezi s listom programiranja komunikacije mogu se odštampati izborom koda Π900 kada se registar kasa nalazi u modu programiranja.

Π900 – LISTA PROGRAMIRANJA KOMUNIKACIJE

Pristup i procedura: u programskom modu uneti kod **900** i pritisnuti MEĐUSUMU.

5

OPERACIJE PRODAJE I PLAĆANJA

5.1 PRELIMINARNE INSTRUKCIJE

Opšte informacije:

Ovo poglavlje opisuje operacije koje se uopšteno mogu izvoditi kada se registar kasa nalazi u **modu evidentiranja prometa**.

Ove operacije su sledeće:

- aktiviranje posebnih funkcija (operateri, konobari, itd.).
- evidentiranje prodaje sa izdavanjem fiskalnog isečka.
- izdavanje ostalih fiskalnih dokumenata.
- ulaz i izlaz novca iz fioke registar kase.

Primarne/osnovne funkcije su zajedničke za sve konfiguracije registar kase.

Neke druge operacije. se mogu izvoditi samo ako uključene odgovarajuće opcije u programiranju.

U sledećim paragrafima, procedure programiranja koje su u sklopu najvažnijih opcija prikazane su u okviru zaglavlja "pred-zahtevi".

Na primer:

Pred-zahtev: П321, П320.

Znači da funkcije navedene u poglavlju nakon zaglavlja mogu da budu uključene ili isključene u zavisnosti od izbora načinjenog u fazi programiranja funkcija П321 i П320.

Ukoliko se želi pravilna upotreba registar kase, mora se obezbediti da:

- registar kasa bude korektno i tačno programirana i u skladu procedura primenljivih za lokaciju gde se registar kasa upotrebljava, kao i da su svi operateri informisani o karakteristikama registar kase.
- registar kasa bude pravilno instalirana i konfigurisana pre puštanja u upotrebi.

5.2 OPŠTE FUNKCIJE – UPOTREBA I PUŠTANJE U RAD

5.2.1 UPOTREBA OPŠTIH FUNKCIJA

Sledeće navedene opšte funkcije su raspoložive korisnicima. Prikazivanje programskih procedura je učinjeno samo kao osnov za upoznavanje.

- broj registar kase – za izmenu videti П013.
- vreme – videti П010.

- datum – videti П011.
- ponoćni alarm – videti П012.
- zvučni signal prilikom pritiska tastera – videti П015.
- intenzitet štampanja – promeniti, videti П017

5.2.2 UNOŠENJE KODA OPERATERA

Ukoliko je registar kasa u **neaktivnom modu** (na displeju se prikazuju datum i vreme) i upravljanje operaterima je uključeno, mora se uneti kod operatera pre nego što se izvrši nova operacija. Dve procedure koje se mogu upotrebiti za definisanje i ukucavanje koda operatera su dole opisane.

Pred-zahtev. Glavne opcije koje se odnose na postupak upravljanja nad operaterima kontrolišu se sledećim programima:

- uključivanje postupka upravljanja nad operaterima, П310
- uključivanje upotrebe čip karte za upravljanje nad operaterima П050.

Unos koda operatera putem tastature:

1. Pritisnuti taster KLJUČ; datum i vreme biće zamenjeni serijom isprekidanih linija (- - - -).
2. Pritisnuti taster OPER.
3. Ukoliko je uključena opcija za upotrebu čip karte П050, poruka UBACI KARTICU (kartica nije u ležištu) će se prikazati na displeju operatera posle nekoliko sekundi. Nakon prikazivanja ove poruke zatražiće se ukucavanje šifre i lozinke operatera. Ako je upotreba čip karte isključena, na displeju operatera će se odmah pojaviti zahtev za unos šifre i lozinke operatera.
4. Uneti kod i lozinku. Displej će prikazati *****.
5. Ponovo pritisnuti taster OPER.

Unos koda operatera preko čip karte:

1. Pritisnuti taster KLJUČ; datum i vreme će biti zamenjeni serijom isprekidanih linija (- - - -).
2. Ubaciti identifikacionu karticu operatera (čip kartica, videti deo 3.9) u čitač.

5.2.3 FUNKCIJE KONOBARA

Registar kasa dozvoljava upotrebu od strane do 20 konobara.

Pre-zahtev. Osnovne opcije koje se odnose na upravljanje konobarima se kontrolišu preko sledećih programa:

- Uključivanje upravljanja konobarima П311.
- dozvola za upotrebu čip kartica П050.

Ukoliko je upravljanje konobarima izvršeno u skladu sa programom П311, može se koristiti i "mešanje" konobara u okviru formiranja jednog fiskalnog isečka (samo ako se konobari prijavljuju preko čip kartice), i/ili zahtevati unos broja konobara pre otvaranja svakog fiskalnog isečka.

Dva načina za unos ličnog broja konobara su dole opisana.

5.2.4 UPRAVLJANJE STOLOVIMA

Upravljanje stolom je aktivno samo sa posebno konfigurisanim registar kasama. Sve informacije i uputstva koje se odnose na ovu materiju sadržane su u Prilogu A ovog priručnika.

5.2.5 PODEŠAVANJE FISKALNOG ISEČKA

Funkcije:

Štampanje nekih od informacija na fiskalnom isečku zavisi od izabranih opcija urađenih u toku procesa programiranja. Tačnije, program П020 određuje ponašanje navedenih funkcija:

- automatsko štampanje zaglavlja sledećeg isečka na kraju predhodnog.
- štampanje zaglavlja i na nefiskalnom isečku.

Podešavanje grafike isečka

Pred-zahtevi:

Osnovne opcije koje se odnose na grafičke dodatke isečka se kontrolišu preko sledećih programa:

- zaglavlje; П021, П022
- reklamna poruka na isečku; П023
- periodične grafičke ikone; П024, П025, П026

5.2.6 FUNKCIJE CENOVNIKA

Dozvoljena je upotreba samo jednog cenovnika (cenovnika 0).

5.3 OPERACIJE NAČINA PLAĆANJA

Opšte opcije

Pred-zahtevi. Osnovne opcije koje se odnose na operacije sa registar kasom se kontrolišu preko sledećih programa:

- granične vrednosti otpisa, povraćaja, i poništenja; П511, П512, П514, П515, П516, П517
- automatsko zaokruživanje; П513 (videt par. 5.5.2.)
- praćenje iznosa gotovine u fioci sa gotovim novcem; П510

Za opcije koje se odnose na načine plaćanja, videti deo 5.4.

5.3.1 EVIDENTIRANJE ODELJENJA

Direktna i indirektna odeljenja

U osnovnoj konfiguraciji, može se izvršiti pozivanje direktnih odeljenja upotrebom tastera Odeljenje1 do Odeljenje42 .

Radi izvršenja poziva indirektnih odeljenja, pod brojevima 1 do 250 uneti broj odeljenja i pritisnuti na taster ODELJ.

Radne (funkcionalne) opcije

Pred-zahtevi: Osnovne opcije se odnose na odeljenja nad kojima se upravlja upotrebom sledećih programa:

- opis odeljenja; П120
- opšte dozvole uključenja pojedinih funkcija; П110
- upozorenja koja se odnose na odeljenja ; П121
- maksimalni iznos za odeljenje; П123

- minimalni iznos za odeljenje; II122
- poreska stopa; II125
- brojač grupa odeljenja; II130
- opis grupe; II131
- štampanje grupe; II132

5.3.2 PRODAJA U ODELJENJIMA DIREKTNE PRODAJE

Od postojećih 250 odeljenja, 42 su dostupna direktno preko tasteture. Prodaja po odeljenju se može izvršiti samo ako je predhodno datom odeljenju programirana cena (naziv je inicijalno "ODELJENJE XXX", gde je XXX broj od 001 do 250, a poreska stopa inicijalno za sva odeljenja je "A").

5.3.3 PRODAJA U ODELJENJIMA INDIREKTNE PRODAJE

Pošto se svim odeljenjima ne može dodeliti taster za direktnu prodaju, po odeljenjima se može prodavati i indirektnim metodom. Da bi se to ostvarilo, potrebno je uneti broj odeljenja i zatim pritisnuti taster ODELJ.

5.3.4 PRODAJA ARTIKALA U KOLIČINAMA RAZLIČITIM OD 1

U predhodnom paragrafu opisano je evidentiranje prodaje i formiranje fiskalnih isečaka, ali se podrazumevalo da se evidentiraju jedinične količine artikala. Veoma često je, međutim, potrebno evidentirati artikle u količinama koje nisu jedinične.

Količine mogu biti celobrojne i s decimalama. Celobrojne količine imaju od jedne do pet cifara (1 do 99999), dok se količine s decimalama sastoje od maksimalno četiri cifre i decimalnog zareza (0,001 do 999,9).

Evidentiranje artikla s količinom različitom od jedinične vrši se na taj način što se pre unosa koda PLU ili odeljenja unese količina i pritisne taster .

Gornja sekvenca (količina, zatim) može se ponoviti proizvoljan broj puta, pod uslovom da se ne prekorače gore navedene granice za količinu. Ovo je korisno kod prodaje, na pr., robe čija jedinična cena se odnosi na površinu ili zapreminu. Na opisani način može se pri unosu količine izračunati, na pr., površina i ujedno prodati artikal koji ima jediničnu cenu po kvadratnom metru (ŠIRINA DUŽINA 555 , gde su DUŽINA i ŠIRINA izražene u metrima, a 555 je kod artikla), ili artikal u Odeljenju 003 ako mu je jedinica mere kubni metar (ŠIRINA DUŽINA DUBINA Odeljenje 003).

5.3.5 KOLIČINE S DELJENJEM

Osim množenja () , pri unosu količine moguće je koristiti i deljenje () .

Pred-zahtevi. Programiranje programom II121 (dozv. decimala količine).

Primer prodaje s deljenjem:

Prodaja jedne stavke iz pakovanja od 10 komada, cena pakovanja iznosi 100.00 din. i programirano je Odeljenje 001:

Ⓛ ÷ Ⓛ 0 x Odeljenje 001.

5.3.6 BRZI FISKALNI ISEČAK ZA PRODAJU JEDNOG ARTIKLA

Pred-zahtevi.

- odeljenju je takva prodaja omogućena programom Π121.
- cena je već formirana preko programa Π124.

Upotrebljavajući odeljenje koje je programirano da bude "jedino na fiskalnom isečku" i pod uslovom da je takva operacija predhodno dozvoljena, fiskalni isečak se automatski zatvara, bez potrebe da se predhodno pritisne na taster SUMA . Prodaja se vrši za gotovinu.

Ova funkcija dozvoljava brže izdavanje računa ukoliko se prodaja izvrši za jednu stavku odnosno artikal, a može se izvršiti povezivanje s odeljenjem koje ima već programiranu cenu (videt par. 5.3.7).

Automatsko zatvaranje isečka desiće se samo ako je artikal it odgovarajućeg odeljenja prvi na fiskalnom isečku. Ako je pre njega već bio evidentiran neki drugi artikal, neće doći do automatskog zatvaranja isečka.

5.4 UPRAVLJANJE NAČINIMA PLAĆANJA

5.4.1. FUNKCIJE KOJE SE ODOSE NA NAČIN PLAĆANJA

Opšte funkcije:

Pre izvršenja nekog od načina plaćanja treba uraditi sledeće stvari:

- pritisnuti taster MEĐUSUMA pre unosa iznosa koji se uplaćuje u tom načinu plaćanja.
- uneti iznos koji kupac uplaćuje.

Posebne funkcije

- podešavanje procenta provizije; Π524.
- ograničavanje maksimalnog iznosa koji se može registrovati;Π522.

5.4.2. KORIŠĆENJE NAČINA PLAĆANJA

Prodaja se završava kada se pritisne taster koji odgovara izabranom načinu plaćanja, pod uslovom da je ukupna uplaćena suma po svim načinima plaćanja veća ili jednaka od totala tekuće transakcije.

Kada se unese iznos i pritisne taster određenog načina plaćanja dešava se sledeće:

- ukoliko je iznos veći ili jednak međusumi, fiskalni isečak se zatvara uz štampanje sume koju treba vretiti mušteriji (kusr ili povraćaj).
- ukoliko je iznos manji od iznosa za uplatu, registar kasa čeka unos dodatnih iznosa dokle god ukupan zbir ne postane veći ili jednak iznosu za uplatu.

Paragraf 5.3. sadrži neke od primera izvršenja plaćanja gotovinom. Prodaja po drugim načinima plaćanja vrši se na isti način kao i gorovinom, smo što se umesto tastera SUMA (gotovinsko plaćanje) koriste tasteri ČEK i KREDITNA KARTICA. Drugi načini plaćanja nisu dozvoljeni i isključeni su u ovoj verziji programa, pa se neće bliže razmatrati.

Način plaćanja elektronskim putem upotrebom EFT/POS terminala (kreditnom karticom)

Pred-zahtevi. Program Π019.

Ukoliko je spoljni EFT/POS terminal (čitač kreditnih-platnih kartica) raspoloživ, ukoliko je veza s njim korektno uspostavljena upotrebom programa Π019, može se izvršiti elektronsko plaćanje. Ova operacija se izvodi na sledeći način:

1. Nakon evidentiranja iznosa prodaje, pritisnuti taster KRED.KART. Uneti prvo ukupan iznos ako je to potrebno.
2. Provući karticu kroz predviđen prorez na EFT/POS terminalu.
3. Ukoliko je plaćanje uspešno izvršeno, registar kasa zatvara račun ili čeka unos ostalih iznosa ukoliko je predviđeni iznos koji treba platiti manji od iznosa za uplatu.
4. Ukoliko za izvršenje plaćanja nije korektno obavilo, registar kasa registruje i prikazuje grešku. U ovom slučaju potrebno je pritisnuti taster C i ponoviti kompletnu proceduru ili zatražiti da se izvrši drugi vid načina plaćanja.

5.4.3 PRODAJA UPOTREBOM INDIRECTNOG NAČINA PLAĆANJA

Indirektni načini plaćanja odnose se uglavnom na načine plaćanja koji su različiti od tri dozvoljena, pa neće biti detaljno razmatrani.

Primer izvršenja plaćanja upotrebom ostalih načina plaćanja:

Prodaja:

- 1 stavka po ceni od 500.00 din. u odeljenju br 1, i plaćanje izvršeno upotrebom kreditne karte;
- 1 stavka po ceni od 200.00 din. u odeljenju br 2 i plaćanje izvršeno u gotovini

Taster(i) koji treba pritisnuti	Prikaz na displeju operatera
Odeljenje 1	1 500,00 ODELJENJE 001
Odeljenje 2	1 200,00 ODELJENJE 002
MEĐUSUMA	1 700,00 MEĐUSUMA
<i>Da bi se kompletirala izvršena prodaja, i da bi se ukupan iznos podelio na određeni iznos prema načinu izvršenog plaćanja, treba učiniti sledeće:</i>	
5 0 0 KARTICA	200,00 KARTICA
2 0 0 SUMA	0,00 RE GOTOVINA

5.4.4 IZRAČUNAVANJE KUSURA

Ova opcija je REZERVISANA – kusura (povraćaj) se izračunava na već pomenuti način.

5.4.5 NAČIN PLAĆANJA SA VEĆ ODREĐENIM UKUPNIM IZNOSOM

REZERVISANO.

5.4.6 ZATVARANJE FISKALNOG ISEČKA POVRAĆAJEM KREDITA

REZERVISANO.

5.4.7 PLAĆANJE KUPONIMA S DENOMINACIJAMA

REZERVISANO.

5.5 POMOĆNE I DODATNE FUNKCIJE

5.5.1. DODATNE FUNKCIJE ZA EVIDENTIRANJE

AKCIJE NADZORNIKA

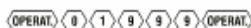
Pred-zahtevi. Programiranje Π322

Nadzornik može preuzeti ulogu operatera registar kase ukoliko aktivni operater nije ovlašćen za neke od operacija koje treba da se izvrše u datom trenutku.

Nadzornik, koji je ovlašćen za izvršenje svih operacija, privremeno može da uključi/odobri upotrebu takvih operacija i funkcija.

Nadzornik mora da preduzme slučaj koji zahteva okončanje operacije za koju operater nije ovlašćen da izvede. Podrazumeva se da je kod nadzornika 01 i da je njegova šifra 999.

Ukoliko nadzornik poseduje identifikacionu karticu (čip karticu), on treba da ubaie karticu u odgovarajući čitač. U suprotnom, nadzornik treba da pretisne sledeće tastere:

Po okončanju takve operacije, privremena autorizacije se poništava. U svakom slučaju prodaja se registruje u totalajzerima operatera koji je otvorio račun.

Postavljanje prekoračenja limita (taster PREK. LIMITA)

Pred-zahtevi. Program Π123 (maksimalni limit) i Π122 (minimalni limit).

Maksimalni i/ili minimalni iznos može se programirati za pojedinačna odeljenja. Ovi limiti ograničavaju iznose koji se mogu registrovati u takvim odeljenjima. Može se i privremeno skinuti programirani limiti pritiskom na taster PREK. LIMITA pre evidentiranja problematičnog artikla. Ukidanje limita je privremeno i važi samo za jedan atikal.

Funkcija tastera MEĐUSUMA.

Taster MEĐUSUMA može izvršavati sledeće funkcije:

- kada je račun u fazi pripreme, ukupan iznos i broj stavki se vizuelno prikazuje na displeju kada se pritisne ovaj taster.

- ukoliko na kasi nije otvoren račun, a ona se nalazi u modu evidentiranja, pritisak na MEDUSUMU otvoriće fioku za novac.

NAPOMENA:Upotreba tastera MEDUSUMA je obavezna pre primene nekog od načina plaćanja na kraju formiranja fiskalnog isečka.

Vizuelni prikaz predhodnog iznosa (pomoćna funkcija tastera ČEK)

Ukoliko se pritisne taster ČEK dok je kasa u modu evidentiranja, dok nije otvoren račun, može se dobiti vizuelni prikaz sledećih podataka na displeju registar kase:

- ukupan iznos predhodno izdatog računa, ili
- zbirni iznos dva predhodno izdata računa

Ova dva podatka se alternativno prikazuju nakon svakog pritiska na taster ČEK.

Ukupan zbir svih računa izdatih u određenom vremenskom periodu

Može se vizuelno prikazati ukupan zbir totala svih isečaka izdatih u zahtevanom vremenskom periodu upotrebom funkcije tastera SUMA RAČUNA . Ova funkcija nije raspoloživa na osnovnoj konfiguraciji tastature, i prema tome mora se konfigurisati taster za primenu takve funkcije (videti deo 3.4.). Postupak je sledeći:

- aktivirati registrovane pojedinačne iznose pritiskom na taster SUMA RAČUNA, pre pokretanja funkcije evidentiranja računa čiji se pojedinačni iznosi žele sumirati.
- izdati sve zahtevane račune.
- pritisnuti taster SUMA RAČUNA ponovo. Zbirni znos totala svih isečaka izdatih između pritiaka na gore navedeni taster se prikazuje na displeju.

5.5.2 ZAOKRUŽIVANJE IZNOSA

Pošto zaokruživanje direktno utiče na totalni iznos fiskalnog isečka u smislu popusta, ova funkcija je REZERVISANA.

5.5.3. ZAMENA VALUTA

REZERVISANO.

5.5.4 ŠTAMPANJE DODATNIH INFORMACIJA NA FISKALNOM ISEČKU

REZERVISANO.

5.5.5 IZDAVANJE KOPIJE POSLEDNJEG FISKALNOG ISEČKA

REZERVISANO.

5.5.6 IZDAVANJE VIŠESTRUKIH ISEČAKA

REZERVISANO.

5.5.7 ŠTAMPANJE ZAGLAVLJA FISKALNIH DOKUMENATA

Taster ZAGLAVLJE RAČUNA omogućava istovremeno štampanje naslova i na isečku i na rolni kada račun nije otvoren.

Ove funkcije nisu raspoložive na osnovnoj konfiguraciji tastature (videti deo 3.4.).

5.6 UPOTREBA MAKROA

Pred-zahtevi. Program П061.

Ostale opcije su programirane upotrebom programa П128 (vezivanje makro funkcija za odeljenja), П340 i/ili П345 (vezivanje makro funkcija za kupce) i П220 i/ili П229 (vezivanje makro funkcija za PLU i ponude).

Upotreba i izvršenje ovih funkcija u toku izvršenja prodaje može se desiti u skladu sa dve metode: direktna metoda (videt par. 5.6.1.) i indirektna metoda (videt par. 5.6.2.).

5.6.1 OPERACIJE SA MAKROIMA – DIREKTAN METOD

Funkcije mogu biti pozivane, a nakon toga i direktno izvršene, na sledeći način:

Tastatura

- Pritiskom na taster koji odgovara funkciji koja treba biti izvršena (na primer pritiskom na taster MF1 za makro funkciju broj 1).
- Unošenjem broja makro funkcije (broj od 0 do 250) i potvrđivanjem unosa pritiskom na taster MF. (taster MF nije dostupan na osnovnoj tastaturi i mora se uključiti, videti deo 3.4.).

Očitavanje upotrebom skenera

Kod makro funkcije (kod od 12 cifara) se čita putem skenera, i funkcija se odmah izvršava.

5.6.2 OPERACIJE SA MAKROIMA–INDIREKTAN METOD

Makro funkcije pored mogućnosti da se direktno pozovu na način koji je predhodno opisan, mogu se izvršavati indirektno iako je transakcija toku, na sledeći način:

- U toku prodaje PLU/ponuda za koje se makro funkcije mogu vezati, upotrebom programa П220 i/ili П229.

- U toku prodaje u odeljenjima za koje su makro funkcije asocirane upotrebom programa П128.
- U toku transakcije prodaje putem pozivanja na šifru kupca za koju je makro funkcije asocirana, upotrebom programa П340 i/ili П345.

5.6.3 IZVRŠENJE MAKROA SAČUVANIH NA ČIP KARTICI KUPCA

Pred-zahtevi. Program П352.

1. Staviti čip karticu kupca u čitač.
2. U bilo koje vreme, ili kada račun nije u fazi pripreme ili kada je evidentiranje računa u toku, registar kasa izvršava makro funkcije koje su memorisane na čip kartici kupca svaki put kada se taster KUPAC pritisne. Potrebno je da je ova funkcija odobrena odnosno uključena (videti deo 3.12.).

Primer prodaje s makro funkcijom

- 1 stavka po ceni od 20.00 din. U odeljenju br 2
- 1 stavka po ceni od 160.00 d in. U odeljenju br 1
- račun se okončava i izdaje sa načinom plaćanja KUPON 1

Predpostavlja se da je makro funkcija br 1 programirana upotrebom programa P061 radi dodavanja sledeće sekvence operacija:

Kod funkcije	Značenje
066	ODELJENJE2
065	ODELJENJE1
101	MEĐUSUMA
50	2
47	00
102	SUMA

Kod funkcije	Grafički simbol
MF ili 1 MF	<i>Brzi kucanjem jedan za drugim</i>
1	20.00
ODELJENJE 002	
1	160.00
ODELJENJE 001	
2	180.00
MEĐUSUMA	
RE	20,00
GOTOVINA	

5.7 UPRAVLJANJE KUPCIMA

5.7.1. RUTINSKE OPERACIJE

Opcije vezane za kupce su usko povezane a kreditima, nagradnim kuponima i sl., tako da dole opisane opcije nemaju neku praktičnu vrednost, s obzirom da pojmovi s kojima su usko povezane nisu legalni po važećim propisima.

Pred-zahtevi. Programi П340, П341, П352, П390, П521

Predpostavlja se da su posebni podaci karakteristični za svakog individualnog kupca memorisani preko programa П340. Može se izvršiti postupak štampanja i videti koje su šifre individualnih kupaca memorisane u memoriji registar kase upotrebom programa П302 (videti deo 3.8.).

Registracija prodaje

- Ukoliko se poseduje čip kartica kupca staviti je u čitač, u suprotnom ručno uneti šifru kupca i pritisnuti taster KUPAC radi potvrde.
- Displej će prikazati ostatak (dug ili kredit) datog kupca, ukoliko takav ostatak ima.
- Kod datog kupca će biti odštampan na isečku kada se uradi operacija otvaranja.
- Registruje se operacija prodaje. Makro funkcije se mogu izvršiti upotrebom čip karte i kada se račun priprema ili ako nikakva registracija nije u toku.
- Izabrati način plaćanja.

NAPOMENA: U zavisnosti od opcije koja je izabrana za izbor načina plaćanja u toku programa П521, ukupan iznos se može dodavati u ukupan kreditni iznos kupca ili u ukupan iznos prodaje kupca. Za dodatne informacije videti deo 3.6. i deo 6.4.

Registrowanje izvršenja pojedinačnog plaćanja i ostataka

- Ukoliko se poseduje čip kartica kupca, staviti istu u čitač, u suprotnom uneti ručno šifru kupca i pritisnuti taster KUPAC za potvrdu.
- Displej će prikazati ostatak (dug ili kredit) kupca ako takav postoji.
- Pritisnuti taster ULAZ
- Registrovati uneti iznos, i odrediti istom na primenljiv način plaćanja.
- Ponovo pritisnuti taster ULAZ.

NAPOMENA: Ukoliko način plaćanja nije "na kredit"(videti program П521, indikator D) naplaćeni iznos biće umanjen sa kreditnog konta kupca. Ukoliko jr naplaćeni iznos veći od iznosa kredita, razlika će biti memorisana pod oznakom iznos koji se duguje kupcu, i pod tim nazivom će biti prikazan na izveštaju.

5.7.2 ASOCIRANJE KUPACA PREMA CENOVNIKU PLU-ova

Pred-zahtevi. Programi П124 i П129 (formiranje cenovnika važećeg za odeljenja), П220 (formiranje cenovnika za PLU) i П340, П343 ili П352 (asociacija kupca sa specifičnim PLU-om).

Pošto je cenovnik 1 isključen, uvek se koristi cenovnik 0.

5.7.3 UPOTREBA PRI-PAID KARTICA KUPCA

REZERVISANO.

5.7.4 UPOTREBA KARTICE POVERENJA

REZERVISANO.

5.7.5 UPOTREBA MEŠANIH KARTICA KUPCA

REZERVISANO.

5.8 REGISTROVANJE PRODAJE SA PLU-ovima

5.8.1 PRODAJA PROGRAMIRANOG PLU-a

Prodaja po programiranim PLU-ovima se može vršiti na dva načina:

- Uneti kod PLU-a putem tastature i pritisnuti taster PLU za potvrdu unosa.
- Očitati PLU kod putem čitača bar kodova; u ovom slučaju nema potrebe za pritiskanjem bilo kog tastera.

U oba slučaja unosu ili očitavanju koda može predhoditi unos količine pomoću tastera X (multiplikator).

Ručni unos alfanumeričkog PLU-a

1. Pritisnuti taster ALFA i alfanumerička tastature će postati aktivna.
 - Uneti PLU kod upotrebom tastera na alfanumeričkoj tastaturi (videti sl 2-6).
2. Kada se završi s operacijom unosa PLU koda, isključiti alfanumeričku tastaturu pritiskom na taster ← koji je raspoloživ na nivou 0 alfanumeričke tastature.
3. Pritisnuti taster PLU radi unosa i potvrde predhodno unetog koda.

5.8.2 PRODAJA DIREKTNIH PLU-ova

Pred-zahtevi: Program Π221.

Prodaja stavki koje su memorisane preko određenog koda (PLU) i vezana za pojedinačne tastere može se jednostavno izvršiti pritiskom na odgovarajući PLU taster.

Na tastaturi se nalazi šest tastera koji su rezervisani za direktne PLU-ove. Ovi tasteri se nalaze s desne strane tastature, iznad tastera PREKO KREDITA, ČEK i KARTICA.

Dodatni tasteri se mogu upotrebiti u ovu svrhu, ako njihova predefinisana funkcija nije neophodna u konkretnom slučaju.

Kao alternativa može se ubaciti funkcija sa oznakom PLUxxx radi pozivanja PLU na sledeći način:

Uneti broj od 1 do 250 i pritisnuti PLUxxx za prodaju direktnog PLU-u čiji je kod predhodno unet.

5.8.3 PRODAJA PLU-ova BEZ ODREDJENE CENE

REZERVISANO.

5.8.4 PRODAJA PLU-ova BEZ KODOVA

REZERVISANO.

5.8.5 ČITANJE CENA PREKO SKENERA

REZERVISANO.

5.9 PRODAJA UZ NAKNADU

REZERVISANO.

5.10 POVRAT ARTIKALA

REZERVISANO.

5.11 POPUSTI I DODATNE VREDNOSTI

REZERVISANO.

5.12 PROTOK NOVCA U FIOCI

Pred-zahtevi: Program II510 (videti deo 3.6.).

Ukoliko je ova opcija aktivirana, količina gotovine ili ekvivalenta ostalih načina plaćanja koji se nalaze u fioči biće praćena. U ovom slučaju iznos u fioči za novac se ne anulira automatski prilikom fiskalnog zatvaranja.

Ulaz i izlaz se beleže u odgovarajućem totalajzeru i podaci se mogu odštampati na opštem finansiskom izveštaju (videti deo 6.4.).

Iznos novca u fioči se vizuelno može videti na displeju operatera (videti deo 6.2.).

Operacije koje se vrše tasterima ULAZ NOVCA i IZLAZ NOVCA odnose se samo na fioču i nemaju uticaj na registrovanje prodaje.

5.12.1 IZLAZ NOVCA

1. Pre uzimanja novca, čeka ili isečka iz terminala za elektronsko plaćanje iz fioke treba pritisnuti taster IZLAZ NOVCA da bi se ispratila ova akcija.
2. Uneti iznos novca ili drugog načina izvršenog plaćanja koji izlazi iz fioke. Upotrebiti taster za više banknota iste vrednosti ili za papirne predstavnike bezgotovinskog plaćanja (ček ili potvrda o plaćanju kreditnom karticom).
3. Pritisnuti taster odgovarajućeg načina plaćanja radi potvrde.
4. Pritisnuti taster IZLAZ NOVCA ponovo da bi se potvrdila operacija.

5.12.2 ULAZ NOVCA

1. Pritisnuti taster ULAZ NOVCA radi aktiviranja ove opcije.
2. Uneti iznos novca ili nekog od drugih načina plaćanja koji se želi deponovati. Upotrebiti taster za banknote iste nominalne vrednosti ili za papirne predstavnike bezgotovinskog plaćanja (ček ili potvrda o plaćanju kreditnom karticom).
3. Pritisnuti taster odgovarajućeg načina plaćanja za potvrdu.
4. Pritisnuti taster ULAZ NOVCA ponovo za potvrdu operacije.

5.13 PRODAJA NA KREDIT

REZERVISANO.

5.14 PRODAJA SA DOSPELIM IZNOSOM KOJI NIJE NAPLAĆEN

REZERVISANO.

5.15 IZDAVANJE FAKTURA I FISKALNIH IZVEŠTAJA NA UDALJENOM ŠTAMPAČU

REZERVISANO (udaljeni štampač i štampanje na njemu su isključeni u ovoj verziji softvera i ne mogu se koristiti).

5.16 PROMOCIJE I ISEČCI POVERENJA

REZERVISANO.

5.17 ISPRAVKE I BRISANJA

5.17.1 UPOTREBA TASTERA C

Taster C služi za ispravku grešaka učinjenih prilikom unosa podataka i za otklanjanje poruka o korisničkim greškama da bi se nastavio normalan rad kase posle otklanjanja uzroka greške..

5.17.2 BRISANJE PRETHODNE EVIDENCIJE (STORNIRANJE)

Taster STORNO dozvoljava brisanje registrovanja pojedinih artikala koji su već evidentirani u transakciji i odštampani na isečku. Storniranje se može vršiti samo u toku formiranja fiskalnog isečka. Po zatvaranju transakcije (izdavanju fiskalnog isečka) nije moguće izvršiti storniranje. Postoji posebna procedura koja je propisana za vraćanje artikala kada je izdat fiskalni isečak, koja se ne vrši preko fiskalne kase.

NAPOMENA: Zbog ograničene memorije koja je na raspolaganju za praćenje transakcije, moguće je izvršiti storniranje samo prvih 200 artikala. Kada se izvrši 200 registracija, natpis se štampa na isečku i vizuelno se prikazuje na displeju, koji pokazuje da je maksimalan dozvoljeni broj linija koje se mogu stornirati dostignut.

Da bi se učinilo storniranje:

- pritisnuti taster STORNO
- uneti iznos prodaje koja se stornira, pritisnuti taster odgovarajućeg odeljenja, radi potvrde (ili uneti PLU šifru i onda pritisnuti taster PLU)

NAPOMENA: Cena i količina artikla uneti u svrhe storniranja moraju biti identični onim registrovanim za prodaju.

5.17.3 STORNIRANJE SVIH EVIDENTIRNIH ARTIKALA PRE ZATVARANJA ISEČKA

Storniranje se vrši isključivo na gore opisani način i da bi se stornirale sve evidentirane stavke u otvorenoj transakciji potrebno je stornirati ih pojedinačno, kao što je već opisano.

Storniranje se može izvršiti isključivo pre zatvaranja transakcije – zatvaranja fiskalnog isečka.

5.17.4 PONIŠTAVANJE PREDHODNO IZDATIH FISKALNIH ISEČKA

Vraćanje prodate robe, uz vraćanje novca kupcu, (reklamacija, nezadovoljstvo kupljenim proizvodom itd.) nije dozvoljeno preko funkcija fiskalne kase. Postoji posebna procedura za to i propisana je odgovarajućim pravilnikom od strane Ministarstva finansija.

6

STATISTIČKI I UPRAVLJAČKI IZVEŠTAJI

6.1 OPŠTE INFORMACIJE

Ovo poglavlje opisuje operacije koje se mogu izvesti na registar kasi kada se ona nalazi u modu izveštaja **II**. Ovaj mod služi za dobijanje, uglavnom u štampanom obliku, raznih informacija i izveštaja (na pr. finansijski izveštaji, prodaja po odeljenjima, PLU-ovima, konobarima, operaterima itd...).

Čitanje i štampanje ne briše niti na bilo koji način menja arhive i totalajzere gde su podaci smešteni. Anuliranja nekih arhiva ili totalajzera mogu se izvršiti u skladu s procedurama objašnjenih u poglavlju 7.

Očitavanja se mogu vršiti u bilo koje vreme a u skladu s potrebama korisnika

NAPOMENA:

- Ovo poglavlje opisuje sve izveštaje koji se mogu dobiti. Raspoloživost i sadržaj nekih od izveštaja zavisi od opcija izabranih u fazi programiranja ili od stvarne upotrebe nekih od totalajzera. Osim toga, kao što je opisano u poglavlju 6.4, moguće je da se neki od izveštaja automatski štampaju prilikom izrade dnevnog izveštaja.
- Spisak raspoloživih izveštaja može se odštampati na način opisan u paragrafima 1.4.1 i 6.1.1.

Operativni mod registar kase

Da bi se izvršile operacije koje su opisane u ovom poglavlju, registar kasa se mora postaviti u mod izveštaja: **II**. Za dodatne informacije o ovom postavljanju videti poglavlja 1.5 i 3.1.

NAPOMENA: U modu izveštaja mogu se štampati fiskalni (periodični izveštaj (I95) i presek stanja (I98)) i nefiskalni izveštaji (svi ostali). Nefiskalni izveštaji su nezvanični i mogu se koristiti isključivo za internu upotrebu u okviru preduzeća. Fiskalni logo se štampa isključivo na fiskalnim dokumentima.

Pojedinim izveštajima se pristupa unošenjem dvocifarskog koda i pritiskanja tastera MEĐUSUMA dok se kasa nalazi u modu izveštaja. Po unosu obe cifre na displeju se prikazuje kratak opis izveštaja koji odgovara izabranom kodu. Ako se po unosu druge cifre ne pojavi opis na displeju, izveštaj s tim kodom ne postoji.

Nakon unosa nekog koda može se kretati kroz listu raspoloživih izveštaja tasterima

i

Pri ovom kretanju kroz listu prikazuju se samo implementirani kodovi sa svojim objašnjenjima, dok se kodovi koji nisu implementirani preskaču.

6.1.1. LISTA IZVEŠTAJA

Sledeći liste izveštaja su oni koji se mogu dobiti sa naznakom strane gde se isti objašnjavaju. Opis koji se ovde navodi je onaj koji se videti na displeju operatera.

No	Spisak šifre izveštaja	Strana
И-05	Evidentirani promet – total; može se dobiti u preseku stanja.	
И-06	Ukupni iznos fioke	
И-X	Oznaka verzije softvera u kasi	
И-10	Opšte finansije	
И-11	Kuponi i denominacije. REZERVISANO.	
И-20	Odeljenje na dan	
И-21	Odeljenje u periodu	
И-22	Grupa odeljenja na dan	
И-23	Grupa odeljenja u periodu	
И-24	Pojedinačna odeljenja	
И-30	PLU/ponude na dan	
И-31	PLU/ponude u periodu	
И-41	Aktivnost na sat	
И-50	Porez na dan	
И-51	Porez u periodu	
И-60	Opšte kupci	
И-61	Pojedinačni kupac	
И-62	Odloženo plaćanje (svi kupci); REZERVISANO.	
И-63	Odložene fakture (specifični kupac); REZERVISANO.	
И-64	Operacije kupaca	
И-65	Dnevni izveštaj o nagradnim kuponima; REZERVISANO.	
И-66	Izveštaj o otvorenim stolovima/računima	
И-67	Izveštaj o otvorenim stolovima/računima s načinom plaćanja na kredit; REZERVISANO;	
И-68	Dnevni izveštaj o valutama; REZERVISANO.	
И-90	Opšte operateri	
И-91	Pojedinačni operater	
И-92	Aktivni operater	
И-93	Opšte konobari	
И-94	Pojedinačni operater	
И-95	Presek stanja	
И-96	REZERVISANO.	
И-97	Štampanje sadržaja fiskalne memorije.	
И-98	Periodični izveštaj	
И-99	REZERVISANO.	

Prikazivanje i štampanje izveštaja

Pristup: u modu izveštaja (oznaka na displeju И-).

Procedura:

1. Pritisnuti taster MEЂYCYMA za prikaz na displeju ili početak štampanja.

6.2 OPŠTE FUNKCIJE

Prikaz na displeju evidentiranog prometa i iznosa fioke za novac.

Procedura koje se ovde navode omogućavaju pristup sledećim informacijama:

- И05: displej pokazuje ukupan evidentirani iznos registrovan nakon poslednjeg fiskalnog zatvaranja. Ovaj iznos se može razlikovati od iznosa u fioci usled primene funkcija ULAZ NOVCA i IZLAZ NOVCA.
- И06: displej pokazuje trenutni ukupan iznos koji se nalazi u fioci za novac.

Da bi se dobili ovi izveštaji potrebno je u modu izveštaja uneti kod (05 ili 06) i pritisnuti MEŠUSUMU. Ispis se uklanja s displeja pritiskom na taster C.

Štampanje oznake verzije softvera registar kase

Procedura ИХ (u modu izveštaja pritisnuti taster X na numeričkoj tastaturi) omogućava štampanje nefiskalnog isečka na kome se nalazi oznaka verzije softvera i datum puštanja u rad, kao i tekući datum i vreme i broj kase.

6.3 IZRADA FISKALNIH IZVEŠTAJA

Postoje tri vrste fiskalnih izveštaja: dnevni izveštaj, presek stanja i periodični izveštaj. Dnevni izveštaj je detaljnije obrađen u poglavlju 7, a ostala dva se obrađuju u daljem tekstu.

И95 – PRESEK STANJA

Procedura И95 omogućava štampanje podataka iz operativne memorije kase u vezi prodaje, reseta, poreskih stopa itd. Presek stanja se formira u skladu s Pavilnikom o izgledu fiskalnih dokumenata koji propisuje Ministarstvo finansija i ima strogo određen format. Podaci koji se štampaju odnose se na period od momenta izrade poslednjeg dnevnog izveštaja do momenta sačinjavanja preseka stanja. Presek stanja je veoma sličan dnevnom izveštaju. Osnovna razlika je u tome što se u toku izrade preseka stanja ne vrši anuliranje totalajzera (podataka o evidentiranom prometu), kao što se to automatski radi prilikom izrade dnevnog izveštaja. Presek stanja sadrži informacije o evidentiranom prometu, porezima, važećim poreskim stopama (i promenama poreskih stopa u periodu, ako ih je bilo), resetima u izveštajnom periodu (ako ih je bilo), ukupnom broju reseta i promena poreskih stopa, opsegu izdatih fiskalnih isečaka u periodu, kao i o broju izrađenih i preostalih dnevnih izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod 95 i pritisnuti MEĐUSUMU.

И98 – PERIODIČNI IZVEŠTAJ

Procedura И98 dozvoljava formiranje i štampanje periodičnog izveštaja. Na periodičnom izveštaju se štampaju podaci iz fiskalne memorije, obrađeni i formatirani na propisani način.

Granice perioda se unose kao početni i krajnji datum. Period se može zadati u rasponu od jednog dana pa do kompletnog sadržaja fiskalne memorije (od fiskalizacije do poslednjeg dnevnog izveštaja). U slučaju da u zadatom periodu nije bilo dnevnih izveštaja, periodični izveštaj se neće štampati, a na displeju će se prikazati poruka "PRAZAN PERIOD".

Periodični izveštaj se formira u skladu s Pravilnikom o izgledu fiskalnih dokumenata koji propisuje Ministarstvo finansija i ima strogo određen format. Periodični izveštaj sadrži informacije o evidentiranom prometu, porezima, važećim poreskim stopama (i promenama poreskih stopa u periodu, ako ih je bilo), resetima u izveštajnom periodu (ako ih je bilo), ukupnom broju reseta i promena poreskih stopa, opsegu izdatih fiskalnih isečaka u periodu, kao i o broju izrađenih i preostalih dnevnih izveštaja.

Pristup: u modu izveštaja uneti kod 98 i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

1. uneti datum početka perioda u obliku ddmmgg i pritisnuti MEĐUSUMU za potvrdu.
2. uneti datum završetka peioda u obliku ddmmgg i pritisnuti MEĐUSUMU za potvrdu.
3. pritisnuti taster SUMA za početak štampanja.

6.4 ŠTAMPANJE IZVEŠTAJA

Ovaj deo opisuje procedure koje se upotrebljavaju radi štampanja raznih statističkih izveštaja. Izveštaji koji se štampaju se odnose na različite kriterijume (podaci koji se odnose na operatera, kupce, odeljenja, periode itd.).

Izveštaji koji se štampaju upotrebom dole navedenih procedura su nefiskalni. To znači da se ovi izveštaji mogu upotrebiti interno za statističke i druge analize, a nisu propisani od strane zakona. Na nefiskalnim dokumentima ne štampa fiskalni logo.

Štampanje sadržaja fiskalne memorije (И97) daje nefiskalni dokument sličan periodičnom izveštaju, ali detaljniji. Pored podataka koje sadrži periodični izveštaj, ovaj izveštaj sadrži i evidentirane podatke po danima u zadatom periodu.

Mogu se aktivirati posebne opcije preko programa П042 ako se želi da registar kasa odštampa 4 standardna izveštaja automatski, ili da ih pošalje na neku spoljnu lokaciju, svakog dana prilikom izrade dnevnog izveštaja.

Četiri standardna izveštaja su:

- И10 Opšti finansiski izveštaj
- И20 Dnevni izveštaj za sva odeljenja
- И50 Porez na dan
- И90 Opšti izveštaji o operaterima

6.4.1 IZVEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA OPERATERA FISKALNE KASE

И92 – IZVEŠTAJ O AKTIVNOM OPERATERU

Procedura И92 omogućava štampanje izveštaja koji sadrži sve operacije učinjene od strane tekućeg aktivnog operatera.

NAPOMENA: Arhiva koja sadrži podatke koji se štampaju u ovom izveštaju se automatskianulira prilikom izrade dnevnog izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod 92 i pritisnuti MEĐUSUMU.

И90 – OPŠTI IZVEŠTAJ O OPERATERIMA

Procedura И90 omogućava štampanje svih operacija na registar kasi izvršenih od svih operatera. Izdavanje ovog izveštaja može biti automatsko ukoliko se omogući posebna opcija upotrebom programa П042.

NAPOMENA: Arhiva koja sadrži podatke koji se štampaju u ovom izveštaju se automatski anuliraju prilikom izrade dnevnog izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **90** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И91 – IZVEŠTAJ O POJEDINAČNIM OPERATERIMA

Procedura И91 dozvoljava štampanje izveštaja koji zadrži sve operacije koje je izvršio određeni operater.

NAPOMENA: Arhiva koja zadrži podatke koji se ovde štampaju automatski se anulira nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **91** i pritisnuti MEĐUSUMU.

6.4.2 IZVEŠTAJI O KUPCIMA

NAPOMENA: Anuliranja prodaje memorisane za kupce može se postići upotrebom procedure A60 opisane u Poglavlju 7.

И60 – OPŠTI IZVEŠTAJ O KUPCIMA

Procedura И60 dozvoljava štampanje izveštaja koji navodi svaku prodaju učinjenu svakom kupcu. Pošto načini plaćanja koji su usko vezani s pojmom i načinom vođenja kupaca nisu dozvoljeni, ovaj izveštaj nema praktičnu primenu.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **60** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И61 – IZVEŠTAJ O INDIVIDUALNOM KUPCU

Procedura И61 dozvoljava štampanje izveštaja koji navodi sve prodaje izvršene određenom individualnom kupcu. Pošto načini plaćanja koji su usko vezani s pojmom i načinom vođenja kupaca nisu dozvoljeni, ovaj izveštaj nema praktičnu primenu.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **61** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И64 – IZVEŠTAJ O GRUPI KUPACA

Procedura И64 dozvoljava štampanje izveštaja koji pokazuje (za odabranu grupu kupaca) sve prodaje takvim kupcima zajedno sa njihovim kodovima, izvršeni način plaćanja "na kredit" ili "kupon". Pošto načini plaćanja koji su usko vezani s pojmom i načinom vođenja kupaca nisu dozvoljeni, ovaj izveštaj nema praktičnu primenu.

NAPOMENA: Anuliranje podataka o prodajama memorisanih za kupca može se izvršiti upotrebom procedure A64.

Pristup: u modu izveštaja uneti kod **64** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

- uneti broj grupe kupaca (od 1 do 255) od kojih se želi početak štampanja izveštaja i pritisnuti MEDUSUMU .
- Uneti broj grupe kupaca do koje se želi štampanje izveštaja i pritisnuti MEDUSUMU.
- Uneti kod kupca od kojeg se želi početak štampanja, i pritisnuti MEDUSUMU. Ako se početni broj ne unese, kasa će početi štampanje od prvog raspoloživog broja.
- Uneti kod kupca do kojeg se želi štampanje i pritisnuti MEDUSUMU. Ako se ovaj broj ne unese, kasa će završiti štampanje s poslednjim raspoloživim brojem kupca.

6.4.3 FINANSISKI IZVEŠTAJI I IZVEŠTAJI O ODELJENJIMA

И10 – OPŠTI FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

Procedura И10 omogućava štampanje izveštaja koji sadrži finansiske podatke o izvršenim prodajama.

Ovaj izveštaj se može automatski štampati ukoliko se izabere posebna opcija upotrebom programa П042.

NAPOMENA:

- **Registrovana operacija koja je izvršena sa načinom plaćanja na koji se primenjuje provizija (videti deo 3.6.) biće posebno istaknuta u izveštaju, a iznosi koji odgovaraju iznosu provizije biće odvojeni.**
- **Arhiva koja sadrži podatke date u ovom izveštaju se automatski anulira po završetku izrade dnevnog izveštaja.**

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **10** i pritisnuti MEDUSUMU.

И68 – IZVEŠTAJ O VALUTAMA

- Ovaj izveštaj nema praktičnu vrednost jer je jedino trenutno važeće sredstvo plaćanja u Republici Srbiji dinar.

И24 – IZVEŠTAJ O ODELJENJU NA DAN ILI U PERIODU

Procedura И24 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke prodaje (koji se odnose na tekući dan, odnosno od poslednjeg dnevnog izveštaja) za određeno odeljenje.

NAPOMENA : Anuliranje podataka koji se tiču ovog izveštaja dešava se:

- **automatski prilikom izrade dnevnog izveštaja.**
- **po nalogu operatera preko anuliranja za odeljenje (A20) koje se opisuje u Poglavlju 7.**

Pristup: u modu izveštaja uneti kod **24** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

- pritisnuti taster koji se odnosi na odeljenje ili uneti broj odeljenja i pritisnuti taster MEDUSUMA za početak štampe.
- Ponoviti operaciju za ostala odeljenja ili pritisnuti SUMU za izlaz.

И20 – IZVEŠTAJ O SVIM ODELJENJIMA ZA TEKUĆI DAN

Procedura И20 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke o prodaji u svim odeljenjima za tekući dan. Ovaj izveštaj se može automatski štampati ukoliko se izabere određena opcija upotrebom programa И042.

NAPOMENA: Arhiva koja sadrži podatke koji se štampaju u ovom izveštaju automatski se anulira izradom dnevnog izveštaja..

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **20** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И22 – IZVEŠTAJ O GRUPI ODELJENJA ZA TEKUĆI DAN

Procedura dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke prodaje u svih odeljenjima podeljenim na grupe (И130). Podaci se odnose na tekući dan.

NAPOMENA: Arhiva na osnovu koje se štampa ovaj izveštaj automatski se anulira prilikom izrade dnevnog izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **22** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И21 – IZVEŠTAJ O SVIM ODELJENJIMA ZA PERIOD

Procedura dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke prodaje svih odeljenja u periodu.

NAPOMENA: Arhiva koje sadrže ove podatke može biti anulirana samo od strane operatera. Opis ovog anuliranja (A20) nalazi se u poglavlju 7.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **21** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И23 – IZVEŠTAJ O SVIM GRUPAMA ODELJENJA ZA PERIOD

Procedura И23 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke prodaje u odeljenjima podeljenim na grupe. Podaci se odnose na period nakon poslednjeg dnevnog izveštaja.

NAPOMENA: Arhive na osnovu kojih se štampa izveštaj mogu biti anulirane samo od strane operatera. Anuliranje za odeljenja (A20) se nalazi u poglavlju 7. Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod 23 i pritisnuti MEĐUSUMU.

6.4.4 IZVEŠTAJI O PLU

И30 – IZVEŠTAJ O PLU U DANU

Procedura И30 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke koji se odnose na PLU/ponude prodate u tekućem danu. Ovi podaci su podeljeni prema odeljenjima (odeljenje je ono za koje je PLU/ponuda vezana).

NAPOMENA: Arhive koje sadrže podatke date u ovom izveštaju se automatski anuliraju pri svakom fiskalnom zatvaranju.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **30** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И31 – IZVEŠTAJ O PLU U PERIODU

Procedura И31 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve podatke koji se odnose na PLU/Ponude razvrstane po odeljenjima (odeljenje je ono za koje je PLU/ponuda vezana). Ovi podaci se odnose na period koji je protekao nakon poslednjeg dnevnog izveštaja.

NAPOMENA: Arhive koje sadrže ove podatke mogu biti anulirane samo od strane operatera. Pogledati A21 u poglavlju 7.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **31** i pritisnuti MEDUSUMU.

6.4.5 IZVEŠTAJI O POREZIMA

И50 – PORESКИ IZVEŠTAJ ZA TEKUĆI DAN

Procedura dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži sve poreske podatke koji se odnose na prodaje izvršene u tekućem danu. Ovaj izveštaj se može automatski štampati ukoliko je izabrana posebna opcija u toku programiranja П042.

NAPOMENA: Arhiva koja sadrži sve podatke koji se daju u ovom izveštaju automatski se anulira nakon izrade dnevnog izveštaja.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **50** i pritisnuti MEDUSUMU.

И51 – PORESКИ IZVEŠTAJ ZA PERIOD

Procedura И51 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži poreske podatke prodatih artikala podeljenih po poreskim stopama i odnosi se na period od poslednjeg dnevnog izveštaja.

NAPOMENA: Arhive koje sadrže podatke koji se daju u ovom izveštaju mogu se anulirati samo od strane operatera. Videti A51 u poglavlju 7.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **51** i pritisnuti MEDUSUMU.

6.4.6 IZVEŠTAJI O AKTIVNOSTIMA KONOBARA

NAPOMENA: Arhive koje sadrže podatke koji se prikazuju u ovim izveštajima se mogu anulirati samo od strane operatera. Videti A93 u poglavlju 7.

И93 – OPŠTI IZVEŠTAJ O KONOBARIMA

Procedura И93 dozvoljava štampanje izveštaja koji se odnosi na aktivnosti konobara.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **93** i pritisnuti MEDUSUMU.

И94 – IZVEŠTAJ O POJEDINAČNIM KONOBARIMA

Procedura И94 dozvoljava štampanje izveštaja o aktivnostima određenog konobara.

Pristup: u modu izveštaja uneti kod **31** i pritisnuti MEDUSUMU.

Procedura:

1. uneti broj izabranog konobara i pritisnuti MEDUSUMU za početak štampanja.

6.4.7 OSTALI UPRAVLJAČKI IZVEŠTAJI

И11 – IZVEŠTAJ O KUPONIMA I DENOMINACIJAMA

REZERVISANO.

И41 – IZVEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA IZ SATA U SAT

Procedura И41 dozvoljava štampanje izveštaja koji sadrži podatke koji se odnose na aktivnosti iz sata u sat:

- broj usluženih kupaca
- prosečan broj artikala kupljenih od strane svakog kupca
- prosečan iznos plaćen od strane svakog kupca.
- ukupan broj prodatih artikala
- prosečna cena svakog prodatog artikla
- ukupna prodaja na sat
- procenat izvršene prodaje na bazi iz sata u sat u odnosu na vremenski period za koji je izveštaj urađen.

NAPOMENA: Arhiva koja sadrži podatke date u ovom izveštaju može se anulirati samo od strane operatera. Videti A41 u poglavlju 7.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **41** i pritisnuti MEĐUSUMU.

И65 – DNEVNA VERNOST KUPACA

REZERVISANO.

7

ANULIRANJA

7.1 OPŠTE INFORMACIJE

Ovo poglavlje objašnjava funkcije koji se mogu izvršiti kada je registar kasa u modu anuliranja (A-), a to su

- izrada dnevnog izveštaja (s anuliranjem dnevnih totalajzera).
- periodična anuliranja –anuliranja totalajzera koji se upotrebljavaju prilikom pripreme i izdavanja izveštaja

Za informacije kako dobiti spisak svih raspoloživih anuliranja, videti paragraf 1.5.1 i 7.1.1.

Mod registar kase

Sve operacije koje se opisuju u narednim paragrafima moraju se izvršiti kada je registar kasa u **modu anuliranja**. Kasa je u modu anuliranja kada je na displeju operatera u levom gornjem uglu prikazano "A-". U ovaj mod se kasa postavlja uzestopnim pritiscima na taster KLJUČ.

U modu anuliranja se mogu izvršiti različiti tipovi anuliranja. Pritiskom na taster SUMA u modu anuliranja pokreće se izrada dnevnog izveštaja i anuliranje odgovarajućih totalajzera.

Ostala anuliranja pokreću se unosom dvocifarskog koda anuliranja i pritiskom na taster MEDUSUMA.

Moguće je kretanje kroz listu implementiranih anuliranja po njihovim kodovima (kao i u

programskom modu i modu izveštaja) pomoću tastera i . Pri unosu koda ili kretanju kroz listu, na displeju operatera se ispisuje naziv anuliranja. Pri kretanju kroz listu prikazuju se samo kodovi koji su implementirani.

Upozorenje !

Pristup modu anuliranja A može biti ograničen, i dozvoljen samo određenim osobama (pogledati poglavlje o upravljanju operaterima). Potrebno je obratiti pažnju na činjenicu da u modu anuliranja pritisak na taster SUMA trenutno pokreće izradu dnevnog izveštaja.

Formatted: Font: 16 pt, No underline

Formatted: Font: 16 pt, No underline

Formatted: Font: 14 pt

7.1.1 LISTA ANULIRANJA

Formatted: Font: 14 pt

Formatted: Font: 14 pt

Sledeći spisak prikazuje sva anuliranja koja su raspoloživa i stranicu na kojoj su ista opisana.

Zatvaranje i anuliranje na kraju dana	
A20	Periodično anuliranje odeljenja
A21	Periodično anuliranje PLU/ponuda
A41	Anuliranje aktivnosti iz sata u sat
A51	Periodično anuliranje poreza
A60	Anuliranje podataka o prodaji kupcima
A61	Anuliranje načina plaćanja
A64	Anuliranje podataka o grupama kupaca
A92	Anuliranje podataka o aktivnom operateru
A93	Anuliranje totala konobara

Štampanje liste raspoloživih anuliranja

Pristup i procedura: u modu anuliranja pritisnuti taster MEĐUSUMA.

7.2 IZRADA DNEVNOG IZVEŠTAJA I DRUGA ANULIRANJA

7.2.1 IZRADA DNEVNOG IZVEŠTAJA S ANULIRANJEM

Kada se izda komanda za ovu operaciju, registar kasa štampa fiskalni dokument s naslovom "Dnevni Izveštaj", koji sadrži sve podatke koji su propisani u Pravilniku o izgledu fiskalnih dokumenata.

Izrada dnevnog izveštaja s anuliranjem automatski odrađuje dve funkcije:

- upisuje, bez mogućnosti izmene i bilo kakvog uticaja korisnika, zapis u fiskalnu memoriju koji sadrži sve potrebne podatke (evidentirani promet, važeću tabelu poreskih stopa, datum i vreme izrade izveštaja, broj izdatih isečaka itd.), i štampa dnevni izveštaj.
- anulira odgovarajuće dnevne totalajzere (podatke o evidentiranom prometu).

Kao što je navedeno ranije (videti deo 6.4.), program П042 (videti deo 3.18.), dozvoljava automatsko štampanje sledećih izveštaja prilikom fiskalnog zatvaranja:

- И10 Opšti finansiski izveštaj
- И20 Dnevni izveštaj za sva odeljenja
- И50 Dnevni poreski izveštaj
- И90 Opšti izveštaj operatera

Upozorenje !

Kada fiskalna memorija postane skoro puna (50 ili manje preostalih dnevnih izveštaja), mogući broj zatvaranja se štampa na početku fiskalnog isečka izdatog prilikom fiskalnog anuliranja. Na osnovu ovog upozorenja odgovorno lice mora preduzeti mere za zamenu blagovremenu zamenu fiskane memorije, za šta se treba obratiti isključivo ovlašćenom serviseru.

IZRADA DNEVNOG IZVEŠTAJA S ANULIRANJEM

Pristup i procedura: u modu anuliranja pritisnuti taster SUMA.

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Not Italic

7.2.2 OSTALE OPERACIJE ANULIRANJA

Aktiviranje operacija koje se ovde objašnjavaju prouzrokuje anuliranje svih periodičnih podataka, bez štampanja bilo kakvog izveštaja. Programom П042 (videti deo 3.18.) može se podesiti obavezno štampanje izveštaja pre nego što se odgovarajući totalajzer anulira.

NAPOMENA: U slučaju registar kase koja je umrežena (videti poglavlje 4), moguće je upotrebiti program П042 radi izvršenja obaveznog prenosa podataka sadržanih u totalajzerima računaru s kojim je kasa povezana.

A51 – PERIODIČNO ANULIRANJE POREZA

Procedura A51 dozvoljava anuliranje periodičnih podataka u totalajzerima za porez. Ovo anuliranje, naravno, ne utiče na dnevne totalajzere za evidentirani promet i porez, već na posebne totalajzere koji služe za prikupljanje podataka za odgovarajući izveštaj.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **51** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A20 – PERIODIČNO ANULIRANJE ODELJENJA

Procedura A20 dozvoljava anuliranje periodičnih podataka u totalajzerima odeljenja.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **20** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A21 – PERIODIČNO ANULIRANJE PLU/PONUDA

Procedura A21 dozvoljava anuliranje periodičnih podataka u totalajzerima PLU/ponuda, što je broj PLU/ponuda veći, vreme potrebno za anuliranja je duže.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **21** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A60 – ANULIRANJE PODATAKA O PRODAJI KUPCIMA

Procedura A60 dozvoljava anuliranje podataka o prodaji memorisanih za kupce. Bilo koji iznos prodat na kredit ili dugovanja koji je sadržan u podacima individualnih kupaca neće biti podešen na nulu, tj neće biti poništen.

Pošto krediti, kuponi i interne platne kartice nisu dozvoljeni načini plaćanja, nema svrhe koristiti ni ovaj izveštaj.

A64 – ANULIRANJE PODATAKA O GRUPAMA KUPACA

Procedura A64 dozvoljava anuliranje podataka za izabranu grupu kupaca i svih podataka koji se odnose na izabrani dijapazon šifara, i zajedno sa načinom plaćanja bilo na kredit ili na kupon.

Pošto krediti, kuponi i interne platne kartice nisu dozvoljeni načini plaćanja, nema svrhe koristiti ni ovaj izveštaj.

Pristup: u modu anuliranja uneti kod **64** i pritisnuti MEĐUSUMU.

Procedura:

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: (Default)
Arial, Bold, Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

1. Uneti broj grupe kupaca (1 do 255) od koje se želi anuliranje i pritisnuti MEĐUSUMU.
2. Uneti broj grupe kupaca završno s kojom se želi anuliranje i pritisnuti MEĐUSUMU.
3. Uneti kod kupca od kojeg se želi početak anuliranja i pritisnuti MEĐUSUMU. Ukoliko se ne unese kod početnog kupca, registar kasa počinje s anuliranja od prvog koda prisutnog u određenoj grupi kupaca.
 - Uneti broj kupca do koga se želi anuliranje i pritisnuti MEĐUSUMU. Ukoliko se ne unese zadnji kod, registar kasa će sve podatke do poslednje šifre koja je u grupi izabраниh kupaca.
 - Pritisnuti MEĐUSUMU za početak operacije.

A61 – ANULIRANJE NAČINA PLAĆANJA

Procedura A61 dozvoljava anuliranje podataka o prometima ostvarenim u periodu, razvrstanih po načinima plaćanja, memorisanih za odnosni vremenski period i grupisanih po načinu plaćanja. Ovi podaci se sadrže i u finansijskom izveštaju (videti deo 6.4.).

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **61** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A92 – ANULIRANJE PODATAKA O AKTIVNOM OPERATERU

Procedura A92 dozvoljava anuliranje podataka prikupljenih u totalajzeru aktivnog operatera.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **92** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A93 – ANULIRANJE TOTALA KONOBARA

Procedura A93 dozvoljava anuliranje totalajzera konobara.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **93** i pritisnuti MEĐUSUMU.

A41 – ANULIRANJE AKTIVNOSTI IZ SATA U SAT

Procedura A41 dozvoljava anuliranje totalajzera koji beleže aktivnost iz sata u sat.

Pristup i procedura: u modu anuliranja uneti kod **41** i pritisnuti MEĐUSUMU.

PRILOG A – UPRAVLJANJE STOLOVIMA

A.1 OPŠTE INFORMACIJE

Ovaj dodatak opisuje dodatne funkcije koje su raspoložive kod registar kase kada je registra kasa konfigurisana za upotrebu/upravljanje nad/sa stolovima.

Upozorenje:

Ukoliko se želi upravljanje stolovima prekontrolisati da li su funkcije STOLOVI i STOLOVI UKUPNO raspoložive na tastaturi.

Upravljanje ili nadzor nad stolovima (u restoranu i sl.) dozvoljava prodaju artikala) na više od jednog istovremeno otvorenog stola/računa.

Nefiskalni račun se izdaje za svaku registraciju koja se odnosi na pojedinačni sto/račun.

Fiskalni isečak se izdaje iz kase kad se zatvori sto/račun.

NAPOMENA:

- **Aktiviranje registar kase za upotrebu u restoranima i sl. praktično ne menja operativne funkcije registar kase koji su opisani u predhodnim poglavljima, s izuzetkom činjenice da je maksimalna dužina koda korišćenog PLU/ponude četiri maksimalni broj od 4 znaka. Ovo važi i kad je kasa povezana s računarom.**
- **Izdavanje normalnih prodajnih računa je moguće i dok postoji otvoreni sto/račun.**

A.2 EVIDENTIRANJE PRODAJE PO STOLOVIMA

Pogledati poglavlje 5 i sve opšte informacije koje se odnose na registar kasu kada je ista u **modu evidentiranja** (registracije) prodaje.

Sledeći opisi su dati u skladu sa pretpostavkom da je korisnik pročitao poglavlje 5.

Mod operacija

U sledećim primerima podrazumeva se da je kasa u modu evidentiranja.

REZERVACIJA STOLA

Početi sve prodaje vezane za sto/račun unošenjem koda od 4 karaktera (kod Konobara + identifikacioni kod stola/računa), i pritisnuti taster STO. Ili, ukoliko Konobar koristi

identifikacionu čip karticu, prodaja može početi kada konobar stavi svoju čip karticu u čitač na kasi, unese broj stola od 2 cifre i pritisne taster STO.

Registar kasa može da upravlja s 20 konobara, svaki identifikovan brojem od 01 do 20 (videti deo 3.10.) i do 99 stolova/računa identifikovanih brojevima od 01 do 99.

Ukoliko je upravljanje sa konobarima odgovarajuće konfigurisano upotrebom programa П311, takođe se mogu odrediti operacije evidentiranja vezanih za sto odnosno račun od strane nekoliko konobara istovremeno.

Da bi se privremeno okončala prodaja za sto/račun nakon nekih izvršenih operacija, pritisnuti taster 0 i STO.

Sve ostale operacije izvršene dok je račun u toku su iste kao što su opisane za standardnu konfiguraciju registar kase. (videti poglavlje br 5).

Tipičan primer prodaje vezane za sto:

Prodaja 1 stavke/artikla sa cenom od 30.00 din. u odeljenju br 1 i 1 artikla po kodu PLU 2321 za sto broj 10, od strane konobara broj 2.

Taster(i) koji treba pritisnuti	Prikaz na displeju operatera
<i>Uneti šifru od 4 karaktera. Prva dva karaktera identifikuju konobara, druga dva identifikuju sto</i>	
0 2 1 0 STO	1 0 KONOBAR 2 STO 10

Displej će prikazati ukupan iznos evidentiranog prometa za taj sto do tog trenutka

Odeljenje 1	1 30,00 ODELJENJE 001
2 3 2 1 PLU	1 53,00 PLU

Izvršena prodaja za sto je privremeno kompletirana pritiskom na taster 0 i STO

0 STO	T 83,00 KONOBAR 2 STO 10
--------------	-----------------------------

Registar kasa će štampati nefiskalni isečak koji će pokazati i sve do tada učinjene operacije. Na ovom isečku se navode artikli koji su prodani, ali bez cena i poreskih stopa.

ŠTAMPANJE LISTE OPERACIJA ZA STO/RAČUN

Može se dobiti odštampana lista svih operacija evidentiranja koje su urađene za sto/račun u bilo koje vreme.

Sekvenca operacija:

1. Uneti kod od 4 karaktera (kod konobara + identifikacija stola) i pritisnuti taster STO. Ili, ukoliko se koristi čip kartica, staviti čip karticu u čitač, uneti broj od 2 karaktra koji će identifikovati sto i pritisnuti taster STO.
Displej će prikazati ukupan iznos za izabrani sto/račun.

2. Pritisnuti SUMA PO STOLU radi štampanja izvoda na nefisklanom isečku.

ZAVRŠNI DEO UPOTREBE STOLA/RAČUNA

1. Uneti kod od 4 karaktera (kod konobara + identifikacija stola) i pritisnuti taster STO. Ili, ukoliko se rukuje sa čip karticom, staviti čip karticu u čitač, uneti broj od 2 karaktra koji će identifikovati sto i pritisnuti taster STO. Displej će prikazati ukupan iznos evidentiran za izabrani sto/račun.
2. Kompletirati prodaju nastavljajući sa uobičajenim postupcima (videti poglavlje 5)
 - sa željenim načinom plaćanja i izračunavanjem kusura, ukoliko je to potrebno (videti deo 5.4.).
 - sa uključivanjem i ostalih podataka na isečku (videt par. 5.5.4.)

ZATVARANJE STOLA/RAČUNA

Ova funkcija omogućava kompletiranje prodaje za sto/račun sa pozivanjem na povraćaj ostatka. Ovo znači da se ne mogu izvesti i uključiti i ostale operacije evidentiranja za sto/račun. Plaćanje na odgovarajući način biće izvršeno kasnije.

1. Uneti kod od 4 karaktera (kod konobara + identifikacija stola) i pritisnuti taster STO. Ili, ukoliko se koristi čip kartica, ubaciti čip karticu u čitač, uneti broj od 2 cifre koji će identifikovati sto i pritisnuti taster STO. Displej će prikazati ukupan iznos za izabrani sto/račun.
2. Pritisnuti taster SUMA.
3. Pritisnuti taster MEĐUSUMA.
4. Završiti transakciju unosom iznosa po odgovarajućim načinima plaćanja.

STATISTIČKI I UPRAVLJAČKI IZVEŠTAJI

Funkcije koje su raspoložive kada je registar kasa u modu čitanja I i omogućava štampanje nekih podataka i informacija koji se odnose na upravljanje funkcijama koje su vezane za stolove, i koje se dole navode:

NAPOMENA: Videti poglavlje 4 za bilo koje druge informacije koje se odnose na ostale izveštaje koje emituje registar kase.

Mod registar kase

Registar kasa može biti u mod čitanja I, ukoliko se želi izvršenje dole navedenih operacija. Za dodatne informacije o ovom predmetu, videti deo 1.5. i deo 3.1. u ranijim poglavljima.

I66 – IZVEŠTAJ O OTVORENIM STOLOVIMA/RAČUNIMA

Procedura I66 omogućava štampanje nefiskalnog izveštaja koji navodi sve otvorene stolove/račune.

Pristup i procedura: u modu izveštaja uneti kod **66** i pritisnuti MEĐUSUMU.

NAPOMENA: Registar kasa proverava prisutnost otvorenih stolova/računa prilikom izvršavanja svakodnevnih fisklanih zatvaranja (izrade dnevnih izveštaja). Ukoliko registar kasa otkrije jedan ili više otvorenih stolova/računa,

fiskalno zatvaranje se ne izvršava, već se izdaje izveštaj koji navodi otvorene stolove/račune (izveštaj И66).

И62 IZVEŠTAJ O ODLOŽENOM PLAĆANJU (SVI KUPCI)

Ovaj izveštaj daje podatke o načinu plaćanja koji nije dozvoljen i o fakturama štampanim na izdvojenom štampaču, čija primena takođe nije dozvoljena prema važećim propisima. Iz tog razloga nema praktične svrhe koristiti ovaj izveštaj.

И63 – IZVEŠTAJ O ODLOŽENIM PLAĆANJIMA ZA ODREĐENOG KUPCA

Videti gornji komentar za И62.

PRILOG B – TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

FIZIČKE KARAKTERISTIKE

Dimenzije

Visina	155 mm
Dužina	355 mm
Širina	300 mm

Mase:

Neto:	5 kg
Masa sa pakovanjem	7 kg

Klimatski uslovi rada

Temperatura	0 °C to +45 °C
Relativna vlažnost	0% to 95%

Izvor napajanja

Napon	230 V (+10% -20%)
Nominalna učestalost	50 Hz (±2%)
Maksimalna snaga	0.36 A
Osigurači (2 kom.)	T 630 mA

OPŠTE KARAKTERISTIKE

Tastatura s maksimalno 88 pojedinačnih tastera tastera
Operativna memorija od 512KB do 2 MB
Čitač čip kartica
3 x RS323 serijska porta (ili 2 x RS232 i 1 x RS485, opciono)
za povezivanjem s računarom, čitačem bar kodova, vagom, sistemom
za elektronsko plaćanje (čitač kreditnih kartica), kuhinjskim štampačem
itd.
Konektor za povezivanje sa fiokom za novac
Termalni printer sa dve stanice
Kolone štampanja 21 + 21
Brzina štampanja 18 linija/sekundi
Duplo štampanje i kondenzovano štampanje po vertikali
Grafika
Tip papira termalni
(videti sl 1-2 za karektiristike papira)

Operativne karakteristike

- štampanje listi svih programiranja, izveštaja, anuliranja (help)
- alfanumerička tastatura za unošenja brojeva, slova i simbola
- upravljanje tabelama poreskih stopa (maksimalno 30 tabela od po 9 stopa)
- 40 načina plaćanja (REZERVISANO, dozvoljeni samo gotovina, ček i kartica)
- zaokruživanje međusume (REZERVISANO)
- izračunavanje povraćaja (kusura)
- nadzor i upravljanje sa odloženim plaćanjima (REZERVISANO)
- nadzor i upravljanje sa četiri valute i domaćom valutom (REZERVISANO)
- mogućnost storniranja artikala
- nadzor i upravljanje protokom novca u fioci
- nadzor i upravljanje sa operaterima, konobarima, kupcima, ručno i/ili preko čip kartice
- 250 odeljenja (42 direktna tastera)
- funkcije izdavanja višestrukih isečaka
- 20 **modova** popusta/dodatnih vrednosti (REZERVISANO)
- nadzor i upravljanje sa promotivnim ponudama sa primenom popusta na međusumu (REZERVISANO)
- maksimalni kapacitet baze PLU/ponuda: oko 28000
- nadzor i upravljanje sa alfanumeričkim PLU kodma
- nadzor i upravljanje sa posebnim ponudama na PLU
- nadzor i upravljanje sa nagradnim kuponima (REZERVISANO)
- više tipova izveštaja i statističkih izveštaja

CALL CENTAR (0-24h): 041/912-333

<http://www.fiskalne-kase.telefonija.co.yu>

<http://www.fiskalne-kase.com>